

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Overzicht van de wet van 30 april 1958 betreffende de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten en van enkele rechtsproblemen door haar toepassing gesteld⁽¹⁾

Inleiding

1. De plaats van de hervorming.

Het huwelijk heeft zeer uiteenlopende rechtsgevolgen, niet alleen voor de beide echtgenoten en hun goederen, maar ook voor hun kinderen, bloed- en aanverwanten.

Het burgerlijk recht regelt de staat van de echtgenoten, zoals hij voortvloeit uit hun echtvereniging, en dit in twee zeer verschillende opzichten : binnen en buiten de echtvereniging. De staat van de echtgenoten omvat immers enerzijds het geheel van de persoonlijke verhoudingen tussen de echtgenoten en anderzijds de regeling van hun respectievelijke bekwaamheid.

De wet van 30 april 1958 wijzigt grondig de beginselen die sedert lang de staat van de echtgenoten regelden. Ze verwezenlijkt de opheffing van het gezag van de man en de instelling van de gelijke burgerlijke bekwaamheid voor beide echtgenoten.

2. Het belang van de hervorming.

Door deze beginselen in de wetgeving op te nemen, wijzigt de wet het wezen zelf van de staat van de echtgenoten. De hervorming is weliswaar niet volledig : de wet van 30 april 1958 bepaalt dat de gehuwde vrouw voortaan geldig alleen rechtshandelingen mag stellen; ze bepaalt echter niet door welke goederen of waarden haar rechtshandelingen zullen gewaarborgd worden. De bepalingen van het B.W. inzake huwelijksgoederenstelsels dienen inderdaad nog hervormd in functie van het beginsel van de gelijke rechtsbekwaamheid van de echtgenoten.

Het B.W. geeft aan de man nog steeds in de verschillende huwelijksgoederenstelsels zeer brede machten inzake beheer en beschikking zowel over de eigen goederen van de vrouw als over deze van de eventuele gemeenschap.

Het toenemen van de waarde en van het volume van de roerende goederen is één van de voornaamste

kenmerken van de economische evolutie sedert het B.W. van 1804. Dit is mede één van de factoren die automatisch het belang van de werkelijke machten van de man heeft uitgebreid : inderdaad het wettelijk huwelijksgoederenstelsel omvat de gemeenschap van alle roerende goederen en aanwinsten, welke ook hun herkomst zij. Dit stelsel is daarenboven het meest verspreide, omdat het van rechtswege wordt opgelegd aan de echtgenoten, die geen huwelijkscontract hebben gesloten.

De wet van 30 april 1958 is dus nog maar een gedeeltelijke hervorming, op zich-zelf echter van groot belang, vermits ze de grondbeginselen van de staat van de echtgenoten en van hun bekwaamheid wijzigt.

Ongetwijfeld zal deze hervorming haar invloed in het dagelijks leven doen gevoelen door de ommekeer welke zij teweegbrengt in onze concepties, gedachten en gewoonten.

De hervorming van de huwelijksgoederenstelsels, in het bijzonder van het wettelijk stelsel, moet gebeuren in die aangewezen richting. Ze zal er de volledige praktische verwezenlijking van zijn en zal aan de rechtsbekwaamheid van de beide echtgenoten een stevige achtergrond verlenen.

Naast de wijzigingen van de beginselen, heeft de wetgever ook voor sommige welbepaalde rechtshandelingen wijzigingen aangebracht aan de bekwaamheid en de machten van de vrouw, gehuwd onder het stelsel van de gemeenschap van goederen. De vrouw gescheiden van goederen geniet daarentegen, volledige rechtsbekwaamheid en heeft ook alle machten over haar goederen.

Tenslotte zijn andere verbeteringen ingevoerd door de nieuwe regeling van de woonplaats van de echtgenoten en van de echtelijke verblijfplaats, door de hervorming van de verplichting tot bijdrage in de lasten van het huishouden en door wijzigingen aan het vroegere artikel 214 j.

3. De vroegere toestand.

De wet van 30 april 1958 is het resultaat van een

lange evolutie. Het geheel van de bepalingen van het B.W. van 1804 maakte van de vrouw een rechtsonbekwame, volledig onderworpen aan de maritale macht. Verschillende wetten vormden stilaan, en dit in uiteenlopende domeinen, uitzonderingen op de algemene regels, zoals deze vastgelegd werden in het B.W. van 1804: een reeks wetten liet de gehuwde vrouw toe te werken, zelfs alleen met de stilzwijgende toestemming van haar man; andere teksten openden haar beroepen, waarvan haar de toegang tot dan toe was ontzegd; door een derde reeks wetsbepalingen verkregen de gehuwde vrouwen de vrije beschikking over zekere sommen in het belang van het huishouden; een laatste groep wetten ontloeg de gehuwde vrouw voor zekere rechtshandelingen van de machtiging van haar man, of liet haar toe beroep in te stellen voor de rechtbank, wanneer de man de gevraagde toelating weigerde (2).

In tegenstelling met deze verschillende wetten, die afzonderlijke beperkingen van de onbekwaamheid van de gehuwde vrouw en dus van de maritale macht hebben ingevoerd, werd door de wet van 20 juli 1932 het hoofdstuk zelf van het B.W. betreffende de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten herzien.

Noch de juridische bekwaamheid, noch de rechtsgelijkheid van de gehuwde vrouw en de man werd verwezenlijkt, maar enkel « de gelijkheid van de echtgenoten in geval van machtsmisbruiken » (3). Deze wet betekende een algemeene verbetering van de rechtstoestand van de vrouw en sloot aan bij de evolutie, ingeluid door de vorige wetten. Belangrijke verbeteringen waren o.a. de algemene machtiging, die de man aan zijn vrouw kon geven, de organisatie van de bijzondere rechtspleging tot verwezenlijking van de plicht tot bijdrage in de behoeften van het huishouden, de vermeerdering van het aantal uitzonderingen aan de rechtsonbekwaamheid van de gehuwde vrouw, de verhoging van de gevallen waarin de vrouw verhaal kon instellen tegen de beslissingen van haar man, de tussenkomst van de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg door het nemen van dringende en voorlopige maatregelen, wanneer één van de echtgenoten in erge mate zijn huwelijksplichten miskent, tenslotte de voorbehouden goederen.

De rechtspraak heeft niet nagelaten sommige bepalingen van de wet van 20 juli 1932 toe te lichten en te volledigen, zoals het onderscheid tussen de plicht van hulp en deze van bijdrage in de lasten van het huishouden; de rechtspleging te volgen voor de toepassing van artikel 214 j., die niet bepaald was door de wet (4).

Anderzijds was er in de toepassing van de bepalingen van het huwelijksgoederenrecht — nadelig voor de vrouw — een duidelijke strekking waar te nemen tot bescherming van de belangen van de gehuwde vrouw (5).

Al die wetten en hun interpretatie door rechtspraak en rechtsleer waren dan ook zoveler opeenvolgende mijlpalen in de evolutie, die moet uitlopen op de ontvoogding van de gehuwde vrouw. In dit opzicht sluit de wet van 30 april 1958 ongetwijfeld aan bij één van de hoofdtrekken van de algemene ontwikkeling van het recht: de drang naar ontvoogding (6). Merkwaardig mag het wel heten dat deze beweging in ons land haar oorsprong vindt in bepaalde economische en sociale omstandigheden, zich dan op een hoger plan gaat stellen om tenslotte, zowel in het burgerlijk recht als in het domein van de politieke rechten, het morele beginsel van de gelijke waardigheid van man en vrouw, gehuwd of niet, te verwezenlijken.

4. De voorbereiding van deze hervorming.

De hervorming zelf van de wet van 30 april 1958 heeft ook een lange voorbereiding gekend. Zonder nut is het wellicht niet er een overzicht van te geven: sommige bepalingen worden aldus verduidelijkt en ook de algemene richting van de hervorming wordt aangegeven.

Er is eerst en vooral de rechtsleer: sommige auteurs — en niet de minst belangrijke, Prof. *H. De Page* (7) en *A. Kluyskens* (8) waren van oordeel dat de wetgever van 1932 goed gedaan had de maritale macht te behouden, noodzakelijk voor het behoud van de eenheid in het gezin.

Een andere groep auteurs, waaronder Prokureur-Generaal *R. Hayoit de Termicourt* (9) en Mter *R. Van Lennep* (10), meenden dat de plicht van gehoorzaamheid, op een voor de gehuwde vrouw vernederende wijze geformuleerd in artikel 213a, een anachronisme was. Deze auteurs zijn voorstanders van het toekennen van de leiding van het gezin aan de man, hoofd van de echtvereniging.

Tenslotte vormden Prof. *J. Baugniet* (11), Mevr. *G. Ciselet* (12) en Mter *A. Pasquier* (13) de groep van de besliste voorstanders van de volledige ontvoogding van de gehuwde vrouw.

Alle commentatoren waren het eens om te zeggen dat de wet van 20 juli 1932 technisch zeer onvolmaakt was.

Na de laatste wereldoorlog werden in Kamer en Senaat verschillende wetsvoorstellen ingediend. De volledige rechtsbekwaamheid van de gehuwde vrouw wordt in deze voorstellen vooropgesteld (14). Sommige voorzien ook een hervorming van de huwelijksgoederenstelsels (15).

Op 8 juli 1946 gelastte de Minister van Justitie het Vast Comité van de Raad van Wetgeving met het onderzoek van de verschillende op dat ogenblik ingediende wetsvoorstellen. In zijn verslag wees dit Comité er op, dat de voorgestelde hervorming inzake de wederzijdse rechten en plichten, deze van de huwelijksgoederenstelsels onvermijdelijk maakt.

Hierop richtte de Minister van Justitie bij Regentsbesluit van 14 mei 1948 een commissie op, onder voorzitterschap van Prokureur-Generaal *Hayoit de Termicourt*. Deze Commissie (16) heeft na een zeer lange voorbereiding op 21 april 1956 twee voorontwerpen overhandigd aan de Minister van Justitie. Het ene heeft betrekking op de hervorming van het B.W. inzake de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten, het andere betreft de hervorming van de huwelijksgoederenstelsels.

Reeds voor het einde van de werkzaamheden van de Commissie legde de Minister van Justitie, *A. Lilar*, het eerste voorontwerp voor aan de Ministerraad. Na advies van de afdeling « Wetgeving » van de Raad van State, werd het neergelegd op het bureel van de Senaat op 21 december 1956 (17). Het andere voorontwerp werd op 18 januari 1957 goedgekeurd door de Ministerraad, maar tot op heden is het volledig advies van de « Afdeling Wetgeving » over dit meer ingewikkelde ontwerp niet gegeven.

Deze zeer lange voorbereiding van het tweede ontwerp heeft tot gevolg gehad, dat de wetgever beslist heeft de beide ontwerpen afzonderlijk tot wet te maken, alhoewel hij overtuigd was, dat de hervorming van de huwelijksgoederenstelsels onvermijdelijk en noodzakelijk is (18).

De studie van de naoorlogse parlementaire bescheiden — neergelegd in de periode die de verwezenlijking zag van de volledige politieke ontvoog-

ding van de vrouw (19) — de rechtstreekse voorbereiding van de wet van 30 april 1958, zijn van belang omdat ze de algemene geest weergeven van de hervorming: het streven naar de zo volledig mogelijke gelijkheid tussen de echtgenoten in het huwelijk.

5. De wordingsgeschiedenis van de wet.

Voor de oplossing van de vraagstukken, die zich onvermijdelijk zullen stellen, is er een rechtstreekse dokumentatiebron: de parlementaire bescheiden en de verslagen van de discussies. Het is wel nuttig hier te wijzen op de specifieke rol die de beide wetgevende kamers en hun respectievelijke commissies van Justitie hierin gespeeld hebben.

Het oorspronkelijk wetsontwerp, neergelegd door de Minister van Justitie (20) volgt min of meer de volgorde van de artikelen, zoals die bestond na de wijzigingen door de wet van 20 juli 1932 in het B.W. aangebracht.

De Commissie van Justitie van de Senaat heeft de artikelen in een meer logische en klare orde geplaatst met een nieuwe nummering (21). Gedurende de verdere bespreking bleef ze behouden en is ze deze geworden van de wet van 30 april 1958. De Commissie van Justitie van de Senaat heeft nog andere, zeer belangrijke wijzigingen doorgevoerd. Zo o.m. de beginselverklaring dat ieder van de echtgenoten vrij een beroep, nijverheid of handel mag uitoefenen (artikel 215) en afschaffing van de wettelijke woonplaats van de gehuwde vrouw. Als een negatieve tussenkomst kan aangestipt worden, de wijziging, zonder enig commentaar, van de lijst van de af te schaffen en te wijzigen wettelijke bepalingen (22). Deze commissie stelde ook de tijdelijke bepalingen op, t.t.z. de bepalingen die zullen verdwijnen na de wijziging van de huwelijksgoederenstelsels.

Tijdens de eerste bespreking van het ontwerp in openbare vergadering van de Senaat (23), ging de aandacht vooral naar volgende vraagstukken: de verhouding tussen de begrippen: woonplaats-verblijfplaats en het nieuwe begrip «echtelijke verblijfplaats»; het behoud van het gerechtelijk mandaat tot uitvoering van de bijdrage van ieder van de echtgenoten in de lasten van het huishouden, niettegenstaande het indienen van een eis tot echtscheiding; de sanctie, die moet verbonden worden aan de overtreding van het bevelschrift van de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg, waarbij deze maatregelen neemt betreffende de onroerende goederen van één van de echtgenoten, wanneer deze tekort komt aan één van zijn plichten en het vraagstuk van de weerslag op de gemeenschap van de uitoefening van een beroep, een handels- of nijverheidsbedrijf door de vrouw.

In de Commissie van Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers werden vooral de problemen onderzocht, gesteld door de bijzondere rechtsplegingen voorzien in de wet van 30 april 1958 (24). Deze commissie heeft ook een nieuwe sanctie voorgesteld in geval van overtreding van de dringende en voorlopige maatregelen genomen door de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg. Het behoud van het gerechtelijk mandaat voor de bijdrage in de onkosten van het huishouden tijdens de echtscheidingsrechtspleging, werd ook door haar op punt gesteld (25).

In de openbare vergadering van de Kamer (26) werd de tekst van het ontwerp niet meer gewijzigd. Een lange gedachtenwisseling had plaats over de opportuniteit van het al dan niet invoeren in de wet van het begrip «de man, hoofd van de echtver-

eniging». Ook enkele problemen van minder belang werden onderzocht.

Na een nieuw verslag van Mevr. Ciselet (27) dat vooral een overzicht geeft van de wijzigingen, voorgesteld door de Kamer van Volksvertegenwoordigers, werd het ontwerp uiteindelijk goedgekeurd.

Noteren we dat het ontwerp telkens, in beide wetgevende kamers, goedgekeurd werd door de overgrote meerderheid van de leden (28).

6. Vergelijkend Recht.

Bij de studie van de rechtsproblemen gesteld door de wet van 30 april 1958, dient gewezen op het belang van het vergelijkend recht.

Eerst en vooral, omdat het de bevestiging brengt van de algemene strekking naar rechtsgelijkheid tussen beide echtgenoten in het huwelijk.

Frankrijk voerde reeds door een wet van 8 februari 1938 een eerste hervorming door van het hoofdstuk van het B.W. betreffende de wederzijdse rechten en plichten in de zin van de gelijke bekwaamheid van de echtgenoten; deze werd volledig door een andere wet van 22 september 1942, de enigszins het huwelijksgoederenstelsel van gemeen recht wijzigt en het huishoudelijk mandaat van de vrouw organiseert.

West-Duitsland, dat nochtans een principiële rechtsgelijkheid kende sedert het B.G.B. van 1900, verwezenlijkte door de wet van 18 juni 1957, in voege sedert 15 juli 1958, de volledige rechtsgelijkheid, zowel door een hervorming van het hoofdstuk betreffende de wederzijdse rechten en plichten, als door de invoering van een origineel huwelijksgoederenstelsel van gemeen recht.

Onze Noorderburen zijn ons terzake ook voor: sedert de wet van 15 juni 1956, in voege vanaf 1 januari 1957, bestaat de rechtsgelijkheid tussen man en vrouw, volledig door een hervorming van hun huwelijksgoederenstelsel van gemeen recht, de universele gemeenschap, die op eerste gezicht niet gemakkelijk in overeenstemming te brengen is met de rechtsgelijkheid.

In de tweede plaats dient er hier op gewezen dat voor de periode gedurende dewelke onze wetgeving op de huwelijksgoederenstelsels nog niet hervormd is, de studie van de Franse wetgeving, rechtspraak en rechtsleer van bijzonder belang is. Inderdaad, zoals in ons land door de wet van 30 april 1958, werd in Frankrijk door de wet van 18 februari 1938, aangevuld door de wet van 22 september 1942, praktisch alleen het hoofdstuk van het B.W. betreffende de wederzijdse rechten en plichten hervormd. Onder enig voorbehoud, voortvloeiend uit sommige verschillen in de beginselen en de formulering van de teksten, kan het nuttig zijn de Franse oplossingen voor de moeilijkheden te raadplegen.

7. Algemene kenmerken van de wet.

Vooraleer over te gaan tot het onderzoek van de problemen die door de verschillende artikelen van de wet van 30 april 1958 worden gesteld, is het wel nuttig de beginselen van deze wet te bepalen. Dit zal ongetwijfeld de oplossing van sommige vraagstukken vergemakkelijken.

a. Het huwelijk is één van de hoekstenen van onze maatschappelijke organisatie. Begrijpelijkwijze is de wetgeving die het beheerst, van openbare orde. De echtgenoten mogen niet de erkenning in rechte vragen van overeenkomsten, die strijdig zijn met de plichten (bv. hulp, bijstand, samenwoning) die uit het

huwelijk voortvloeien. Zijn ook ongeldig, de overeenkomsten die indruisen tegen de beginselen, die de organisatie van het huwelijk beheersen, zoals de rechtsbekwaamheid van beide echtgenoten, de vrijheid een beroep of handel uit te oefenen. Uit dit beginsel vloeit ook voort dat alle huwelijken, ook deze vóór de wet van 30 april 1958 gesloten, in alle opzichten door de nieuwe wet beheerst worden.

b. Alle plichten die uit het huwelijk voortvloeien zijn voortaan wederkerig: t.t.z. een plicht van een echtgenoot valt samen met dezelfde plicht van de andere echtgenoot. Vroeger was dit beginsel niet algemeen: de plicht van gehoorzaamheid van de vrouw aan haar man, sloot voor hem de plicht van bescherming van zijn vrouw in (29).

c. Voor de verschillende verplichtingen die uit het huwelijk voortvloeien bestaat bij overtreding een sanctie (30).

d. Behoudens de uitdrukkelijke door de wet voorziene uitzonderingen, nl. de minderjarigheid, de machten toegekend aan de man ingevolge bepalingen van het huwelijksgoederenstelsel en de bepaling van de echtelijke verblijfplaats door de man wanneer de echtgenoten daaromtrent niet akkoord zijn, wordt de gelijkheid tussen man en vrouw een grondbeginsel. Hier kan de vraag gesteld worden of dit beginsel wel overeen te brengen is met de gemeenschap van goederen, die de echtvereniging meestal veronderstelt. De echtvereniging zal voortaan meer dan ooit gesteund zijn op de gedachten van samenwerking en wederzijds begrip (31). Deze opvatting laat aan de echtgenoten de vrijheid hun samenleving te organiseren overeenkomstig hun filosofische of godsdienstige overtuiging (32), of volgens hun materiële belangen.

e. Tenslotte verstevigt de wet van 30 april 1958 de vroeger reeds ingevoerde maatregelen tot bescherming van het gezin: de bijdrage in de lasten van het huishouden onder vorm van een gerechtelijk mandaat, toegestaan door de vrederechter en vooral de voorlopige en dringende maatregelen, te nemen door de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg, wanneer één van de echtgenoten op ernstige wijze te kort schiet in zijn plichten.

Met Prof. *Cl. Renard* (33) kan hier gezegd worden dat het gaat om een regel van familiale organisatie, die alle huwelijksgoederenstelsels beheerst door een familiale bestemming te geven aan de goederen van de echtgenoten en aan de gemeenschap.

Sommigen zullen deze vermeerdering van de tussenkomsten van een derde, de rechter, in het huisgezin afkeuren (34). Een keuze is hier onvermijdelijk: ofwel geeft men de man een absoluut recht van beslissing zonder enig verhaal, waardoor hij te recht of ten onrechte eenzijdig beslissingen neemt, ofwel laat men een derde onafhankelijk en in alle sereniteit sommige beslissingen nemen, want het is niet bezwezen «dat de man alleen familiale verantwoordelijkheidszin heeft» (35).

De wederzijdse plichten van de echtgenoten en de afschaffing van de maritale macht *sensu stricto* (artikel 212 B.W.)

I. Algemeenheden.

— De afschaffing van de maritale macht *sensu stricto*.

Het nieuw artikel 212 bevat de opsomming van de

bijzonderste plichten van de echtgenoten: samenwoning, getrouweheid, hulp en bijstand. Ze vormen de basis van de huwelijksgemeenschap.

In tegenstelling met de bepalingen van de vroegere wetgevingen van 1804 en 1932 zijn de verschillende plichten voor de beide echtgenoten dezelfde — ze zijn wederkerig en van openbare orde. Dit artikel is tevens de verwezenlijking van één van de doeleinden van de wet: de afschaffing van de maritale macht *sensu stricto* (36). Deze was voordien te vinden in de plicht van gehoorzaamheid van de vrouw ten opzichte van haar man (het afgeschafte artikel 213a). De maritale macht *sensu lato* werd verwezenlijkt door de algemene rechtsonbekwaamheid van de vrouw. Die maritale macht *sensu stricto* omvatte volgens Procureur Generaal *Hayoit de Termicourt* (37): «de overwegende invloed van de man bij de keuze van de echtelijke woonplaats, de algemene leiding van het gezinsleven en tenslotte de «overheersing» over de persoon van de vrouw, zijnde het toezicht op haar persoonlijke briefwisseling en op haar omgang, kortom op haar extra-gerechtelijke betrekkingen». Behoudens het beperkte overwicht dat de man behoudt bij de bepaling van de echtelijke verblijfplaats wanneer de echtgenoten het daaromtrent niet eens worden (38) vervallen de hoger genoemde praerogatieven.

De wetgever heeft de man zelfs niet de hoedanigheid van «hoofd van de echtvereniging» gegeven. De verwerping van deze hoedanigheid gebeurde op grond van de overweging dat ze door haar algemeenheid, verwarring zou kunnen stichten (39). Dit begrip behoort ten andere niet tot het positief recht: het sluit een gedachte van morele leiding in, en eventueel een beslissingsrecht in geval van familiale conflicten (40).

Voortaan berust de samenleving van man en vrouw op de gedachten van samenwerking, wederzijdse eerbied en genegenheid. De betwistingen zullen zeker niet beter opgelost worden door aan de man de titel van «hoofd van de echtvereniging» te geven, eerder integendeel (41).

Vooralsnog blijft de rechtspositie van de man in andere opzichten belangrijker dan deze van de vrouw. Naast zijn beslissingsrecht bij de bepaling van de echtelijke verblijfplaats behoudt de man de vaderlijke macht (artikel 373 B.W.) en zal hij verder alleen de persoonlijke goederen van de kinderen blijven beheren (artikel 389). In de huwelijksgoederenstelsels met gemeenschap — vooral in het gemeenschappelijk huwelijksgoederenstelsel — is hij ook nog het hoofd van deze gemeenschap.

II. De plicht van samenwoning.

De eerste van de verschillende wederzijdse plichten van de echtgenoten is voortaan de plicht tot samenwoning.

Deze wederkerigheid bleek niet uit de tekst van het artikel 212 van het B.W. van 1804, overgenomen door de wet van 20 juli 1932. In dit artikel werden twee soorten regels verenigd: de wederzijdse plicht van samenwoning en de wijze van de bepaling van de echtelijke verblijfplaats. Aan deze verwarring wordt een einde gesteld: artikel 212 bepaalt de plicht tot samenwoning; artikel 213 regelt de plaats van samenwoning. In de nieuwe tekst van artikel 212 wordt aan deze plicht de eerste plaats toegekend. Aldus wordt gewezen op het belang ervan: zij is de basis van het huwelijk, dat tot doel heeft een gemeenschappelijk leven van beide echtgenoten te verwezenlijken.

Aan deze plicht tot samenwoning kan een einde gesteld worden door een gerechtelijke beslissing (een voorlopige maatregel in de rechtspleging tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed of een voorlopige en dringende maatregel genomen door de Voorzitter van de Rechtbank op grond van grove tekortkomingen aan één van de huwelijksplichten). In sommige gevallen zelfs kan een echtgenoot op grond van de enkele fout van de andere echtgenoot er uitzonderlijk zonder meer en voorlopig een einde aan stellen.

De sancties in geval van tekortkoming aan deze plicht zijn: het verlies van elke aanspraak op hulp; de veroordeling tot schadevergoeding en het toestaan van echtscheiding of scheiding van tafel en bed.

III. De plicht van getrouwheid.

Deze plicht is in de eerste plaats een morele plicht. Hier ook is er volledige principiële gelijkheid tussen de echtgenoten, maar diezelfde gelijkheid bestaat nog niet wat betreft de sanctie verbonden aan de materiële tekortkoming aan deze plicht, het overspel.

De wetgever heeft inderdaad geen einde gesteld aan de verschillende sancties van het overspel van de man en van de vrouw in het burgerlijk en in het strafrecht.

De rechtspraak heeft hieraan wel enigszins verholpen: op burgerlijk gebied, door de echtscheiding toe te kennen op grond van erge belediging, wanneer er enkel overspel in hoofde van de man bestaat; voor de strafrechterlijke vervolging door het begrip «echtelijke woning» zeer breed te interpreteren. Aangenomen werd dat de «echtelijke woning» elke plaats is waar de man te zijner tijd kan geacht worden en waar derhalve de vrouw het recht had ontvangen te worden.

Zal deze interpretatie nog mogelijk zijn daar waar het verband verbroken is tussen de plicht van de vrouw haar man te volgen waar hij het nodig acht en haar recht ontvangen te worden in de woning van de man (42)?

De Senaatscommissie heeft de wens uitgedrukt aan de bestaande rechtspraak niets te zien veranderen (43), maar de verandering in de beginselen zal de rechtspraak voor moeilijkheden stellen. De enige reden, die kan aangevoerd worden om de verblijfplaats van de man nog als «echtelijk huis» (artikel 389 S.W.B.) te betitelen, is het recht van de vrouw ontvangen te worden door de man, zolang de scheiding niet definitief is, en dit op grond van de wederkerige plicht tot getrouwheid.

Daardoor zou echter ook een wijziging dienen verwezenlijkt in de vaststelling van de misdrijven van onderhoud van bijzit en overspel. Vroeger kon de man na klacht, de politie uitnodigen over te gaan tot de vaststelling van het misdrijf van overspel door zijn vrouw gepleegd, en dit waar ze zich ook bevond. Op grond van de plicht van gehoorzaamheid moest de vrouw hem steeds toegang tot deze plaats verschaffen. Indien deze mogelijkheid voor de man blijft bestaan, thans op grond van de plichten van samenwoning en getrouwheid, dan moet deze mogelijkheid ook voortaan erkend worden aan de vrouw: de man heeft dezelfde plichten van getrouwheid en samenwoning en er is het beginsel van openbare orde van de gelijkheid tussen echtgenoten.

IV. De plicht van hulp.

Door de plicht van hulp wordt de onderhoudsplicht tussen echtgenoten voorgeschreven.

Twee voorwaarden dienen vervuld: de eisende echtgenoot dient in nood te verkeren; de andere moet beschikken over voldoende middelen (geld).

Deze plicht mag niet verward worden met de plicht tot bijdrage in de lasten van het huishouden, voorzien door artikel 218 (vroeger artikel 214b).

Beide plichten vinden wel hun oorsprong in het huwelijk, maar ze hebben een verschillende grondslag en uiteenlopende gevolgen. De plicht van artikel 212 steunt op de hulp die dient gegeven in geval van nood, onder de vorm van hetgeen nodig is voor het leven van een bepaalde persoon; deze van artikel 218 steunt op het feit dat de echtgenoten door te huwen een gemeenschappelijk leven en huisgezin hebben geschapen, en dat ze samen, onafgezien hun persoonlijke vermogenstoestand, er de lasten moeten van dragen (44). Deze laatste plicht is dus wat haar grond en draagwijdte betreft, veel breder. In de gevolgen zijn er volgende verschillpunten:

1) De plicht van hulp doet een schuldvorderingsrecht ontstaan, waar artikel 218 enkel een gerechtelijk mandaat voorziet;

2) Artikel 218 kan niet uitgevoerd worden door een derde-beslag;

3) Samenloop met de rechten van de schuldeisers is uitgesloten in geval van gerechtelijk mandaat;

4) Ook mag het vastgestelde bedrag het maximum-gedeelte van de lonen en wedden, vatbaar voor beslag, overschrijden.

Sedert de wet van 10 februari 1953, die een artikel 3, 11° invoerde in de wet van 25 maart 1876, behoren de vorderingen op grond van de plicht van hulp voorzien in artikel 212 in eerste aanleg tot de bevoegdheid van de vrederechter van de laatste echtelijke woonplaats.

Degene die tekort komt aan de plicht tot hulp kan ook strafrechtelijk vervolgd worden (artikel 391bis S.W.B.).

* * *

De rechtsbekwaamheid van de gehuwde vrouw (artikel 214 B.W.)

I. Algemeenheden.

De afschaffing van de maritale macht sensu lato.

De afschaffing van artikel 213a betekent de verdwijning van de maritale macht sensu stricto, het toezicht van de man op de persoon van zijn vrouw. Het tweede doel van de wet van 30 april 1958 is verwezenlijkt door artikel 214. Dit artikel schaft de maritale macht «sensu lato» af, de overwegende invloed van de man op de juridische activiteit van zijn vrouw. De verdwijning van de juridische onbekwaamheid, vroeger technisch georganiseerd in een reeks artikelen (artikelen 215 tot 226 sedert de wet van 20 juli 1932) is van groot belang.

Artikel 214 geeft echter geen volledig beeld van de doorgevoerde hervorming, te meer daar ze, niettegenstaande haar belang, toch maar een fragmentair karakter vertoont.

Drie vragen dienen hier onderzocht: de draagwijdte en de beperkingen van de nieuwe beginselen, ingevoerd door het artikel 214; de invloed van de verschillende huwelijksgoederenstels op de machten van de gehuwde vrouw; tenslotte haar rechtsbekwaamheid in verband met bepaalde handelingen.

II. De draagwijdte en de grenzen van het nieuw beginsel, ingevoerd door het artikel 214.

1. Voortaan wordt de burgerlijke bekwaamheid van de echtgenoten niet meer gewijzigd door het huwelijk. Een uitzondering op en een beperking aan dit beginsel blijven bestaan.

De uitzondering heeft tot doel:

«de afschaffing te vermijden van artikel 476 B.W., waarbij de minderjarige, die in het huwelijk treedt, van rechtswege ontvoogd wordt».

De wetgever heeft van de gelegenheid gebruik gemaakt om deze bepaling te verbeteren: de minderjarige die huwt, blijft weliswaar onderworpen aan de regels van deze staat, maar de meerderjarige echtgenoot is van rechtswege curator van de minderjarige (artikel 3 van de wet van 30 april 1958, dat artikel 476 B.W. aanvult met een tweede lid).

De tussenkomst van de curator is noodzakelijk voor de rechtshandelingen betreffende de goederen van de minderjarige ontvoogde echtgenoot: nl. voor deze die het louter beheer te buiten gaan en voor deze waarvoor, gezien de gewichtigheid, de goedkeuring nodig is van de familieraad en de bekrachtiging van de Rechtbank van Eerste Aanleg (zie de artikelen 481, 482, 483, 484 B.W.)⁽⁴⁵⁾.

2. De beperking is daarentegen veel belangrijker: het voorbehoud van de bevoegdheden van één van de echtgenoten toegekend door Titel V van Boek III. Deze wetsbepalingen, betreffende de huwelijksgoederenstelsels, werden praktisch niet gewijzigd, o.a. voor het huwelijksgoederenstelsel van gemeen recht, de wettelijke gemeenschap. Dit stelsel was, samen met de plicht van gehoorzaamheid van de gehuwde vrouw en haar rechtsonbekwaamheid, één van de steunpilaren van de vroegere bevoorrechte positie van de man.

Dit zal in een sterke mate de werkelijke machten van de gehuwde vrouw blijven beperken.

3. Niettegenstaande deze beperking, is er een omwenteling — ofschoon dan nog niet volledig — in de rechtstoestand van de gehuwde vrouw, zelfs voor deze gehuwd onder gemeenschap van goederen.

De gelijke burgerlijke bekwaamheid is een beginsel van openbare orde, dit is precies het tegenovergestelde van het beginsel der vroegere wetgeving.

Alle overeenkomsten, strijdig met de bekwaamheid van de echtgenoten in het algemeen en met deze van de vrouw in het bijzonder, zijn dus nietig. Binnen het kader van de huwelijksgoederenstelsel, zoals ze in het B.W. voorkomen, kunnen dus alleen nog sommige machten eerder aan de ene dan aan de andere echtgenoot toegekend worden, zonder echter afbreuk te doen aan het beginsel van de rechtsbekwaamheid, dat van openbare orde is.

Derhalve, en dit niettegenstaande het algemeen beginsel van de vrije keuze van het huwelijksgoederenstelsel, zal de vrouw aan haar man niet meer machten kunnen overdragen, dan het maximum zoals voorzien in een gekend huwelijksgoederenstelsel, nl. dit van gemeen recht, de gemeenschap van roerende goederen en aanwinsten. Ze zal niet minder kunnen het kennen dan voorzien in het stelsel dat haar het maximum rechten toekent: de scheiding van goederen⁽⁴⁶⁾.

Verder zal iedere begrenzing van de bekwaamheid als een uitzondering en dus beperkend, dienen uitgelegd te worden. Dit zal nl. het geval zijn voor bijna alle artikelen van het B.W. betreffende de huwelijksgoederenstelsel.

Vermits de gelijke rechtsbekwaamheid van de echtgenoten en vooral de nieuwe rechtsbekwaamheid van

de gehuwde vrouw een regel van openbare orde is, worden ook alle wetsbepalingen die ermede strijdig zijn, afgeschaft. De lange opsomming van artikel 7 van de wet van 30 april 1958 zou kunnen doen geloven, dat alleen de uitdrukkelijke afschaffing geldt⁽⁴⁷⁾. De stilzwijgende afschaffing blijft echter mogelijk en doet zich telkens voor als de vroegere wettekst in strijd is met het beginsel van artikel 214. Zo b.v. de verwijzing in artikel 1388 B.W. naar «het gezag van de man». Zie ook de artikelen 940 en 942 B.W.

Uitdrukkelijk worden dan ook verschillende wetsbepalingen afgeschaft, vroeger zovele uitingen van de onbekwaamheid van de gehuwde vrouw. Zo b.v. de artikelen die beslisten dat de vrouw niet in rechte mocht optreden of overeenkomsten sluiten, zonder de toestemming van haar echtgenoot; de artikelen die de machtiging voorzien van de rechtbank bij gebreke van deze van de man en artikel 221 betreffende de algemene machtiging.

Anders gezegd, in beginsel kan de gehuwde vrouw alleen op geldige wijze tot alle rechtshandelingen overgaan. Ze verplicht zich voortaan zowel door haar contracten, als door haar misdrijven. Ze mag roerende en onroerende goederen kopen en verkopen; ze mag in rechte optreden als aanlegster en verweerder.

Dit zijn de beginselen. Maar de toepassing in de praktijk zal beperkt worden voor de meeste vrouwen door de machten toegekend aan de man in de huidige stand van het huwelijksgoederenrecht.

4. Ten slotte gaat het hier om een tijdelijke toestand.

Aan de beperking van de machten van de vrouw zal verholpen worden door een hervorming van de huwelijksgoederenstelsels. De wet van 30 april 1958 wijzigt praktisch de bepalingen niet van het B.W. in verband met de huwelijksgoederenstelsel, ten minste niet wat betreft de wettelijke gemeenschap en deze is toch het meest verspreide huwelijksgoederenstelsel.

Deze hervorming dringt zich op, want er is nu een interne tegenstrijdigheid tussen enerzijds de gelijkheid van de echtgenoten in hun persoonlijke verhoudingen en hun volledige rechtsbekwaamheid, en anderzijds de ongelijkheid in machten over hun eigen en gemeenschappelijke goederen. Alhoewel deze tegenstelling niet als onoverkomelijk kan aangezien worden, leidt ze tot moeilijkheden en tot oplossingen in tegenstrijd met de uiteindelijke bedoeling van de wetgever.

Om deze overgangperiode, vooral voor de echtgenoten gehuwd onder gemeenschap van goederen te vergemakkelijken, heeft de wetgever een reeks tijdelijke bepalingen voorzien in artikel 8 van de wet van 30 april 1958. Deze hebben tot doel de bepalingen te handhaven, die de onbekwaamheid van de vrouw kwamen beperken, door haar verweermiddelen te geven tegen machtsmisbruiken van haar echtgenoot⁽⁴⁸⁾ en haar anderzijds bepaalde voordelen toe te kennen⁽⁴⁹⁾. Deze bepalingen zullen opgeheven worden op het ogenblik van de invoetreding van de hervorming van het huwelijksgoederenrecht.⁽⁵⁰⁾

Zo gezien gaat het hier om een gewichtig probleem: dit tijdelijk statuut van de echtgenoten is beheerst door het beginsel van volledige en gelijke bekwaamheid van de beide echtgenoten, maar het dient verenigd, behoudens in de scheiding van goederen, met de beperking van de ongelijke machten over hun goederen.

Enige klaarheid kan slechts gebracht worden door het onderzoek van de volgende twee vragen:

—de invloed van de verschillende huwelijksgoede-

renstelsel op de machten van de gehuwde vrouw, en — haar bekwaamheid in verband met bepaalde handelingen.

III. De invloed van de verschillende huwelijksgoederenstelsels op de bekwaamheid van de gehuwde vrouw.

1. In de huwelijksgoederenstelsels met gemeenschap o.a. het wettelijk huwelijksgoederenstelsel.

Deze huwelijksgoederenstelsels zijn niet meer de voortzetting van de onbekwaamheid van de gehuwde vrouw, maar zoveel beperkt te interpreteren uitzonderingen op de uitoefening van haar rechten.

Dit is een heel andere zienswijze, die ongetwijfeld gevolgen moet hebben. De bekwaamheid van de gehuwde vrouw kan geen weerslag hebben op de goederen van de gemeenschap noch op deze van de man: de gehuwde vrouw heeft desbetreffende geen rechten (artikel 1421 B.W.), behoudens in de uitzonderlijke gevallen voorzien door artikel 1427. (51)

Anderzijds zijn eigen roerende goederen zeldzaam; meestal vallen ze in gemeenschap. Dit zal ook waar zijn wanneer de echtgenoten gehuwd zijn met gemeenschap van aanwinsten. De vrouw zal in dit geval haar eigen roerende goederen evenmin geldig kunnen vervreemden. (52)

Op haar eigen onroerende goederen zal ze echter voortaan bepaalde machten verkrijgen, nl. de beperkte machten van de naakte eigenaar, vermits de gemeenschap het vruchtgebruik behoudt. (53)

Practisch betekent dit:

1) de vervreemding van de naakte eigendom van een onroerend goed door de vrouw kan in grote mate het beheer van de man bemoeilijken en dan ook een bron van betwistingen tussen de echtgenoten worden;

2) wanneer het om roerende goederen gaat, zal de vrouw het bewijs moeten bijbrengen, dat het geen gemeenschappelijke goederen zijn;

3) de naakte eigendom is slechts een beperkte, in vele gevallen betwistbare waarborg voor de derden.

Om de volle eigendom van een eigen goed te vervreemden of te bezwaren, zal de gehuwde vrouw de toestemming van haar man nodig hebben. Noteren we hier dat het karakter van de tussenkomst van de man veranderd is: hij machtigt geen onbekwame meer, maar stemt enkel toe overeenkomstig de machten hem toegekend en dit voor zover de gemeenschap bij de zaak betrokken is, t.t.z. voor het vruchtgebruik. (cfr. artikel 8, 3°).

De heer *Donnay* daarentegen meent te mogen afleiden enerzijds uit de parlementaire bescheiden (Parl. Doc. Sen. Zitt. 56-57, n° 69, p. 11 - Parl. Doc. Sen. Zitt. 56-57, nr. 346, p. 13 - Verklaring van de Minister van Justitie B.V. 24 november 1957, blz. 27) die er alle op wijzen dat de bekwaamheid van de gehuwde vrouw beperkt blijft en anderzijds zich steunend op het behoud van artikel 1427 en 1535, dat er geen enkele wijziging werd gebracht in de machten van de vrouw gehuwd met gemeenschap van goederen. (55)

Prof. *W. Delva* (56) treedt dit standpunt eveneens bij, zich steunend op de onbekwaamheid om te beschikken over onroerende goederen van de vrouw gehuwd met scheiding van goederen of onder het dotaal stelsel. Hij vindt een verdere bevestiging van zijn mening in de wettelijke regeling van de daden te kostenlozen titel (artikel 905 B.W.) en het feit dat niet vrij in rechte mag opgetreden worden in de betwistingen omtrent het beheer en het genot van een

goed. Op deze verschillende punten wordt verder geantwoord.

2. De scheiding van goederen.

De wetgever heeft dit huwelijksgoederenstelsel gewijzigd. Behalve voor de onroerende goederen, waren er vroeger geen beperkingen aan de machten van de vrouw, gescheiden van goederen.

Ze had enkel hetgeen Prof. *H. De Page* en *R. Dekkers* noemen «de bekwaamheid van bestuur» (57). Behoudens de gevallen voorzien in de artikelen 1449 en 1536 B.W. viel ze ook onder toepassing van de algemene voorschriften van artikel 217 B.W.

Om haar, naast de volledige bekwaamheid voorzien in het nieuwe artikel 214 B.W., algemene machten over haar eigen roerende en onroerende goederen te geven, schaft artikel 7 § 1 van de wet van 30 april 1958 artikel 1538 B.W. af. De toelating van haar man, of in geval van weigering, deze van de Rechtbank voor de vervreemding van onroerende goederen verdwijnt. Wanneer het huwelijkscontract van scheiding van goederen echter «expressis verbis» zekere beperkingen van de machten van de vrouw voorziet, dan blijven deze van kracht.

De vrouw, bij huwelijkscontract gescheiden van goederen, is volledig bekwaam. Geldt dit ook voor de vrouw gerechtelijk gescheiden van goederen?

Op het eerste zicht niet, want artikel 1449, dezelfde bepaling als het vroeger artikel 1538, werd niet uitdrukkelijk afgeschaft. Kan men zeggen dat het stilzwijgend afgeschaft is? Het antwoord is bevestigend wanneer met zekere auteurs aangenomen wordt dat de regels betreffende de scheiding van goederen in beginsel een geheel vormen, geldend voor beide soorten, de gerechtelijke en contractuele (58). Er bestaat overigens geen overwicht van de regels van een soort scheiding op deze van de andere, maar integendeel een wisselwerking, zo was b.v. de bevoegdheid van het bestuur in de tekst enkel voorzien voor de vrouw, gerechtelijk gescheiden van goederen. Algemeen werd dit recht ook erkend aan de vrouw contractueel gescheiden van goederen (59). Daarenboven kan zonder overdrijving gezegd worden dat er meer redenen zijn om aan de vrouw gerechtelijk gescheiden van goederen, deze machten over haar eigen onroerende goederen te geven, dan aan de vrouw, contractueel gescheiden van goederen; inderdaad, de man heeft in het eerste geval bewezen dat hij de belangen van de gemeenschap of van de vrouw, of beide, niet met de nodige bekwaamheid of zorg heeft beheerd, reden waarom de scheiding van goederen dan ook toegestaan wordt (60).

Prof. *W. Delva* neemt precies de tegenovergestelde mening aan. Hij steunt zich hiervoor op de volgende overwegingen:

1) het algemeen verbod voor alle gehuwde vrouwen te beschikken ten kostelozen titel zelfs over roerende goederen (artikel 905 B.W.). Of dit wel zo is, kan betwist worden (zie infra. Hfdst. 2 - IV 2-2;

2) het verbod voor de vrouw, gerechtelijk gescheiden van goederen en voor deze met dotaal stelsel, ten bezwarenden titel te beschikken over haar onroerende goederen. ingevolge het behoud van de artikelen 1449 en 1576 B.W.

3) Prof. *Delva* stelt eveneens de samenhang vast tussen de wetsbepalingen betreffende de machten van de vrouw contractueel gescheiden van goederen enerzijds, en anderzijds deze van de vrouw gerechtelijk gescheiden van goederen of met dotaal stelsel gehuwd. Uit dit geheel leidt hij echter af dat de

afschaffing van artikel 1538 B.W. geen betekenis heeft voor de machten van de vrouw contractueel gescheiden van goederen ⁽⁶¹⁾. Hij ontkent dus elke werkelijke waarde aan deze afschaffing van de bepalingen van artikel 1538 B.W.

4) Tenslotte haalt Prof. Delva twee tekstargumenten aan. Hij merkt op dat afschaffing van artikel 1538 B.W. niet voorzien was in het oorspronkelijk wetsontwerp, en dat het enkel afgeschaft werd omdat er zinsneden in voorkomen die rechtstreeks indruisen tegen de tekst en de geest van de wet van 30 april 1958. Dit is echter anders uit te leggen: bij de neerlegging van het wetsontwerp betreffende de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten, heerste de overtuiging dat *terzelfdertijd* de hervorming van de huwelijksgoederenstelsels zou doorgevoerd worden. Op grond van de algemene richting van de te verwezenlijken hervorming, kan men gerust aannemen dat artikel 1538 B.W. moest gewijzigd worden door het tweede ontwerp. Zo bekeken, kan dan ook niet aangenomen worden dat de onmiddellijke afschaffing door de wetgever van artikel 1538 B.W. geen enkele betekenis zou hebben.

Dit argument doet ook de verdere uitleg van Prof. Delva vervallen, als zou de opheffing van artikel 1538 B.W. enkel te wijten zijn aan het feit dat er zinsneden in voorkomen die rechtstreeks indruisen tegen de tekst en de geest van de wet van 30 april 1958.

3. Wat het dotaal stelsel aangaat:

Geen wijziging wordt gebracht aan de invoege zijnde wettelijke bepalingen. Een brede interpretatie van de bepalingen van het B.W. laat nochtans toe te zeggen dat de dotale vrouw vrij zal mogen beschikken over haar parafernale goederen en onroerende goederen.

IV. De afzonderlijke handelingen.

De toepassing van deze algemene beginselen op bepaalde handelingen zal de ingevoerde wijzigingen beter doen uitschijnen. Ze zal de gelegenheid geven om sommige, overigens zeer belangrijke afgeschaftte of gewijzigde bepalingen te onderzoeken, voorkomend in de opsomming van artikel 7 over de wet van 30 april 1958. Deze lijst van afgeschaftte of gewijzigde bepalingen werd in de loop van de parlementaire werkzaamheden gewijzigd, praktisch zonder enige uitleg. De voorgestelde interpretatie dient dan ook met enig voorbehoud aangenomen: alleen de rechtspraak zal de vaste oplossing geven.

1. De verschijning in rechte.

In principe kan de gehuwde vrouw alleen in rechte optreden, vermits het vroeger artikel 215 afgeschaft werd. Dit geldt zowel voor de rechtsgedingen tussen echtgenoten (artikel 217, 218 e.v., 221 e.v. B.W., artikel 234 B.W. en artikelen 265 en 875 W.B.R.) als de gedingen met derden ⁽⁶²⁾. Het algemeen voorbehoud van de toepassing van de huwelijksgoederenstelsels geldt hier ook, zo artikel 1428, al. 2 B.W. « Alle roerende vorderingen en bezitsvorderingen die aan de vrouw toebehoren kan hij (de man) alleen uitoefenen ».

De vrouw kan dus de roerende en onroerende rechtsvorderingen enkel met de toestemming van haar man uitoefenen, en — hoe onlogisch dit ook moge schijnen — de man alleen mag alle roerende

vorderingen van zijn vrouw uitoefenen, zelfs deze die betrekking hebben op een eigen roerend goed van de vrouw.

Wat de onroerende rechtsvorderingen van de vrouw betreft: de man mag alleen de bezitsvorderingen instellen en kan toestemming geven aan zijn echtgenote om de eigendomsvorderingen in te stellen. In geval hij zijn toestemming weigert, kan de Rechtbank ze geven (artikel 226ter) ⁽⁶³⁾.

In het algemeen wordt de toestand van de gehuwde vrouw echter verbeterd door de volgende bepalingen van de wet van 30 april 1958:

1) in artikel 8, 1° (artikel 226b's): de vrouw kan alleen in rechte optreden voor alle geschillen in verband met de goederen, waarover zij het beheer heeft en voor zover de betwisting over het beheer gaat. Dit geldt ook voor de rechten, die haar zijn toegekend voor de uitoefening van een beroep, een nijverheids- of handelsbedrijf. De hier bedoelde verrichtingen mogen enkel betrekking hebben op eigen belangen van de gehuwde vrouw en niet op deze van de gemeenschap ⁽⁶⁴⁾.

2) in artikel 8, 2° (artikel 226ter), wanneer de vrouw ingevolge het huwelijkvermogenstelsel niet in rechte kan optreden zonder toestemming van haar man en deze zijn toestemming weigert, kan de rechter de machtiging verlenen.

3) artikel 8, 5° (artikel 226sexies) vermeldt de schorsing van de onbekwaamheid van de gehuwde vrouw in rechte op te treden wanneer de man afwezig, ontzet, tot een criminele straf veroordeeld is, of in de onmogelijkheid is zijn wil te kennen te geven. De vrouw gescheiden van goederen heeft geen enkele toelating nodig.

2. De buitengerechtelijke rechtshandelingen.

1. De voogdij.

De gehuwde vrouw kan voortaan steeds alleen een voogdij aanvaarden (cfr. artikel 214 en afschaffing van artikel 442bis). Wanneer ze gehuwd is met gemeenschap van goederen, zal ze door haar handelingen enkel de naakte eigendom van haar eigen onroerende goederen verbinden. Wanneer de vrouw-voogdes huwt of opnieuw huwt, zal ze de voogdij niet meer verliezen; ze blijft verder alleen de voogdij uitoefenen, vermits de bepalingen betreffende de toegevoegde voogdij van haar man afgeschaft zijn (artikel 7, § 1 schaft de artikelen 395 en 396 B.W. af).

Deze regels gelden ook voor de voogdij over de natuurlijke kinderen (wijziging van artikel 396bis door artikel 7, § 2 van de wet van 30 april 1958).

2. De aanvaarding van de nalatenschap.

De nieuwe tekst van artikel 771, al. 1 (artikel 7, § 3) voorziet dat de vrouw niet geldig een nalatenschap kan aanvaarden zonder de machtiging van haar man of van de rechter. Dit schijnt het herstel van een onbekwaamheid ⁽⁶⁶⁾ in tegenstrijd met het algemeen beginsel van de gelijke bekwaamheid van de echtgenoten, regel van openbare orde, enkel beperkt door de minderjarigheid of de regels van het huwelijksgoederenstelsel (artikel 214 B.W.).

Theoretisch volstaan de beperkingen, voortvloeiend uit de huwelijksgoederenstelsels ook voor de aanvaarding van een nalatenschap.

Waarom spreekt de wetgever in de nieuwe bepaling van artikel 776 B.W. nog over de toestemming van

de man of van de rechter, na ze eerst te hebben willen afschaffen ⁽⁶⁷⁾? Eenvoudig omdat hij de nadruk heeft willen leggen op het belang van deze handeling en op haar gevolgen ⁽⁶⁸⁾, nl. de regeling van de lasten van de gemeenschap (artikel 1411 tot en met artikel 1417 B.W.). In andere gevallen worden deze regels ook toegepast zonder bijzondere verwijzing bv. voor de aanvaarding van een schenking (zie: de afschaffing, artikel 934 B.W.). In feite is er dan geen verschil tussen het systeem van artikelen 776, 905 en 934 B.W. Het is niet denkbaar dat een wet die tot doel heeft de rechtsbekwaamheid in te voeren, in feite een algemene onbekwaamheid zou bewaren en dit dan nog door elke verwijzing naar het hoofdstuk over de bekwaamheid af te schaffen ⁽⁶⁹⁾.

Wanneer de man zijn toelating weigert, dan kan de rechtbank deze geven overeenkomstig artikel 226quater (artikel 8, 4°).

In deze interpretatie is artikel 776 al. 1 niet van toepassing op de vrouw gescheiden van goederen, vermits deze ook alle macht bezit over haar eigen goederen en er geen speciale vereffeningsregels vastgelegd worden ⁽⁷⁰⁾.

3. De verwerping van een nalatenschap.

Volgens Prof. *De Page* ⁽⁷¹⁾ veronderstelt de verwerping dezelfde macht als de vervreemding.

Bij toepassing van artikel 214 B.W., met zijn verwijzing naar de regels van het huwelijksgoederenstelsel, zal de vrouw, gehuwd onder gemeenschap van goederen een nalatenschap kunnen verwerpen met de toestemming van haar man of van de rechtbank. Alleen zal ze dit kunnen doen wanneer ze bestaat in de naakte eigendom van onroerende goederen. De vrouw, gescheiden van goederen heeft geen enkele machtiging nodig (afschaffing van artikel 1538 B.W.).

4. De verdeling van een nalatenschap.

Kan de vrouw alleen bij de verdeling optreden, wanneer er nog andere erfgenamen zijn?

Wanneer de nalatenschap goederen omvat die in de gemeenschap vallen dan kan de man alleen de verdeling vorderen. Wanneer het gaat om goederen die eigen zullen zijn aan de gehuwde vrouw, dan zal ze de machtiging moeten hebben van haar echtgenoot om de verdeling in volle eigendom te verwezenlijken. De man kan in dat laatste geval de provisionele verdeling vorderen ⁽⁷²⁾.

De vrouw, gescheiden van goederen, heeft het recht alleen de verdeling te vorderen.

5. De schenking onder levenden.

Artikel 905 werd gewijzigd in dezelfde zin als artikel 776 al. 1: enkel de verzending naar de beginselen van de onbekwaamheid in het hoofdstuk over de wederzijdse rechten en plichten, verdwijnt. De toestemming van de man of wanneer hij weigert, deze van de rechtbank, blijft bestaan (artikel 7, § 4 van de wet van 30 april 1958).

Bij de interpretatie van dit artikel dient enkel rekening gehouden met het nieuwe grondbeginsel van artikel 214: algemene bekwaamheid, beperkt door de regels van het huwelijksgoederenstelsel. Het ging hier vroeger om een handelingsonbekwaamheid ⁽⁷³⁾, die precies opgeheven wordt door het nieuwe artikel

214 B.W. en de afschaffing van het vroeger artikel 217. De vrouw gehuwd onder een stelsel met gemeenschap van goederen, zal alleen in geen geval de goederen van die gemeenschap kunnen geven, maar enkel de naakte eigendom van haar eigen onroerende goederen. De volle eigendom ervan kan ze enkel verbinden met toestemming van de man. Zo gezien heeft de verwijzing naar de toestemming van de rechtbank geen betekenis (zie artikel 1426 B.W.). Ze kan over haar voorbehouden goederen beschikken in het belang van het gezin of voor de instelling van de gemeenschappelijke kinderen ⁽⁷⁴⁾.

Wat de vrouw, gescheiden van goederen betreft: ze heeft zelf alle macht op haar eigen goederen, ingevolge artikel 214 B.W. en de opheffing van artikel 1538 B.W. Artikel 905 is derhalve op haar niet van toepassing.

6. De aanvaarding van een schenking.

Artikel 7, § 1 van de wet van 30 april 1958 schafft artikel 934 af. Deze tekstwijziging belet niet dat hier ook rekening moet gehouden worden met de huwelijksgoederenstelsels. De vrouw gehuwd onder gemeenschap van goederen kan slechts een schenking aanvaarden met de toestemming van haar man of met deze van de rechtbank. De artikelen 1411 tot 1417 B.W. zijn hier toepasselijk ⁽⁷⁵⁾. Wanneer het goed in de gemeenschap zal vallen of onderworpen worden aan een recht van genot in hoofde van de man, zal het slechts aan hem mogen overhandigd worden ⁽⁷⁶⁾. Weigert de man dan kan artikel 226quater toegepast worden door de vrouw.

De vrouw, gescheiden van goederen, heeft geen toestemming van haar man of van de rechtbank nodig voor de aanvaarding van een schenking.

7. Testament.

Geen probleem: reeds vroeger bestond terzake volledige bekwaamheid (oud artikel 226 en 905 al. 2). Alleen artikel 226 werd afgeschaft.

8. De testamentuitvoerder.

Artikel 7, § 1 van de wet van 30 april 1958 schafft ook artikel 1029 af. Vroeger moest de gehuwde vrouw steeds gemachtigd zijn om de functie van testamentuitvoerder te kunnen aannemen. De vrouw, gehuwd met gemeenschap van goederen, kon zelfs alleen door haar man gemachtigd worden. Thans zal de vrouw steeds zonder machtiging deze functies kunnen aanvaarden. De vrouw, gehuwd met gemeenschap van goederen en niet gemachtigd door haar echtgenoot, zal echter enkel de naakte eigendom van haar eigen onroerende goederen verbinden. De toestand van de eventuele schuldeisers kan dus voortaan ongunstiger zijn. Nergens wordt bepaald dat de schuldeiser de man zou kunnen dwingen zijn vrouw te machtigen.

Hier ook geen probleem voor de vrouw gescheiden van goederen: volledig bekwaam en beschikkend over alle machten betreffende haar eigen goederen, verbindt ze de volle eigendom van die eigen goederen.

9. De contracten.

In principe kan de vrouw, ingevolge het nieuwe artikel 214 alle contracten sluiten, onder voorbehoud dat ze niet strijdig zijn met de machten toegekend aan de man, ingevolge het aangenomen huwelijksgoederenstelsel. Zekere aan de man toegekende mach-

ten zijn van die aard dat ze het de vrouw onmogelijk maken bepaalde contracten af te sluiten.

B.v. een vrouw, gehuwd met gemeenschap, zou geen verhuring van een eigen goed mogen afsluiten voor meer dan negen jaar, wat de vrouw, gescheiden van goederen, wel kan.

Telkens, in ieder afzonderlijk geval, zal de interpretatie bepaald worden door de samenvoeging van de algemene regel van de bekwaamheid met de bijzondere regels van de huwelijksgoederenstelsels. Dit is de wil van de wetgever, duidelijk vastgelegd in artikel 214 B.W. en bevestigd wat betreft de contracten in het algemeen, door de schrapping van de gehuwde vrouw in de lijst van de onbekwamen (artikel 1124 B.W.). Deze opvatting wordt voor bijzondere contracten herhaald in de nieuwe teksten van artikel 1940 (bewaargeving) en van artikel 1990 (het mandaat).

Steeds kan de gehuwde vrouw de bewilliging van de rechter bekomen in de plaats van die van haar man. Zie artikel 226quater (77).

Deze opvattingen komen bijzonder tot uiting voor wat betreft de spaargelden, gedeponneerd bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, en bij de aangenomen private spaarkassen.

Artikel 7 § 14 van de wet van 30 april 1958 vangt de bestaande bepalingen van artikelen 23bis, 23ter en 45 van de wet van 16 maart 1865, houdende instelling van een Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

Voortaan kan de gehuwde vrouw, ook deze gehuwd onder gemeenschap van goederen, alleen en zonder enige beperking, de bedragen ophalen in het spaarboekje op haar naam geopend. De echtgenoot kan zich tegen de ophaling verzetten, echter niet wanneer het om voorbehouden gelden gaat van de vrouw.

De rechter kan, rekening houdend met de belangen van de vrouw en van het huishouden, het verzet van de man geldig verklaren of er de opheffing van bevelen. De rechter kan de mogelijkheid van ophalen toekennen aan de ene of de andere echtgenoot en deze ophalingen onderwerpen aan de voorwaarden die hij nuttig oordeelt.

Een andere verbetering in de toestand van de gehuwde vrouw is de volgende: de schuldeisers van de vrouw kunnen verder de sommen die in haar spaarboekje zijn ingeschreven in beslag nemen. De schuldeisers van de man kunnen dit ook, wanneer de echtgenoten gehuwd zijn met gemeenschap van goederen, maar dan alleen wanneer de man zich in het belang van het huishouden heeft verbonden, feit dat de schuldeisers dienen te bewijzen. Vroeger waren ze ontslagen van dit bewijs tot beloop van een bedrag van 5.000 frank.

Door een tweede wet van 30 april 1958 (78) wordt deze regeling uitgebreid tot de spaarboekjes, geopend op naam van de gehuwde vrouw, bij de erkende private spaarkassen. Het is te voorzien dat deze regeling ook zal uitgebreid worden tot de spaarboekjes geopend bij de banken, vermits deze door de wet van 24 december 1957 fiscaal op dezelfde voet worden geplaatst als de spaarboekjes bij de private spaarinstellingen. (79)

Wat de bankoperaties betreft, is niets speciaals te vermelden, behoudens de wijziging in de beginselen: het antwoord zal hier dan ook afhangen van het huwelijksgoederenstelsel. In de praktijk zal de toestand van de vrouw, gehuwd met gemeenschap van goederen, ongewijzigd blijven.

De vrouw gescheiden van goederen daarentegen zal alle bankoperaties kunnen uitvoeren, zelfs deze van aard haar onroerende goederen te verbinden, dit ingevolge de afschaffing van artikel 1538 B.W.

Door de afschaffingen en wijzigingen voorzien in artikelen 7, § 15 en § 16 (afschaffing artikel 11 van de wet van 23 juni 1894, en afschaffing en wijziging van artikelen 3, al. 1, 2 en 3 van de wet van 31 maart 1898) kan de gehuwde vrouw voortaan zonder enige machtiging van haar echtgenoot, lid worden van een mutualiteits- of van een beroepsvereniging.

De regeling van bepaalde conflicten

De echtgenoten blijven, niettegenstaande het huwelijk, volledig rechtsbekwaam. De man heeft geen voorrechte plaats meer. Deze nieuwe toestand kan aanleiding geven tot conflicten. De wetgever heeft de regeling van sommige conflicten voorzien: het zijn twee nieuwe soorten conflicten, nl. dit betreffende de echtelijke verblijfplaats (artikel 213) en de uitoefening van een beroep, handel of nijverheid door één van de echtgenoten (artikel 215) en één conflict reeds voorzien in de wet van 20 juli 1932: het gebruik van de naam van de andere echtgenoot bij de uitoefening van een beroep of van een handel (artikel 216). In één artikel 217 wordt een bijzondere rechtspleging voorzien voor deze drie soorten conflicten.

I. De echtelijke verblijfplaats.

1. Onderscheid tussen de begrip en « woonplaats » en « verblijfplaats ».

De wet van 30 april 1958 brengt geen wijziging aan de traditionele begrippen « woonplaats » en « verblijfplaats », wel integendeel, ze stelt een einde aan de verwarring die de wet van 20 juli 1932 terzake geschapen had.

Het is dan ook aangewezen, alvorens de nieuwe wetsbepaling te bespreken, de verschillen tussen de begrippen « woonplaats » — juridisch begrip — en « verblijfplaats » — feitelijk begrip — te onderlijnen.

Artikel 102 bepaalt: « de woonplaats van ieder Belg, wat betreft de uitoefening van zijn burgerlijke rechten, is in de plaats waar hij zijn hoofdverblijf heeft ».

Een verblijf is de plaats waar een persoon zich bevindt. Ze kan het centrum zijn van zijn activiteit of belangen. De woonplaats zal zijn in de voornaamste verblijfplaats. Dit is een feitelijke kwestie, die mede afhangt van de inzichten van de belanghebbende. De vermeldingen in de bevolkingsregisters hebben ter zake geen bijzondere waarde. (80)

De verblijfplaats daarentegen is de plaats waar een persoon werkelijk gedurende een zekere tijd woont, onafgezien van het feit of die plaats al dan niet het centrum van zijn zaken is. (81)

Het criterium van de verblijfplaats is dus: de woonst gedurende een zekere termijn in een bepaalde plaats. In burgerlijk recht wordt er slechts uitzonderlijk op dit begrip beroep gedaan om zekere moeilijkheden op te lossen. Het administratief recht daarentegen steunt uitsluitend op het begrip « verblijfplaats ». De gewone verblijfplaats, werkelijk en voortdurend verblijf van het gezin (82) is het basiselement van de bevolkingsregisters. Het houden van deze registers werd de gemeenten opgelegd door de wet van 2 juni 1856. De identiteitskaart is niets anders dan een uittreksel uit deze bevolkingsregisters.

De verandering van de verblijfplaats wordt verwezenlijkt door de overbrenging van de woonst naar een andere gemeente en door de verklaringen afgelegd bij het gemeentebestuur van de gemeente, die men verlaat en bij dit van de gemeente waar men aankomt.

De gewone verblijfplaats bepaalt op haar beurt de politieke woonplaats, de militie-woonplaats en de woonplaats voor onderstand.

De talrijke gelijkaardige voorschriften betreffende woon- en verblijfplaats, zijn oorzaak van verwarring en moeilijkheden.

2. De echtelijke verblijfplaats.

De «echtelijke verblijfplaats» waarvan sprake in artikel 213 is de plaats waar de plicht van samenwoning uitgevoerd wordt. Gewoonlijk zal de echtelijke verblijfplaats dan ook samenvallen met de gewone verblijfplaats van de echtgenoten. Meestal zal ze dus overeenstemmen met de inschrijving in de bevolkingsregisters.

Deze echtelijke verblijfplaats zal echter kunnen bestaan zonder enige inschrijving en verdwijnen b.v. wanneer de echtgenoten een afzonderlijke verblijfplaats hebben.

Het B.W. van 1804 gaf de man het uitsluitend recht de echtelijke verblijfplaats te bepalen. Het was één van de meest karakteristieke uitingen van de maritale macht *sensu stricto*.⁽⁸³⁾

De wet van 30 april 1958 bepaalt dat de echtelijke verblijfplaats vastgesteld wordt door de beide echtgenoten.

Wanneer ze het daaromtrent niet eens worden, is het de man die beslist. Deze zal bij het nemen van zijn beslissing vooral met de belangen van het gezin moeten rekening houden, meer dan met zijn persoonlijk belang. Dit beslissingsrecht is de enige voorrang die de wet nog erkent aan de man. Dit is overigens een beperkte voorrang: de vrouw heeft het recht zich tot de rechtbank van eerste aanleg te wenden, indien er wettige redenen zijn voor de keuze van een andere verblijfplaats.

Als wettige redenen, die de vrouw kan laten gelden, zijn te vermelden: de morele en materiële belangen, hetzij van één van de echtgenoten, hetzij van beiden, hetzij van de kinderen.⁽⁸⁴⁾

De beslissing van de rechtbank terzake is een beslissing over een andere echtelijke verblijfplaats, en niet de toelating voor een afzonderlijke verblijfplaats voor één van de echtgenoten⁽⁸⁵⁾. De beslissing betreffende de echtelijke verblijfplaats brengt immers geen schorsing van de verplichting tot samenwoning mee.

De rechtbank kan op grond van het onderzoek van de redenen aangevoerd door man en vrouw, ofwel de beslissing van de man bekrachtigen, ofwel het verhaal van de vrouw gegrond verklaren.

Mag de rechtbank als echtelijke verblijfplaats een plaats aanduiden, noch door de vrouw, noch door de man voorgesteld?

Wanneer aangenomen wordt dat het hier om eenvoudig recht van toezicht gaat⁽⁸⁶⁾, dan zou de rechtbank enkel ofwel de beslissing van de man mogen goedkeuren, ofwel de echtelijke verblijfplaats vestigen in de plaats voorgesteld door de vrouw.

Dit is de beperkende opvatting van de bevoegdheid van de rechtbank. Ook kan aangenomen worden dat de bevoegdheid van de rechtbank verder gaat. De rechtbank moet niet alleen nagaan of de beslissing van de man al dan niet gegrond is, rekening houdend

met de wettige redenen aangevoerd door de vrouw, maar ze dient ook de betwisting tussen de echtgenoten te beslechten en derhalve de plaats te bepalen die het meest geschikt voorkomt als echtelijke verblijfplaats, hetzij deze voorgesteld door de vrouw, hetzij een andere. De rechtbank kan immers de wettige redenen aangevoerd door de vrouw aannemen, maar ze kan terzelve tijd, om andere redenen dan in hoofde van de man, het niet eens zijn met de oplossing van de moeilijkheden voorgesteld door de vrouw.

3. De afschaffing van de wettelijke woonplaats van de gehuwde vrouw.

Artikel 5 van de wet van 30 april 1958 wijzigd artikel 108 B.W., dat de wettelijke woonplaats van de gehuwde vrouw bij haar man vestigde. De afschaffing van dit wettelijk vermoeden is het gevolg van de opheffing van de rechtsonbekwaamheid.⁽⁸⁷⁾

De vrouw heeft dus voortaan, overeenkomstig het gemeen recht, haar woonplaats waar zij haar hoofdverblijf heeft (artikel 102 B.W.). Dit is van belang voor de vrouw, die een afzonderlijke beroeps-, handels- of nijverheidsactiviteit heeft of voor de vrouw die in feite gescheiden leeft van haar man.

Zekere rechten van de vrouw zullen openvallen in haar woonplaats, zoals bepaalde verplichtingen er zullen worden uitgeoefend. Zie nl. artikelen 35a., 160, 501, 1247 en 1445 B.W., artikel 39 van de wet van 25 maart 1876 en artikel 68 B.W. Rpl.

4. De woonplaats van de niet-ontvoogde minderjarige.

De niet-ontvoogde minderjarige zal voortaan zijn woonplaats hebben bij degene van zijn ouders, die wettelijk beheerder is van zijn goederen of bij zijn voogd. De ontzette meerderjarige zal zijn woonplaats hebben bij zijn voogd. (Deze laatste wijziging is enkel een terminologische verbetering).

5. De wijziging van artikel 234 B.W. (artikel 2 van de wet van 30.4.58).

De rechtbank van eerste aanleg, bevoegd «ratione loci» om kennis te nemen van een eis tot echtscheiding wegens bepaalde redenen, was deze van het arrondissement, waar de echtgenoten hun woonplaats hadden.

Volgens het nieuw artikel 234 B.W.⁽⁸⁸⁾ kan de eis voortaan ingesteld worden voor de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement, waar de echtgenoten hun laatste echtelijke verblijfplaats hadden, vermits ze een verschillende woonplaats kunnen hebben. Hij kan ook ingeleid worden bij de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement waar verweerder zijn woonplaats heeft⁽⁸⁹⁾.

6. Problemen.

1. Welke rechtbank zal bevoegd zijn wanneer noch de echtelijke verblijfplaats, noch de woonplaats van verweerder ooit in België gevestigd waren? — bv. een Belgische vrouw is in de vreemde gehuwd met een vreemdeling en heeft nooit met haar man in België gewoond of verblijf gehouden.

Artikel 53 van de voorafgaande titel van het W. van Burg. Rpl. geeft een mogelijke oplossing⁽⁹⁰⁾. De vreemdeling kan ingeval van wederkerigheid steeds de onbevoegdheid van de Belgische rechtbank opwerpen en zelfs bij eenvoudig verstek wordt hij geacht dit te doen.

2. Volgens artikel 268 B.W. moet de betekening van het vonnis, waarbij de echtscheiding wegens bepaalde redenen wordt toegelaten, gedaan worden aan de Officier van de Burgerlijke Stand «van de plaats waar de echtgenoten hun woonplaats hadden op het ogenblik dat de vordering werd ingesteld». «Hun» woonplaats was deze van de man. Qu'd wanneer voortaan de echtgenoten verschillende woonplaatsen hebben?

In afwachting van een eenvormige oplossing in de rechtspraak, zal het voorzichtig zijn het vonnis of het arrest te betekenen aan de Officiëren van de Burgerlijke Stand van de woonplaatsen van beide echtgenoten op het ogenblik van het instellen van de vordering ⁽⁹¹⁾.

Deze moeilijkheid stelt zich bij de toepassing van artikel 311 quater (wet van 14 februari 1957).

3. Artikel 281 bepaalt, dat de verschijning van de echtgenoten in de rechtspleging van echtscheiding door onderlinge toestemming zal plaats hebben voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van hun arrondissement. «Hun» arrondissement was dit van de woonplaats van de man.

Ingevolge de gewijzigde bepalingen van artikel 108 en van artikel 213 B.W. zal het voortaan deze zijn van de echtelijke verblijfplaats, wanneer ze samenleven of van de laatste echtelijke verblijfplaats, wanneer ze gescheiden leven. Het arrondissement van de woonplaats schijnt uitgesloten, vermits de echtgenoten een verschillende woonplaats kunnen hebben.

II. De uitoefening van een beroep, een nijverheids- of een handelsbedrijf.

1. De vroegere toestand.

Ingevolge de wijzigingen ingevoerd in het B.W. door de wet van 20 juli 1932 had de gehuwde vrouw de uitdrukkelijke toestemming nodig van haar man om een beroep, een nijverheids- of een handelsbedrijf uit te oefenen (vroeger artikel 233a B.W.). Deze toestemming werd gegeven ter griffie van de Rechtbank van Eerste Aanleg (oud artikel 223c B.W.). Voor het sluiten van een arbeids- of bediendencontract volstond de stilzwijgende toestemming (oud artikel 223d B.W.). Tegen de weigering of de intrekking van de toestemming had de vrouw een verhaal (oud artikel 223e B.W.). In geval van gerechtelijke toestemming, was de gemeenschap niet gebonden door de handelingen van de vrouw (oud artikel 223c al. 2 B.W.).

Met de opbrengst van haar beroepsactiviteit verkreeg de gehuwde vrouw voorbehouden goederen (vroeger artikelen 224a e.v. B.W.).

2. Nieuw beginsel: de vrijheid van beide echtgenoten. Bepaling.

Ieder van de echtgenoten heeft voortaan het recht een beroep, een nijverheids- of handelsbedrijf uit te oefenen zonder de toestemming van de andere echtgenoot. Twee beperkingen werden door de wetgever aangenomen:

1° een algemene beperking: de andere echtgenoot kan zich tegen de uitoefening van de gekozen activiteit verzetten wanneer hij meent dat hieraan een ernstig nadeel verbonden is voor zijn zedelijke en stoffelijke belangen of voor die van de minderjarige kinderen (artikel 215 al. 2, B.W.). Dit is een feitelijke

kwestie, overgelaten aan het oordeel van de rechtbank. In haar beslissing zal deze echter moeten vaststellen dat er een rechtsmisbruik is.

Het beginsel van dit verhaal werd grondig onderzocht door de Commissie van Justitie van de Senaat. Terecht was de Commissie van oordeel, dat de misbruiken die kunnen voortvloeien uit de volledige vrijheid van minder doorslaggevende aard zijn dan de nadelen van het recht van verhaal, zoals het omschreven wordt in artikel 215 B.W. en steunend op het belang van het gezin.

Dit recht van verhaal zal geen grotere onzekerheid veroorzaken in de betrekkingen tussen de derden en de echtgenoot, die beslist een beroep, handels- of nijverheidsactiviteit uit te oefenen, dan deze die thans bestaat, wel integendeel ⁽⁹²⁾.

Het verhaal, toegekend aan de andere echtgenoot, zal meestal binnen een zeer korte tijdspanne dienen uitgeoefend. Gebeurt dit niet, dan zal de stilzwijgende toestemming van de verzoekende echtgenoot kunnen ingeroepen worden. Uitzonderlijk zal dit niet waar zijn, want het belang van het gezin, basis van het recht van verhaal, is geen statisch begrip.

Wanneer de echtgenoot het beroep, het nijverheids- of handelsbedrijf nog niet uitoefent op de dag dat de andere echtgenoot zich tot de rechtbank wendt, mag hij daarmede niet beginnen alvorens de Rechtbank zich heeft uitgesproken (artikel 215 al. 4). Wanneer het verhaal blijkbaar niet gegrond is of enkel ingediend werd om de mede-echtgenoot te tergen, dan kan de Voorzitter van de rechtbank in kortgeding toch de echtgenoot toelaten de vooropgestelde activiteit te beginnen. Het beroep is niet schorsend, wanneer de activiteit uitgeoefend wordt vóór het instellen van het verhaal.

2° Gaat het echter over de uitoefening van openbare ambten en mandaten, dan is het recht van verhaal uitgesloten. De reden ervan is: «te beletten dat de inmenging van een echtgenoot door het instellen van een beroep bij de rechtbank, het recht van benoeming of verkiezing van de gevestigde overheden of colleges zou schorsen of de uitoefening van een openbare functie of mandaat zou verhinderen» ⁽⁹³⁾.

Onder «openbare ambten» dienen verstaan deze waarvan de Koning het benoemingsrecht heeft, o.a. in de universiteiten, in de rechterlijke orde, in het leger en de rijkswacht en in de eerste categorie van staatsambtenaren (artikel 3, litt. a van het K.B. van 2 oktober 1937). Ook worden daarmede bedoeld, alle ambten in de verschillende bestuursdiensten van de wetgevende kamers, de provincies en gemeenten en in het onderwijs, die met de eerste categorie kunnen gelijkgesteld worden.

Onder «publieke» mandaten worden verstaan, alle mandaten van politieke aard, zoals deze van gemeenten- en provincieraadslid, de ambten van schepene en bestendig afgevaardigde, de mandaten van volksvertegenwoordiger en senator ⁽⁹⁴⁾.

3. De miskenning van het verbod de vooropgestelde activiteit uit te oefenen. — Sanctie.

De sanctie wordt niet geregeld door de wet. Het probleem zal zich stellen én ten opzichte van de echtgenoot, die het verbod miskent, én eventueel ten opzichte van de derden, die beroep doen op de diensten van de echtgenoot. De echtgenoot, die geen gevolg geeft aan het verbod de vooropgestelde activiteit uit te oefenen, begaat een fout die aanleiding zal kunnen geven tot schadevergoeding. Deze te-

kortkoming zal eveneens als een grove belediging kunnen aanzien worden en als dusdanig een grond tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed uitmaken.

Ten overstaan van derden dient de toestand in elk bepaald geval onderzocht. Zo zal de echtgenoot, aan wie verbod opgelegd wordt een beroep, een nijverheids- of handelsbedrijf uit te oefenen, ten opzichte van derden, gehouden zijn de regelmatig aangegane verbintenissen uit te voeren: bv. wanneer er een arbeids- of bedieningscontract werd gesloten, zal een regelmatig vooropzeg dienen gegeven te worden.

Wanneer de derde regelmatig in kennis werd gesteld van het tussengekomen vonnis en hij desniettemin toch de echtgenoot, aan wie verbod werd opgelegd, verder in dienst houdt, zal hij medeplchtig zijn aan een fout die aanleiding kan geven tot betalen van schadevergoeding in zijn hoofde.

De toestand zal veel ingewikkelder zijn, wanneer de echtgenoot, aan wie het verbod opgelegd wordt, een vrij beroep uitoefent. De derden zullen dan slechts verantwoordelijk zijn, wanneer ze kennis hebben van het tussengekomen verbod. In dat geval zullen de gestelde rechtshandelingen niet-tegenstelbaar zijn aan de echtgenoot die het verbod vorderde.

4. De invloed van de huwelijksgoederenstelsels.

De uitoefening van een beroep, een nijverheids- of handelsactiviteit door een vrouw, gehuwd onder gemeenschap van goederen, stelt een dubbel probleem (95); (voor de man wordt de vroegere toestand behouden).

1° Te weten of de gemeenschap en de man gehouden zijn door de schulden aangegaan door de vrouw, ten gevolge van de door haar uitgeoefende activiteit.

Ingevolge de tijdelijke bepalingen van artikel 8, 4° (artikel 226quinquies), pas aangenomen na een zeer lange en verwarde discussie in openbare vergadering van de Senaat (96), werd het amendement van de heer Georges (97) aangenomen. Deze tekst en a contrario artikel 1420 B.W. voorzien dat de gemeenschap slechts zal verplicht zijn door de verbintenissen van de vrouw, wanneer de activiteit uitgeoefend wordt met de uitdrukkelijke toestemming van de man. Artikel 1426 B.W. is dan ook stilzwijgend opgeheven (98).

De wet bepaalt niet hoe die uitdrukkelijke toestemming zal gegeven worden, vermits artikel 223c B.W., dat deze kwestie regelde, afgeschaft is. Dit zal dus ook een feitelijke kwestie zijn, overgelaten aan de rechter ten gronde.

— Kan de man de gegeven toestemming intrekken?

De heer Donnay (99) meent van niet. Volgens de tekst is er geen reden om te geloven dat de man dit niet kan (100). De moeilijkheid zal zijn te weten of de derden de wijziging in de toestand al dan niet kennen. In geval van twijfel zal de gemeenschap verbonden zijn.

2° Welke zijn de goederen die ten opzichte van de derden — medecontractanten — waarborg zijn voor de aangegane verbintenissen?

Principeel zou ieder huwelijksgoederenstelsel elke echtgenoot die een winstgevend activiteit uitoefent, moeten toelaten over de nodige waarborgen voor zijn krediet te beschikken (101). De vrouw die thans praktisch vrij een beroep, een nijverheids- of handelsbe-

drijf mag uitoefenen (artikel 215 B.W. en de afschaffing van artikel 9, B.I. Tit. I. W.v.K. door artikel 7, § 1 al. 2 van de wet van 30 april 1958) verbindt haar persoonlijke goederen; voor de vrouw, gehuwd onder gemeenschap van goederen, betekent dit dat de schuldeisers als waarborg zullen hebben: haar handelsgoederen, de naakte eigendom van haar eigen goederen, en mits zekere voorwaarden, de volle eigendom van haar voorbehouden goederen (zie artikel 8 - 6° dat artikel 226 septies § 1 tot 6 behoudt.)

De gemeenschappelijke goederen kan ze echter niet verbinden, dan wanneer ze de toestemming van haar man heeft voor de uitgeoefende activiteit.

Deze toestemming van de man geeft de gehuwde vrouw ten andere maar het recht van beheer en beschikking over de gemeenschappelijke goederen *bestemd* voor haar activiteit.

Zeer belangrijk is ter zake ook het behoud van artikel 11 van het W. v. K.: ook de vrouw gehuwd onder gemeenschap zal zonder enige toestemming haar eigen goederen kunnen verbinden, met hypotheek bezwaren of vervreemden ten bezwarenden titel (102).

Voor de vrouw gescheiden van goederen: ze is volledig rechtsbekwaam en zal gehouden zijn op al haar eigen goederen (103).

III. Het gebruik van de naam van de andere echtgenoot bij de uitoefening van een beroep of een handel (artikel 216).

1. Algemeenheden.

Dit artikel 216 neemt praktisch de tekst van het vroeger door de wet van 20 juli 1932 ingevoerde artikel 213b over, met toevoeging van de verwijzing naar de bijzondere rechtspleging van het nieuwe artikel 217.

Het gaat hier om één van de zeldzame wetsbepalingen betreffende de naam van de personen. Dit domein van het recht wordt vooral beheerst door het gewoonterecht, zonder al te grote moeilijkheden geïnterpreteerd en toegepast door de Rechtspraak.

Voor de gehuwde vrouw is de toestand in het algemeen, onder voorbehoud van de bepaling van artikel 216, de volgende: zij behoudt haar familienaam, verkregen door geboorte en de gewoonte laat toe, zonder dat ze hiertoe verplicht is, dat ze daarenboven de naam draagt van haar man. Mogelijke geschillen behoren tot de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg.

2. Samenvatting van de wettelijke regeling van artikel 216 B.W.

De gehuwde vrouw, die afzonderlijk een beroep uitoefent of een handel drijft, kan dit doen onder haar eigen familienaam. Met de toestemming van haar man mag ze dit doen, ofwel onder zijn naam, ofwel onder de naam samengesteld uit de hare en deze van haar man, of omgekeerd.

De wet bepaalt niet de wijze waarop deze toestemming gegeven wordt. De gegeven toestemming brengt geen enkele burgerlijke verantwoordelijkheid mee. De zelfde regeling geldt mutatis mutandis voor de man.

3. Regeling van de mogelijke betwistingen.

Op te merken valt dat er tegen de weigering van de man, zelfs totaal ongegrond en willekeurig, op de oorspronkelijke vraag tot gebruik van zijn naam, geen beroep mogelijk is. Het beroep is slechts mogelijk wanneer de toelating om de naam van de man te

gebruiken bij de uitoefening van een beroep of bij het drijven van een handel gegeven werd en dat ze daarna ingetrokken wordt, zonder dat er geldige redenen zijn. Deze beperkte regeling geldt ook, wanneer het de vrouw is die de toelating, gegeven aan haar man, intrekt. Deze rechtspleging dient ingesteld door de echtgenoot aan wie de toelating de naam van de andere echtgenoot te gebruiken, ontnomen wordt. De sanctie is een vordering tot schadevergoeding (artikel 1382 B.W.). Deze dient afzonderlijk ingeleid (104).

IV. De bijzondere rechtspleging ingesteld voor de regeling van de conflicten, waarvan sprake in de artikel 213, 215 en 216 (artikel 217 B.W.).

1. Kenmerken van de rechtspleging.

De rechtspleging wordt ingeleid door een verzoekschrift, neergelegd ter griffie en gericht aan de Voorzitter en de rechters van de rechtbank van eerste aanleg. Desniettenstaande gaat het hier om een tegensprekelijke rechtspleging: er is tegenstrijd in de belangen; verzet en beroep zijn geregeld.

De speciale vorm van rechtsingang en het verloop van de ganse rechtspleging in Raadkamer, hebben vooral tot doel de publiciteit te beperken. De rechtspleging is ook goedkoop: om kosten te vermijden werd de tussenkomst van een pleitbezorger facultatief gemaakt en worden partijen en getuigen opgeroepen door de griffier, die ook gelast kan worden met de kennisgeving van de tussengekomen beslissingen.

Anderzijds ondergaat de rechtspleging ook de invloed van de speciale aard van de op te lossen moeilijkheden: de oplossing van de moeilijkheden in het gezin moet snel gevonden worden, zo mogelijk en bij voorkeur door een akkoord tussen partijen. Daarom moeten de partijen in persoon in de raadkamer verschijnen. De getuigen worden er gehoord: de rechtbank mag dus deze taak niet opdragen aan een rechter-commissaris.

Het familiaal karakter van de tussenkomst van de rechtbank in aanmerking nemend, schijnt de tekst de mogelijkheid in te houden voor de rechtbank — naar gelang ze dit nodig of wenselijk acht — de advocaten van de partijen al dan niet te horen.

Uit de voorbereidende werkzaamheden kan echter afgeleid worden dat door het woord «eventueel» enkel bedoeld wordt: de rechtbank zal de raadsman horen, wanneer één der partijen of beide een raadsman hebben (105).

2. De bevoegde rechtsmacht.

Bij een eerste lezing van de tekst zou men kunnen denken dat aanlegger de keuze heeft tussen het indienen van zijn verzoekschrift bij de rechtbank van eerste aanleg of bij de rechter in kortgeding.

Uit de parlementaire werkzaamheden en uit de debatten (106) kan afgeleid worden dat het verzoekschrift enkel rechtstreeks bij de Voorzitter in kortgeding kan ingediend worden, wanneer deze geroepen wordt een beslissing te nemen in het geval voorzien door artikel 215, al. 4: in kortgeding kan de voorzitter een echtgenoot toelating geven een beroep, niverheids- of handelsbedrijf uit te oefenen, niettegenstaande het verhaal van de andere mede-echtgenoot, dat normaal een schorsende uitwerking heeft tot na beslissing door de rechtbank.

Het is deze bijzondere en nieuwe bevoegdheid van

de Voorzitter in kortgeding zetelend, die bedoeld wordt in artikel 217. Het is een bijzondere bevoegdheid, vermits de voorzitter voorlopig, maar ten gronde beslist. Tevens is er een bijzondere vorm: een verzoekschrift wordt ingediend, waar normaal het kortgeding ingeleid wordt door een dagvaarding. De algemene bevoegdheid van voorzitter in kortgeding blijft weliswaar bestaan, maar uiteraard zal slechts zeer zeldzaam op deze tussenkomst beroep gedaan worden. Immers de voorzitter mag slechts voorlopig en niet ten gronde beslissen, waar de partijen in de gevallen van de artikels 213, 215, 216 beroep kunnen doen op een bijzondere en snelle rechtspleging, die hen daarenboven een beslissing ten gronde geeft (artikel 217 B.W.).

3. Problemen.

Een moeilijkheid kan ontstaan door de bijzondere wijze van oproeping van de partijen door de Griffier. Deze oproeping wordt ingevolge artikel 226 gedaan «onder bij ter post aangetekende omslag tegen ontvangstbewijs». Deze kennisgeving wordt vermoed te zijn verricht 5 dagen na de dag waarop de brief bij de post werd afgegeven.

Er werd geen bijzondere termijn bepaald voor de verschijning. De normale termijn van 8 dagen is dus van toepassing. Deze loopt vanaf de betekening. Hier stelt zich dan de volgende moeilijkheid: de dag van de betekening zal verschillen, naargelang verweerder al dan niet persoonlijk bereikt werd. Ontving hij de brief of weigerde hij hem, dan loopt de termijn van 8 dagen voor de verschijning, vanaf de dag van ontvangst of weigering; werd hij in persoon niet bereikt, dan loopt de termijn van 8 dagen vanaf de 6e dag na de afgifte van de brief bij de post. In feite betekent dit dan een uitzonderlijke verlening van de termijn, bepaald voor de verschijning. Deze wijze van berekening is in strijd met de bedoeling van de wetgever, die een snelle rechtspleging in de conflicten van de artikels 213, 215 en 216 wenste.

Het zou dan ook logischer zijn de termijn van 8 dagen te tellen vanaf de afgifte (van het aangetekend schrijven) bij de post, maar kan dit bij gebreke aan een bepaling, zoals deze van artikel 50 W. B. Rpl.?

De rechtspraak zal hieraan wellicht een oplossing brengen.

Hetzelfde probleem zal zich stellen voor de berekening van het vertrekpunt van de termijnen van beroep en verzet.

Partijen kunnen voor wat hen aangaat de beslissingen doen uitvoeren door deurwaarders, die de gemeenschappelijke rechtspleging zullen toepassen. De deurwaarders kunnen de uitzonderlijke vorm van betekening, voorzien door artikel 226, niet gebruiken (107).

Beroep kan ingesteld worden in de vormen van gemeen recht (108). De rechtspleging voor het Hof is deze van gemeen recht.

Zekere moeilijkheden zullen ook voortspruiten uit de bepaling van artikel 217, al. 7, dat de overschrijving in een speciaal register voorziet, van het vonnis dat verbod houdt een werkzaamheid uit te oefenen, waarvoor inschrijving in het handelsregister vereist is. Een uittreksel van dit vonnis wordt dan overgemaakt aan de Griffie van de H.R. en de referendaris gaat ambtshalve over tot de verbetering of de doorhaling van de inschrijving. Deze bepaling is niet overeen te brengen, noch met artikel 4 van de wet van 30 mei 1924, noch met artikel 24 van de wet van 3 juli 1956, die ten andere nog niet in werking werd gesteld.

De bijdrage in de lasten van het huishouden (artikelen 218 en 219 B.W.)

In dit hoofdstuk worden de artikels 218 en 219 § 1 tot § 6 inbegrepen, besproken. In grote lijnen nemen deze artikelen de vroegere artikelen 214b tot 214 I van de wet van 20 juli 1932 over. De aangebrachte wijzigingen zijn het resultaat van een vijftienvijftigjarige toepassing.

1. Grondslag van deze plicht.

Een onderscheid dient gemaakt tussen de wederzijdse plicht van bijdrage in de lasten van het huishouden naar vermogen en staat en de plicht tot hulp van artikel 212. Deze laatste plicht veronderstelt een toestand van nood en doet een schuldorderingsrecht ontstaan in hoofde van de behoeftige echtgenoot tegen de andere echtgenoot, m.a.w. het gaat hier om een uitkering tot onderhoud. De plicht bij te dragen in de lasten van het huishouden naar staat en vermogen daarentegen is het normale gevolg van de echtvereniging, van het gemeenschappelijk leven, zonder enige andere voorwaarden (109). In die zin begrepen, zal zelfs kunnen afgeweken worden van artikel 1537 B.W. Dit artikel bepaalt dat, wanneer het huwelijkscontract van scheiding van goederen de bijdrage van de vrouw in de lasten van de huishouding niet vaststelt, een derde van haar inkomsten daarvoor zal bestemd worden (110).

Wanneer één van de echtgenoten deze plicht niet nakomt, kan de vrederechter een gerechtelijk mandaat geven aan de andere echtgenoot, waardoor deze sommen, verschuldigd aan de nalatige echtgenoot, in de plaats van deze laatste, mag ontvangen, onverminderd de rechten van derden.

Dit mandaat, dat geen schuldorderingsrecht doet ontstaan kan geen aanleiding geven tot een rechtspleging van beslag. Ook mag het vastgestelde bedrag het maximum-gedeelte van de lonen en wedden, vatbaar voor beslag, overschrijden. De ontvangen sommen dienen aangewend om de lasten van het huishouden te betalen (111).

2. Het toepassingsveld van artikel 218 B. W.

Het nieuwe artikel 218 van de wet van 30 april 1958 heeft het toepassingsveld van het gerechtelijk mandaat uitgebreid. Het artikel 214b liet de machtiging toe «de inkomsten, de schuldorderingen en de opbrengsten van de arbeid in ontvangst te nemen».

Voortaan zal de machtiging, naast de inkomsten, ook mogen betrekking hebben op de eigen kapitalen van de in gebreke blijvende echtgenoot en op de sommen die hem verschuldigd zijn door derden. Prof. De Page (112) wees reeds op het gevaar dat een dergelijke maatregel kan inhouden. Hierop wordt door de voorstaanders van deze hervorming geantwoord dat de vrederechter, bij de bepaling van het bedrag en de wijze van ontvangen ervan, met die omstandigheden en de argumenten van de schuldige echtgenoot, zal rekening houden (113).

3. De bevoegdheid «ratione loci»

De vrederechter bevoegd «ratione loci» is niet meer deze van de laatste echtelijke woonplaats (door de Rechtspraak geïnterpreteerd als zijnde deze van de plaats waar de echtgenoten laatst samenwoonden),

maar van de laatste echtelijke verblijfplaats of van de woonplaats van de tegenpartij.

M. Staes (114) meent dat het beter geweest ware, ook de bevoegdheid van de vrederechter van de woonplaats van aanlegger te voorzien, zoals de wet van 10 februari 1958 zulks bepaalt voor de eiser van een onderhoudsgeld, gesteund op artikel 212 B.W. De enige bestaansreden van het begrip «laatste echtelijke verblijfplaats» is echter niet, zoals hij meent, de bepaling van de bevoegdheid van de rechtbank in zake gezinsgeschillen. De werkelijke bestaansreden van het begrip van de echtelijke verblijfplaats is te vinden in het onderscheid tussen de begrippen «woonplaats» en «verblijfplaats», en dan vooral in verband met de plaats waar de plicht tot samenwoning wordt uitgevoerd (115).

4. De verbetering in de onderzoeksmaatregelen.

Artikel 218, al. 3 tot al. 5 voorziet ruime verbeteringen in de onderzoeksmaatregelen tot bepaling van de juiste inkomsten van de nalatige echtgenoot. Dit was vroeger één van de moeilijkheden van de vrederechters bij de toepassing van artikel 214b B. W.

De vrederechter kan de echtgenoten, maar ook de derden (116) bevelen hem schriftelijk inlichtingen te bezorgen over de inkomsten van de nalatige echtgenoot. Hij kan ook de overlegging bevelen van boeken of bescheiden, waaruit het bedrag van de inkomsten, schuldorderingen en opbrengsten van de arbeid van partijen kan blijken. De bescheiden en de stukken waardoor de derden antwoorden op de gestelde vragen, blijven eigendom van de belanghebbende, en dienen hem teruggegeven na het beëindigen van het geding (117).

Wanneer de derde geen gevolg geeft binnen de gestelde termijn aan de vorderingen van de rechter, of wanneer de verstrekte inlichtingen onjuist of onvolledig blijken te zijn, dan kan de vrederechter bij gemotiveerd vonnis de verschijning in persoon van de derde bevelen op de door hem bepaalde datum. De oproeping geschiedt door de Griffier. Aan de oproepingsbrief wordt een eensluidend verklaard afschrift van het vonnis van de vrederechter toegevoegd. Ook wordt de derde ervan verwittigd in de oproepingsbrief, dat de niet-verschijning of de weigering inlichtingen te verschaffen, strafbaar zijn met dezelfde straffen als voorzien voor de niet-verschijnende getuigen (10 fr. tot 100 fr. te verhogen met 190 opdecimen — artikel 263 W. B. Rpl.).

Ingevolge artikel 264 W. B. Rpl. kan de derde zelfs het voorwerp uitmaken van een bevel tot medebrengring (118). De bepalingen van het W. B. Rpl. van toepassing, zijn de artikelen 263 tot 267 inbegrepen (119).

De opgeroepen derde is geen getuige, want anders zou hij kunnen gewraakt worden ingevolge artikel 283 W. B. Rpl. (op het ogenblik van de oproeping zal hij immers in sommige gevallen reeds schriftelijk inlichtingen verschaft hebben).

In het algemeen zijn de opgeroepen derden niet ontslagen van het beroepsgeheim, zoals het aangenomen wordt in de huidige stand van rechtsleer en rechtspraak. Dit betekent dat bv. notarissen en advocaten verplicht zijn opgave te doen van de gelden en waarden die hun toevertrouwd werden, zoals ze dit als derden-beslagene zijn. Ze mogen echter niet de opdrachten die ze desbetreffende ontvangen hebben, kenbaar maken (120). Een uitzondering betreft de ambtenaren van het Bestuur der Directie Belastingen, die door artikel 218, al. 7, ontslagen worden van het beroepsgeheim. De echtgenoot die niet verschijnt of weigert inlichtingen te verschaffen is niet strafbaar.

5. De wijzigingen aan de bijzondere rechtspleging.

De verschillende wijzigingen aan de rechtspleging voor de vrederechter zijn te vinden in artikel 219 § 1 tot § 5:

1°) het vonnis wordt ter kennis gebracht van beide partijen door de griffier, zelfs wanneer het tegenwoordig is. Dit is van groot praktisch belang: de termijn van beroep is zeer kort en het kan zijn dat de vrederechter het vonnis in beraad heeft gehouden. Door het feit van de kennisgeving is iedere partij tijdig verwittigd van de inhoud van het vonnis en beschikt ze over de volledige termijn om beroep aan te tekenen (121).

2°) de termijn van verzet is om redenen van evenwichtigheid gebracht op 15 dagen (artikel 219, § 2, al. 2).

3°) hetzelfde vonnis kan ingeroepen worden tegen alle tegenwoordige of toekomstige schuldenaars-derden, nadat hen hiervan kennis werd gegeven door de griffier op verzoek van de eisende echtgenoot (artikel 219, § 5) (122).

6. De bijdrage in de lasten van het huishouden en haar geldigheid gedurende de rechtspleging in echtscheiding.

Artikel 219 § 6 houdt een zeer belangrijke wijziging in, die een einde stelt aan vele betwistingen in rechtspraak en rechtsleer. Voortaan blijft het vonnis van de vrederechter, waarbij een mandaat tot ontvangen gegeven werd, verder uitvoerbaar, niettegenstaande de latere indiening van een eis tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed, en dit tot de rechtbank of de rechter in kortgeding hierover een andere beslissing heeft genomen (123). Zeer dikwijls was vroeger het inleiden van een eis tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed, het middel dat aangewend werd om een einde te stellen aan het gerechtelijk mandaat en in ieder geval een middel om gedurende geruime tijd te ontsnappen aan elke onderhouds-tenkomst.

Naast deze zeer belangrijke wijziging heeft de wetgever ook artikel 268 B.W. gewijzigd. Dit artikel 268 B.W. bepaalt dat de voorzitter van de rechtbank, zetelend in kortgeding, voor de duur van de rechtspleging van echtscheiding wegens bepaalde redenen, de voorlopige maatregelen neemt betreffende de persoon van de partijen, hun kinderen en de goederen, en dus o.m.: betreffende het onderhoudsgeld. Voortaan zal de Voorzitter, ingevolge artikel 3 van de wet van 30 april 1954, als voorlopige maatregel, gebruik kunnen maken van de machtiging tot ontvangen, welke tot op heden tot de uitsluitende bevoegdheid van de vrederechter behoorde.

Oorspronkelijk had de Senaat voorgesteld dat de vrederechter de machtiging tot ontvangen zou kunnen toekennen, na beslissing over het onderhoudsgeld, genomen door de Voorzitter. De Kamercommissie heeft dit voorstel niet goedgekeurd om twee redenen:

1°) deze handelwijze zou strijdig zijn met het algemeen beginsel dat de vrederechter geen kennis kan nemen van de betwistingen over de uitvoering van vonnissen;

2°) beide rechtsplegingen zijn zeer verschillend van natuur en verwezenlijking. In artikel 268 B.W. gaat het om een uitkering tot onderhoud, die een schuld-

vordering doet ontstaan met alle gevolgen hieraan verbonden: tegenstelbaarheid aan de derde-medeschuldeisers, mogelijkheid van beslag en toepassing van de daarvoor bestaande beperkingen; in artikel 218 gaat het daarentegen om een gerechtelijk mandaat, zonder enig gevolg ten opzichte van derden.

Er mag dus geen enkel verband tussen beide rechtsplegingen gelegd worden. Daarom wordt dan ook in artikel 219 § 6 bepaald dat de maatregel, genomen door de vrederechter zijn uitwerking blijft behouden niettegenstaande de latere indiening van een eis tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed.

Het tweede lid van artikel 268 laat de Voorzitter toe naast de bestaande maatregelen ook als voorlopige maatregel, en niet als uitvoering van een beslissing, waarbij een onderhoudsgeld toegekend wordt, een machtiging tot inning van de inkomsten van de andere echtgenoot te geven. Te dien einde zal hij ook nieuwe middelen tot het bekomen van de nodige inlichtingen kunnen gebruiken, zoals de vrederechter (124). Zijn beslissing waarbij een gerechtelijk mandaat wordt toegekend zal tegenstelbaar zijn aan alle tegenwoordige en toekomstige schuldenaars na betekening op verzoek van één van de partijen, door deurwaarder (en niet door de Griffier). Wanneer de beslissing ophoudt van kracht te zijn, worden de derden-schuldenaars hiervan verwittigd, eveneens door betekening van deurwaarder op verzoek van de meest gereede partij.

7. De toelating tot ontvangen in geval van afwezigheid, ontzetting of onmogelijkheid zijn wil te doen kennen.

Artikel 220 regelt de machtiging tot inning, toegekend door de vrederechter aan één van de echtgenoten, wanneer de andere echtgenoot afwezig is, ontzet of in de onmogelijkheid zijn wil te doen kennen. Dit artikel is de overname van het artikel 214 i van de wet van 20 juli 1932.

De voorlopige en dringende maatregelen die de voorzitter kan nemen, wanneer een van de echtgenoten grotelijks te kort komt aan zijn plichten.

1. Kenmerken en draagwijdte van de mogelijke maatregelen.

Ingevoerd in het B.W. door artikel 214 j van de wet van 20 juli 1932, worden deze maatregelen verbeterd en uitgewerkt in vijf artikelen (artikelen 221 tot 225 inbegrepen).

Het bevelschrift van de Voorzitter van de Rechtbank van eerste Aanleg, waarbij dringende en voorlopige maatregelen genomen worden, wijzigd de toestand voor de echtgenoten tegenover derden niet. Het gaat hier om maatregelen tot ordening van het familiaal leven (125), die elke ernstige en objectieve tekortkoming aan één van de huwelijksplichten tegengaan.

Het vroegere artikel 214 j had vooral tot doel de misbruiken van de maritale macht tegen te gaan. Deze is thans afgeschaft. Daardoor wordt het algemeen belang van deze instelling echter niet vermindert. Immers niet alleen de tekortkomingen aan de in artikel 212 opgesomde huwelijksplichten (samenwoning, getrouwheid, hulp en bijstand) kunnen door

de maatregelen voorzien bij artikelen 221 e.v. bestreden worden, maar alle misbruiken of zware tekortkomingen aan alle plichten, zowel aan deze bestaande tussen de echtgenoten, als ten opzichte van de kinderen, en dit zo op moreel als op materiaal gebied (126). Derhalve kunnen ook nalatigheden en misbruiken in het beheer van de materiële belangen van de gemeenschap of van de goederen van de ene of de andere echtgenoot, door een tussenkomst van de Voorzitter ongedaan gemaakt worden.

Deze wettelijke bepalingen overschrijden de grenzen van het hoofdstuk van het B.W. betreffende de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten: het gaat hier werkelijk om een instelling tot bescherming van het gezin en de familie, die de regels van de huwelijksgoederenstelsels overkoepelt (127). Dit kenmerk geeft de instelling een uitgesproken familiaal karakter.

De gevraagde maatregel moet daarenboven dringend zijn: elk verder uitstel zou het reeds veroorzaakte nadeel verhogen. Hij zal ook voorlopig zijn, in die zin dat herziening van een beslissing van de Voorzitter of de verdwijning ervan zelfs door eenvoudig akkoord tussen de partijen, mogelijk is. Wanneer de Voorzitter een beslissing neemt omtrent de goederen of materiële belangen van de partijen, dan legt zijn bevelschrift een gerechtelijke verplichting aan de echtgenoten op, waarvan het bestaan als dusdanig, ingevolge de georganiseerde publiciteit, door derden dient geëerbiedigd. In geval van schending geeft zij aanleiding tot de door de wet georganiseerde sancties.

2. De tekortkomingen en gebreken van artikel 214 j ingevoerd door de wet van 20 juli 1932.

Een vijftienvijftigjarige ondervinding heeft hier ook de tekortkomingen en gebreken van de tekst van artikel 214 j aangetoond (128): de te volgen rechtspleging was niet bepaald. Lange tijd was er onzekerheid omtrent het feit of de door de Voorzitter genomen maatregelen ook betrekking mochten hebben op de eigen goederen van één van de echtgenoten (129). De rechtspraak heeft hieraan verholpen. Het grootste gebrek van al was echter de onvoldoende publiciteit gegeven aan de getroffen maatregelen met betrekking tot de goederen en de onzekerheid die er uit volgde in geval van miskenning. Op dit punt bleef de rechtspraak onzeker: de publiciteit was ongetwijfeld te beperkt en door er een radicale sanctie aan te verbinden, liepen de rechtmatige belangen van derden en de handelszekerheid groot gevaar (130).

3. Overzicht van de nieuwe regeling.

De door de Voorzitter te nemen maatregelen kunnen betrekking hebben op de persoon van de echtgenoten en van de kinderen. Zo kan hij één van de echtgenoten ontslaan van de verplichting tot samenwoning in de echtelijke verblijfplaats en aan één van hen het uitsluitend bewakingsrecht over de kinderen toevertrouwen.

De aandacht van de wetgever is echter vooral gegaan naar de organisatie van de voorlopige en dringende maatregelen betreffende de goederen. Onderscheid wordt gemaakt naargelang het gaat om maatregelen betreffende de onroerende of roerende goederen en tussen deze ten gronde en de zeer voorlopige maatregelen. Zowel de eigen als de gemeenschappelijke goederen kunnen er het voorwerp van zijn. Ook de te volgen rechtspleging en de verschillende sanc-

ties worden georganiseerd. Deze grondige oppuntstelling verklaart dat het enige artikel 214 j van de wet van 20 juli 1932 vervangen werd door zes artikelen (artikelen 221 § 1-3, 222, 223, 224, 225 B.W. en artikel 507, al. 2). Nu nog zijn de nieuwe teksten soms al te samenvattend: zo bv. de tekst van artikel 221 § 1, al. 1, die de opsomming geeft van de rechtshandelingen die kunnen verboden worden. Zonder onderscheid worden samengebracht, rechtshandelingen die alleen kunnen betrekking hebben op roerende of onroerende goederen (uit de tekst zou men kunnen afleiden dat het in pandgeven van onroerende goederen mogelijk is.)

4. De maatregelen ten gronde met betrekking tot de onroerende goederen (artikel 221).

De Voorzitter kan verbod opleggen aan één van de echtgenoten, om een bepaald goed of alle onroerende goederen, zo eigen als gemeenschappelijke, te vervreemden of the hypotheekeren.

Daden van vervreemding van onroerende goederen zijn deze opgesomd in artikel 1 van de wet van 16 december 1851 (voor de schepen zijn ze opgesomd in artikel 8 van de wet van 10 februari 1958).

Op verzoek van de echtgenoot, die het bevelschrift van de voorzitter heeft bekomen, wordt door de griffier een woordelijk uittreksel van het bevelschrift aan de bevoegde hypotheekbewaarder overgemaakt. Deze schrijft het over in zijn registers (131).

Het bevelschrift van de Voorzitter moet op zeer duidelijke wijze de volledige identiteit van partijen en alle nuttige gegevens over de goederen, bevatten (artikel 222, al. 2).

De genomen maatregel is geldig voor de termijn bepaald door de Voorzitter. Wanneer het bevelschrift geen termijn bepaalt, dan zal de overschrijving in de registers voor de hypotheekbewaarder geldig zijn voor 6 maanden (artikel 221, § 3, al. 3). De overschrijving houdt ook op gevolgen te hebben wanneer er een bevelschrift van wijziging tussenkomt.

Door de medewerking van de verzoekende echtgenoot bij latere vervreemding of hypotheekering, wordt het verbod om te vervreemden of te hypotheekeren ongedaan gemaakt. De overschrijving kan ook geschrapt worden. In dat geval dienen artikelen 93 en 95 van de wet van 6 december 1851 in acht genomen (artikel 223 B.W.).

5. De zeer voorlopige maatregelen betreffende de onroerende goederen (artikel 222).

De echtgenoot, die een verzoek heeft gericht tot de voorzitter ten einde door hem voorlopige en dringende maatregelen te zien nemen betreffende onroerende goederen, kan bij het indienen ervan of later, wanneer zulks nodig blijkt, vorderen dat de griffier een akte opmaakt van de indiening van zijn verzoekschrift.

Met de bijzondere toelating van de Voorzitter — die de hoogdringendheid en de opportuniteit van deze vraag nagaat — kan deze akte onmiddellijk overgeschreven worden in de registers van de hypotheekbewaarder. Ze heeft dezelfde gevolgen als het bevelschrift ten gronde.

De vermeldingen, die er in moeten voorkomen zijn opgesomd in artikel 222, al. 2 B.W. De overschrijving van deze akte, waarbij de indiening van het verzoekschrift wordt vastgesteld, houdt op gevolgen te hebben (artikel 222, al. 3):

1°) wanneer ze geschrapt wordt met de toestemming van de verzoekende echtgenoot of zijn rechthebbers mits inachtneming van de bepalingen van artikelen 93 en 95 van de wet van 16 december 1851 (artikel 223 B.W.);

2°) wanneer het bevelschrift, waarin de maatregel ten gronde wordt vastgelegd, overgeschreven wordt;

3°) wanneer het bevelschrift van de voorzitter het verzoek ongegrond verklaart of ontontvankelijk (132).

6. *De maatregelen ten gronde betreffende de roerende goederen* (artikel 221 B.W.).

Op verzoek van één van de echtgenoten mag de voorzitter door zijn bevelschrift de vervreemding of inpandgeving verbieden van alle of van sommige roerende goederen, zo eigen als gemeenschappelijke. Hij mag ook de verplaatsingen verbieden. Waar hij vroeger (artikel 214 j van de wet van 20 juli 1932) aan een echtgenoot de vrije beschikking over bepaalde goederen kon geven, kan hij voortaan slechts zekere goederen bestemmen voor het persoonlijk gebruik van één van de echtgenoten (artikel 221 § 1, al. 1 in fine). In dit geval zal de bevoordeelde echtgenoot verplicht kunnen worden borg te stellen of van voldoende goedheid te doen blijken (artikel 221 § 1, al. 3).

7. *De zeer voorlopige maatregelen ten opzichte van de roerende goederen* (artikel 224 B.W.).

Op zicht van het verzoekschrift, waarbij voorlopige en dringende maatregelen betreffende roerende goederen of waarden gevraagd worden, kan de voorzitter, vooraleer uitspraak te doen ten gronde en in geval van volstreekte noodzakelijkheid, door een voorlopige beslissing de verzoekende echtgenoot toelating geven verzet te doen bij deurwaardersexploot in handen van de andere echtgenoot of van een derde tegen alle vooropgestelde handelingen betreffende bepaalde goederen, waarden of sommen. Dit verzet brengt een verbod van vervreemding of verplaatsing tot de uitspraak ten gronde met zich.

De draagwijdte van dit artikel werd aanzienlijk uitgebreid op voorstel van de Kamercommissie van Justitie. De wetgever heeft door deze maatregel willen beletten dat de andere echtgenoot goederen zou doen verdwijnen nadat hij in kennis gesteld werd van de vraag van de verzoeker door de oproeping tot verschiining voor de Voorzitter (artikel 221 § 2, al. 2) (133).

De ingediende vraag moet ook niet de juiste opstelling van de goederen omvatten, waarvoor het verbod gevraagd wordt: het is soms moeilijk voor een echtgenoot de juiste opgave te doen van de waarden die zich bv. in een brandkoffer bevinden. Dit kan wel de toepassing van artikel 508, al. 2 (nieuw) S.W.B. beletten of bemoeilijken (artikel 6 van de wet van 30 april 1958).

8. *Bevoegdheid en rechtspleging* (artikel 221 § 1 en artikel 221, § 2).

De voorzitter van de Rechtbank van eerste Aanleg, bevoegd «ratione loci» is deze van de laatste echtelijke verblijfplaats (artikel 221 § 1).

De vraag tot voorlopige en dringende maatregelen wordt gedaan in een schriftelijk verzoekschrift, waarbij de bewijsstukken gevoegd worden (artikel 221 § 2, al. 1).

De tussenkomst van een pleitbezorger is niet vereist (artikel 221 § 2, al. 2). De echtgenoten worden door de griffier opgeroepen om te verschijnen voor de Voorzitter. De oproeping vermeldt het voorwerp van het verzoek. De debatten zijn niet publiek. De voorzitter doet uitspraak binnen de vijftien dagen na de datum van het verzoekschrift (artikel 221 § 2, al. 1).

Beroep is slechts mogelijk zoals voorheen in geval van machtsoverschrijding of wegens onbevoegdheid — ratione materiae of ratione loci.

Na een lange gedachtenwisseling in de Commissie van Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd een amendement van de heer L. Rombaut verworpen, er toe strekkende de rechtspleging in beroep mogelijk te maken (134). Deze houding steunt op volgende twee beweegredenen: het betreft hier een familiale rechtspleging en het Hof van Beroep kan niet zo goed de persoonlijke toestand van partijen kennen. Een grote moeilijkheid in geval van veralgemening van het beroep zou bestaan hebben in het behoud van het recht van herziening van zijn beslissingen, dat de voorzitter steeds kan uitoefenen. Deze mogelijkheid had dan minstens gedurende de rechtspleging in beroep dienen afgeschaft te worden (135).

9. *De publiciteit* (artikel 222 § 3 B. W.).

Thans wordt de bekendmaking van de tussengekomen beslissing verzekerd zowel tussen de partijen als tegenover derden.

1°) Het bevelschrift van de voorzitter wordt door de griffier op verzoek van de echtgenoot die het bekomen heeft, ter kennis gebracht van de andere echtgenoot. Dit gebeurt bij ter post aangetekende omslag tegen ontvangstbewijs (artikel 226 B. W.). In de kennisgeving komt de tekst van artikel 600 van het W. v. B. Rpl. en deze van het door de huidige wet volledigd artikel 507 SWB voor. Artikel 600 B. Rpl. voorziet de mogelijkheid van strafrechtelijke vervolging tegen diegene die inbeslaggenomen goederen wegmaakt of verduistert. Artikel 507 SWB voorziet de straffen gesteld op deze feiten en meer speciaal in al. 2 de bestraffing van de vernieling, beschadiging of wegmaking van roerende goederen, die het voorwerp zijn van een maatregel, genomen overeenkomstig artikel 221 § 1 en 224 B. W.

2°) Bij uittreksel worden alle tussengekomen beschikkingen overgeschreven in een daartoe ter griffie gehouden register. Deze publiciteit geldt voor alle mogelijke beschikkingen die kunne genomen worden (Dit was de enige publiciteit voorzien in artikel 214 j van de wet van 20 juli 1932).

De volgende verbeteringen zijn voorzien:

1. de griffier gaat ambtshalve over tot deze overschrijving;

2. hij doet dit onmiddellijk zonder enige termijn (in artikel 214 j. was een termijn van één maand voorzien);

3°) houdt de beschikking verbod in van vervreemding of van bezwaring met hypotheek van goederen, voor hypotheek vatbaar, dan word top verzoek van de echtgenoot, die ze heeft verkregen, door de griffier een woordelijk uittreksel opgemaakt van de tussengekomen beslissing. Het wordt overgemaakt aan de bevoegde hypotheekbewaarder om overgeschreven te worden in zijn registers.

De verzoekende echtgenoot kan dus van de algemene draagwijdte van de genomen maatregelen afzien.

Wanneer het gaat om zeer voorlopige maatregelen wordt een uitgifte van de akte van indiening van het verzoekschrift, samen met de machtiging van de Voorzitter, overgemaakt om overgeschreven te worden (artikel 222, 2de lid B.W.).

4°) Wanneer de beschikking van de Voorzitter roerende goederen betreft, bestaat er geen middel om door een eenvoudige bekendmaking de tegenstelbaarheid van de genomen maatregelen tegenover alle derden te verwezenlijken. Zonder de algemene rechtszekerheid in gevaar te brengen, wordt hieraan verholpen:

a. tussen de echtgenoten: de voorzitter kan de echtgenoot aan wie hij het gebruik van zekere meubelen toewijst, verplichten borg te stellen of van voldoende gegoedheid te doen blijken (artikel 221, § 1, B.W.).

b. in geval van volstreekte noodzaak kan — met toelating van de Voorzitter — verzet gedaan worden in handen van de andere echtgenoot of van een derde, tegen rechtshandelingen betreffende roerende goederen of schuldvorderingen (artikel 224 B.W.).

10. De sancties.

Door de voldoende publiciteit is het mogelijk de organisatie te verzekeren van de sancties op de overtredingen van de door de voorzitter genomen beslissingen.

A. Voor de overtreding van een bevelschrift van verbod van vervreemding of hypotheekering van onroerende goederen.

De wetgever heeft lang getwijfeld omtrent de sanctie die hier op afdoende wijze kon toegepast worden zonder de rechtszekerheid in gevaar te brengen. Drie mogelijkheden werden onderzocht:

1) de niet-tegenstelbaarheid, voorgesteld door de Minister van Justitie en de algemene vergadering van de Senaat. Het bevelschrift van de Voorzitter schept een verplichting zo in hoofde van de echtgenoot, tegen wie het genomen werd, als ten opzichte van de derde (en dus van de notaris) ingevolge de publiciteit, zich te onthouden van elke daad, die tegen dit bevelschrift zou ingaan. In geval van schending op grond van artikel 1382 B.W., ontstaat recht op schadevergoeding, die in natura kan geschieden (t.t.z. terugkeer van het goed). Tussen partijen blijft de rechtshandeling echter geldig (136);

2) de volstreekte nietigheid, vooropgesteld door de Commissie van Justitie van de Senaat, heeft het voordeel dat het goed in ieder geval in natura terugkeert naar de massa waar het thuis hoort. Ze kan echter door eenieder worden ingeroepen en kan aldus grote storingen in het goederenverkeer verwekken. Alle subsekwente handelingen zijn immers ook nietig.

3) Tenslotte heeft de Commissie van Justitie van de Kamer het systeem van de betrekkelijke nietigheid vooropgesteld dat in de wet is opgenomen (artikel 225 B.W.). De echtgenoot die om de voorlopige maatregelen verzocht heeft, kan de nietigheid vragen van de rechtshandelingen verleden met schending van de genomen verbodsbeschikkingen. De vraag moet echter ingediend worden ten laatste drie maanden na het verstrijken van de geldigheidstermijn van de beschikking. Het goed gaat in natura terug naar de massa waar het huis hoort. Alleen de echtgenoot

die de beschikking bekomen heeft en zijn erfgenamen kunnen deze vordering instellen. Hij moet noch het bestaan van enige schade of bedrog bewijzen. Deze vordering doet geen afbreuk aan de vordering die de vrouw, gehuwd onder het stelsel van de wettelijke gemeenschap kan instellen tegen de bedrieglijke handelingen van haar man. Deze bepaling stelt zekere problemen: bv. welke datum dient in aanmerking genomen, de datum van de vervreemding of de datum van de overschrijving (137)?

B. Wanneer het bevelschrift roerende goederen betreft bestaat er geen burgerlijke sanctie.

Artikel 6 van de wet van 30 april 1958 voegt echter een al. 2 bij artikel 508 S.W.B.: de echtgenoot en de derde medeplichtige of mededader kunnen strafrechtelijk vervolgd worden wanneer goederen, die het voorwerp zijn van een maatregel voorzien in de artikelen 221, § 1 en 224, vernield, beschadigd of weggehaald worden. De straffen zijn 8 dagen tot 2 jaar gevang en 26 fr. tot 500 fr. boete.

Zoals we reeds deden opmerken zal de toepassing van deze strafrechtelijke sanctie wel bemoeilijkt worden wanneer de voorzitter in zijn bevelschrift niet precies de goederen, waarop zijn bevelschrift slaat, heeft omschreven of niet heeft kunnen omschrijven.

De oproepingen en kennisgevingen.

1. Verantwoording.

De wet van 30 april 1958 regelt verschillende bijzondere rechtsplegingen, nieuwe zowel als reeds bestaande. Het artikel 226 wil de vereenvoudiging van die rechtsplegingen verhogen, door een weinig kostelijke en eenvoudige wijze van oproeping en kennisgeving van de verschillende beslissingen, genomen in het raam van bedoelde rechtsplegingen, ter beschikking te stellen van partijen.

Zoals reeds in andere wetten (huishuurwetten — landpachtwetten — wetten over het huren van handelshuizen) het geval was, werd hier ook beroep gedaan op de ter post aangetekende omslag, tegen ontvangstbewijs. De technische organisatie ervan is geregeld door de artikelen 26 e.v. van het K.B. van 10 september 1936, gewijzigd door het K.B. van 18 mei 1946.

Op het ontvangstbewijs worden de eventuele lotgevallen van de brief aangeduid: weigering, afwezigheid, niet-afhaling.

2. Draagwijdte van de bijzondere wijze van betekening.

De kennisgeving wordt niettegenstaande elk tegenbewijs vermoed te zijn verricht vijf dagen na de dag waarop de omslag bij de post is afgegeven. Deze datum blijkt uit een eerste ontvangstbewijs, afgeleverd door de beambte van het Bestuur der Posterijen, die de brief ontvangt.

Het geldt hier een vermoeden juris et de jure, dat ongetwijfeld gerechtvaardigd is wanneer de partij aan wie de kennisgeving of oproeping gericht is, weigert deze in ontvangst te nemen.

Het is de griffier die de inhoud van het aangetekend schrijven vastlegt. Wanneer het gaat om de kennisgeving van een vonnis aan één van de echtgenoten, dient een eensluidend verklaard afschrift van bedoeld vonnis gevoegd bij de kennisgeving.

3. Mogelijkheid beroep te doen op een deurwaarder.

Teneinde aan partijen nog meer zekerheid te geven nopens de volledigheid van de ingeleide rechtspleging, heeft de wetgever bepaald dat partijen ook beroep zouden kunnen doen op het ambt van de deurwaarders. Deze zullen handelen overeenkomstig de regels van gemeen recht. De deurwaarders mogen dus niet zoals voorzien is in artikel 49 W.B. B. Rpl. beroep doen op de uitzonderlijke wijze van keninsgeving en oproeping, voorzien bij artikel 226 (138).

Slot

Het gaat hier om een belangrijke wet, die eerst en vooral een ommekeer heeft verwezenlijkt in de grondbeginselen van de wetten die tot op heden de verhouding tussen de echtgenoten beheersten. Deze ommekeer wordt verwezenlijkt, niet alleen in de persoonlijke verhoudingen tussen de echtgenoten, maar ook — en dit niettegenstaande niet zoveel bepalingen van het huwelijksgoederenrecht werden gewijzigd — in de patrimoniale verhoudingen tussen echtgenoten en tegenover derden. De wet is een mijlpaal op het gebied van de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten: de voorlaatste stap naar de volledige burgerlijke ontvoogding van de gehuwde vrouw. Voor de laatste stap: de hervorming van het huwelijksgoederenrecht, is deze wet de basis op principiële gebied. Deze hervorming zal immers moeten uitgaan van de principiële gelijkheid tussen de echtgenoten.

In de overgangperiode vóór de hervorming van het huwelijksgoederenrecht zal de dualiteit van rechtsgelijkheid van de echtgenoten en de toekenning van de machten over de goederen aan één echtgenoot in de meeste huwelijksgemeenschappen moeilijkheden doen ontstaan (139).

De regels van het huwelijksgoederenrecht kunnen echter geen afbreuk doen aan het beginsel van openbare orde van de gelijkheid: ze kunnen dit beginsel niet lam leggen, te meer daar zijn invoering in ons positief recht de uiting is van de wil van de wetgever.

Ontegensprekelijk zal de rol van de notarissen zeer belangrijk zijn.

Op praktisch gebied verwezenlijkt de wet van 30 april tenslotte tal van verbeteringen, die haar toepassing zullen vergemakkelijken.

Aldus bevordert ze, zonder de stabiliteit van het huwelijk in gevaar te brengen, de vooruitgang van recht en moraal.

G. BAETEMAN,

Assistent aan de Vrije Universiteit te Brussel,
Substituut-Prokureur des Konings te Antwerpen.

(1) Deze tekst diende als leidraad voor een uiteenzetting gehouden op 9 oktober 1958 voor het Studiecomité van de Kamer van Notarissen van het Arrondissement Hasselt - St-Truiden.

(2) Zie hierover: G. Baeteman: « Les tendances dans la législation et la jurisprudence belges vers une égalisation de la condition juridique des époux ». Belgisch verslag voor het « Congres van Vergelijkend Recht » R.D.I.C., 1958, blz. 128-146 (speciaal nummer).

(3) H. De Page, Dr. C. T., I, 2e uitg., blz. 785.

(4) Cass. 14 juni 1949. Pascr. 1949, I, 433.

(5) G. Baeteman: *ibid.*, blz. 135 en aangehaalde verwijzingen.

(6) R. Dekkers: *Le droit privé des peuples*. Brux. Libr. encyclopédique 1953, blz. 398.

(7) H. De Page. *Traité*, 2e éd., T. I., N° 714-714bis et compl. 714bis.

(8) A. Kluyskens. VII. Personen- en Familierecht, blz. 367 e.v.

(9) R. Hayoit de Termicourt. *La femme devant la loi civile*. P.P. 1939, blz. 9.

(10) R. Van Lennep: « Critische beschouwingen over een voorstel tot wijziging aan de Wet van 20 juli 1932 op de wederzijdse rechten en plichten van de echtelieden ». R.W. 1937-38, kol. 1169-1226.

(11) J. Baugniet: R.P.N. 1948, blz. 361-373.

(12) Mevr. G. Ciselet. Les Nov. Dr. Civ. I, V°, Mariage, blz. 653, n° 1844 e.v.

(13) A. Pasquier. « Droits et Devoirs respectifs des époux », blz. 5 e.v.

(14) Wetsvoorstel Rey en consoorten. 23.10.1945, Parl. Besch. Kam. Zitt. 1944-45, n° 243.

(15) Voorstel Mevr. G. Ciselet en cons., 29 mei 1946, Parl. Besch. Senaat, B. Zitt., 1946, N° 39. Verschillende malen opnieuw ingediend en laatst op 12 mei 1954. Parl. Besch. Sen. B. Zitt. 1954, N° 12. Samen met een voorstel tot hervorming van het wettelijk huwelijkstelsel; laatst ingediend op 12 mei 1954. Parl. Besch. Sen. B. Zitt. 1954, n° 13.

Voorstel Mevr. Is. Blum-Gregoire en cons., 9 mei 1948. Parl. Besch. K. Zitt. 1947-48, n° 299. Vervolledigd door het wetsvoorstel betreffende de hervorming van het huwelijksgoederenstelsel van gemeen recht (Parl. Besch. Kam. Zitt. 1948-49, N° 207). Deze voorstellen werden opnieuw neergelegd laatst door Mevr. Groesser-Schroeyens, Parl. Besch. Kam. Zitt. 1954, n° 10-1.

(16) Een overzicht van de werkzaamheden van de Commissie werd gegeven door Prof. Cl. Renard « La réforme du statut de la femme mariée en Belgique ». Rev. Int. Dr. Comparé, 1958, p. 57.

(17) Parl. Besch. Sen. zitt. 56-57, N° 69.

(18) Zie daaromtrent o.a. de mening van Mevr. G. Ciselet. Parl. Besch. Sen. zitt. 1956-57, N° 346. Blz. 3 en deze van de Minister van Justitie A. Lilar. Parl. Hand. Senaat, zitting van 14 november 1957, blz. 27.

(19) Wet van 27 maart 1948 in toepassing van art. 47 van de grondwet, die de mogelijkheid voorzorg door een wet de vrouwen het stemrecht toe te kennen voor de wetgevende kamers sinds de grondwetsherziening van 7 februari 1921.

(20) Parl. Besch. Senaat. Sen. 56-57, n° 69, met advies van de afd. Wetgeving van de Raad van State.

(21) Voor de vergelijking, zie Parl. Besch. Senaat. 1ste Verslag Mevr. G. Ciselet. Sen. 56-57, nr 346, blz. 6 en 7.

(22) De lijst van art. 7 van de wet van 30 april 1958 verschilt van die welke voorkomt in art. 4 van het oorspronkelijk wetsontwerp. Deze lijst werd opgesteld op voorstel van de sectie Wetgeving van de Raad van State in de veronderstelling dat dit ontwerp zou wet worden samen met het ontwerp betreffende de huwelijksgoederenstelsels.

(23) Parl. Hand. van 3 juli, 13, 14, 19, 20, 21, 26 etc. 27 november 1957. De amendementen zijn te vinden in de N° 10, 15, 17, 19, 20, 22, 23, 24, 27, 28, 31, 36, 37 en 39, Parl. Besch. Sen. Zitt. 57-58.

(24) Zie de voorgestelde amendementen. Parl. Besch. Kam. Zitt. 57-58, N° 811-2, 3 en 4.

(25) Parl. Besch. Kam. Verslag V. Tahon. Zitt. 57-58, N° 811, nr 5.

(26) Parl. Hand. 12 maart 1858. Stemming op 13 maart 1958.

(27) Parl. Besch. Senaat. Zitting 57-58, 3e verslag van Mevr. G. Ciselet, n° 272.

(28) Bij de eerste stemming in de Senaat op 27-11-1957 werd het ontwerp goedgekeurd met 194 stemmen tegen één bij één onthouding. Het werd goedgekeurd in de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 13 maart 1958 met 170 stemmen tegen drie bij één onthouding. Het gewijzigd ontwerp werd door de Senaat opnieuw goedgekeurd met 149 stemmen tegen vijf bij één onthouding.

(29) D. Soubrier: « L'interdépendance des obligations réciproques d'ordre personnel et d'ordre patrimonial issues du mariage ». Ed. Montchrestien. 1958, blz. 8.

(30) H. De Page, *Traité* I, N° 697,3, blz. 746 en 747.

(31) J.M. Grossen, Professor aan de Universiteit van Neuchâtel: « L'égalité du mari et de la femme au regard du droit de famille ». Neuchâtel, Serv. de l'Univ. 1957, blz. 20.

(32) In die zin, Parl. Besch. Sen. zitt. 1957-58, N° 272, 3e verslag Mevr. G. Ciselet, blz. 5.

(33) Cl. Renard: *Cours* (niet uitgegeven tot op heden), donné sous les auspices de la Fondation Franqui à la Faculté de Droit de l'U.L.B. année 1957-58, 2e leçon. « La réforme des régimes matrimoniaux en Belgique ».

(34) Dhr Philippart. Parl. Hand. 13 maart 1958, blz. 8-9.

(35) Cl. Renard: *Cours* donné sous les auspices de la Fondation Franqui à la Faculté de Droit de l'U.L.B. année 1957-58. 2e leçon: « La réforme des régimes matrimoniaux en Belgique ».

A. Pasquier, R.D.F. 1958, blz. 314.

Contra Rutsaert « La destruction de la famille par la loi ». J. Trib. 1958, blz. 69-72.

(36) De bedoeling van de wetgever op dit punt is onbetwistbaar, niettegenstaande de enige wetttekst waarin dit woord « maritale macht » vermeld is, art. 1388 B.W., niet afgeschaft of gewijzigd werd. Zie desbetreffende Parl. Besch. Sen. 1956-57, n° 69, blz. 2. Parlem. Besch. 1956-57. Verslag Mevr. G. Ciselet, N° 346, blz. 1 en 7. Rede van de heer Minister van Justitie A. Lilar. Parl. Hand. Sen. Zitt. van 14-11-57, blz. 26, Parl. Besch. Kamer. Zitt. 1957-58. N° 811, N° 5 verslag van de heer V. Tahon, blz. 2.

(37) R. Hayoit de Termicourt, « La femme devant la loi civile ». P.P. 1939, p. 11.

(38) Zie infra Hfdst. III, I, nr 2.

(39) Parl. Besch. Sen., Nr 346, Zitt. 56-57, 1e verslag Mevr. G. Ciselet, blz. 8.

(40) M. Ancel. *Traité* de la capacité civile de la femme mariée. Sirey, Parijs 1938, blz. 65 en 64.

(41) M. Ancel. *Trav. Comm. Ref. C.C.*, Année 1949-50. Blz. 50. Rec. Sirey, Paris.

(42) Cass. 12 juni 1944. Pascr. 1944, I, 387.

(43) Parl. Besch. Sen. Zitt. 56-57, N° 346. Verslag Mevr. G. Ciselet, blz. 12.

(44) Cl. Renard, R.C.J., 1950, blz. 157.

(45) Zie Prof. W. Delva, R.W. 1958-59, kol. 318.

(46) Frejaville: *Cours de droit civil approfondi* « Les limites de la liberté contractuelle dans les rapports entre

époux et futus époux.» Les cours de droit. Paris. 1952, blz. 39 en 40.

Voor de vroegere wetgeving, zie *H. De Page en R. Dekkers*. Traité 2e uitg. D.X. 2, Nr 61.

(47) In dezelfde zin zie Prof. W. Delva, R.W. 1958-59, kol. 328. *M. Donnay*, R.G. 1958, N° 19979, blz. 278-79, N° 4, meent dat de stilziggende afschaffing slechts zeldzaam zal zijn. Hij steunt zich hierbij op aangehaalde par. besch.

(48) Bij gebreke aan maritale toelating, kan ze de gerechtelijke toelating bekomen (art. 226ter); ze mag alleen in recht optreden voor de geschillen in zake de goederen waarvan ze het beheer heeft (art. 226bis) — zie ook de gevallen van art. 226sexies.

(49) De voorbehouden goederen.

(50) Een wetsontwerp tot hervorming van de huwelijks-goederenstelsels werd op voorstel van de Minister van Justitie A. Lilar, op 18 januari 1957 goedgekeurd door de Ministerraad. Het is sedertdien in onderzoek bij de Afdeling Wetgeving van de Raad van State, die reeds een gedeeltelijk advies uitbracht over de 80 eerste artikels. Het ontwerp voorbereid door de commissie ingesteld bij K.B. van 14 mei 1948 wordt uitvoerig besproken door R. Van Lint. «La réforme du régime matrimonial de droit commun», A.D. 1956, p. 374-387.

(51) Zie in dezelfde zin Prof. W. Delva, R.W. 1957-58, kol. 320.

(52) Prof. W. Delva, R.W. 1958-59, kol. 321 in fine. *H. De Page en R. Dekkers*, X, 2, Nr 1060 e.v.

(53) In Frankrijk, in deze zin: *H. Mazeaud*. Cours de droit civil approfondi «Le patrimoine familial». Les cours de droit. Paris 1948, blz. 190.

Julliot de la Morandière: Droit Civil I, n° 1190, blz. 657. Trib. civ. Seine 17 nov. 1938 en 1-12-1938, D.P. 1939, 2, 79 met noot *Nast* en Trib. Civ. Versailles, 3 februari 1939. Sir. 1939, 2, 121, met noot *Ancel* contra *Ripert* en *Boulanger*, Dr. Civ., I, N° 2182, blz. 814 en 815.

(54) Cfr. Prof. Dr F. Van Goethem «Rechten en Plichten der Echtgenoten», losse kanttekening bij een jonge wet, J.V.R., 1958, blz. 31.

(55) R.G. 1958, n° 19979, blz. 284-286.

(56) Prof. W. Delva, R.W. 1958-59, kol. 321-322.

(57) *H. De Page en R. Dekkers*. Dr. Civ. T. X 1, n° 1346, note 2, n. 1082.

(58) Zie *H. De Page en R. Dekkers*. Traité X, 2, N° 1346 en de door hen aangehaalde verwijzingen naar rechtsleer en rechtspraak. Ook Prof. W. Delva, R.W. 1958-59, kol. 327.

(59) Lic. A. Vanisterbeck: «Traité Général de la séparation de biens contractuelle et judiciaire», Brux. 1911, N° 14, p. 19.

(60) In tegengestelde zin kan aangehaald worden: de afschaffing van art. 1538 B.W. is beperkt, vermits niets veranderd werd aan art. 1536. Over deze kwestie zie de volledige uiteenzetting van *M. Donnay*. R.G. 1958, p. 280-284.

(61) Prof. W. Delva, R.W. 1958-59, Kol. 527 en 528.

(62) Prof. W. Delva, R.W. 1958-59, Kol. 328 in fine.

(63) Zie hierover: *H. De Page en R. Dekkers*: Traité: X, 1, N° 608 e.v.

(64) Burg. Rb. Antwerpen, 23 oktober 1958, R.W. 1958-59, Kol. 801-802.

(65) Cf. Prof. W. Delva, R.W. 1958-59, Kol. 319.

(66) In die zin: *M. Donnay*. R.G. 1958, N° 19979, N° 11, p. 287.

(67) Zie Parl. Besch. Sen. Zitt. 1956-57, N° 69, art. 4.

(68) Zie Parl. Besch. Zitt. 57-58, N° 811/5. Verslag V. Tahon, blz. 14.

(69) Zie in deze zin: Colin en Capitant. Julliot de la Morandière. 10e Ed. Cours de droit civil français, III, N° 1049 *Ripert en Boulanger*, III, N° 3440.

(70) Contra op de verschillende punten Prof. W. Delva. R.W. 1958-59, Kol. 320-321.

(71) *H. De Page en R. Dekkers*. Traité D. IX, N° 738.

(72) Art. 818 B.W.

(73) *H. De Page en R. Dekkers*. Traité, VIII, 1, N° 114, blz. 171.

(74) *H. De Page en R. Dekkers*. Traité, X, 2, N° 1509, blz. 1221. Art. 226 sexies § 2.

(75) *R. Dekkers*. Précis III, N° 123, blz. 87.

(76) *Colin en Capitant*: Cours de droit civil. N° 1431, blz. 743, voetnoot 1.

(77) Cf. Prof. W. Delva. R.W. 1958-59, kol. 318 in fine.

(78) Eveneens verschenen in het B.S. van 10 april 1958. Oorsprong: een wetsvoorstel van de heer *M.A. Pierson* (Parl. Besch. Kamer zitt. 54-55, N° 330.1).

(79) Zie verkl. van Min. A. Lilar, Minister van Justitie op 1-4-1958 Parl. Hand. Kamer. Zitt. 1-4-1958, blz. 23.

(80) *Cl. Renard*. Examen de jur. Pers. et Biens. 1949-50). R.C.J. 1953, blz. 133-134.

(81) *E. Vroonen*. Les. Nov. Dr. Civ. I, V° Domicile. N° 10, blz. 308.

(82) *Th. Piron et F. Poellaer*: «Les registres de la population en Belgique» 5e éd., blz. 33, N° 26.

(83) Zie hoger. Hoofdstuk I, I en Proc. Gen. R. Hayoit de Termicourt, P.P. 1939, blz. 11.

(84) Parl. Besch. Sen. zitt. 56-57, N° 346. 1ste verslag Mevr. G. Ciselet, blz. 8.

(85) In tegenstelling met het stelsel voorgesteld door de afdeling Wetg. van de Raad van State. Parl. Besch. Sen. zitt. 56-57, N° 69, blz. 38.

(86) Parl. Besch. Sen. Zitt. 56-57, N° 69, blz. 5.

(87) *G. Ripert*. Bull. Soc. Et. Lég. 1935, blz. 57.

(88) Niet van openbare orde. Cass. 19 maart 1925. Pas. 1925-1-179. Parl. Besch. Kam. zitt. 57-58. Verslag V. Tahon. N° 811, 5, blz. 12.

(89) Amendement L. Rombaut. Parl. Besch. Kam. Zitt. 57-58, N° 811, 4.

(90) Zie hierover verder L. Stichelbaudt. «Application

à l'état civil de la loi du 30 avril 1958, relative aux droits et devoirs respectifs des époux». R.D.A. 1958, N° 27-30, blz. 1954.

(91) L. Stichelbaudt stelt de betekening voor aan de off. van de burg. stand van de woonplaats van één van beide partijen. Zie hierover R.D.A. 1958, N° 30-38, blz. 1954-1956.

(92) Parl. Besch. Sen. Zitt. 56-57, N° 346. 1ste verslag Mevr. G. Ciselet, blz. 15.

(93) Parl. Besch. Zitt. 56-57, N° 346. 1e verslag Mevr. G. Ciselet, blz. 16.

(94) Ibid., blz. 16 § 7.

(95) *M. Donnay*, R.G. 1958, N° 19978, Nr 20 en 21.

(96) Zittingen van 20, 21 en 26 november 1957. Tussenkomen van de heren C. De Baeck, H. Rolin en Mevr. G. Ciselet en de Amendementen, Parl. Besch. Sen. Zitt. 57-58, n° 17, 19, 37.

(97) Parl. Besch. Sen. Zitt. 1957-58, N° 17.

(98) Cf. Prof. W. Delva, R.W. 1958-1959, kol. 323.

(99) *M. Donnay*, R.G. 1958, N° 19979, n° 21.

(100) In deze zin: Prof. W. Delva, R.W. 1958-1959, kol. 324 in fine.

(101) *Cl. Renard*. Cours donné sous les auspices de la Fondation Francqui à l'U.L.B., 57-58. «La réforme des régimes matrimoniaux en Belgique», 3e leçon.

(102) *M. Donnay*. R.G. 1958, N° 19978, blz. 294. N° 20. Prof. W. Delva, 1958-1959, kol. 323b, 2.

(103) Prof. W. Delva komt ook tot het besluit dat de vrouw geschieden van goederen de ruimste rechten heeft voor alles wat die activiteit betreft. R.W. 1958-59, kol. 329.

(104) Zie: «Les nov. Dr. Civ. I, 1° Mariage, N° 891-894», blz. 505 en 506. W. Delva, R.W. 1958-59, kol. 315.

(105) Parl. Hand. Kamer Zitt. 12-3-1958. Beknopt verslag blz. 481.

(106) De bijvoeging: «Of bij de rechter in kortgeding» gebeurde tijdens de bespreking van het ontwerp in de commissie van Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Zie verder de besprekingen in openbare zitting. Parl. Hand. Kam. Zitt., 12-3-58, blz. 5 en 9.

(107) Contra L. Cordy. T.N. 1958, blz. 117 in fine.

(108) W. Broens, A.P.R., V° Beroep in Burg. Zaken, N° 458, blz. 200.

(109) *Cl. Renard*. Cours de Dr. Civ., IIe P. Tit. II, N° 522, e.v.

(110) In dezelfde zin. R. Donnay. R.G. 1958, blz. 258, N° 22.

(111) *Cl. Renard*, R.C.J. 1950, blz. 158, N° 11.

(112) *H. De Page*, Tr. I, N° 706ter en note (4).

(113) Parl. Besch. Sen. zitt. 56-57, N° 346. Verslag Mevr. G. Ciselet, blz. 18.

(114) R.W. 1957-58 Kol. 1875 en 1886, N° 16.

(115) Zie hoger. Hfdst. III, 1, N° 1 en 2.

(116) Zoals *M. Donnay*, R.G. 1957, N° 19979, N° 26 blz. 297 terecht opmerkt wordt het woord «derde» in verschillende zin gebruikt in het 2e en het 3e al. van art. 218.

— In al. 2 gaat het om de derden-schuldeisers van de echtgenoot-schuldenaar;

— in al. 3 daarentegen gaat het om de derden die inlichtingen geven over de inkomsten van de echtgenoot-schuldenaar.

(117) Parl. Besch. Zitt. 57-58, N° 272, 3de verslag Mevr. G. Ciselet, blz. 2.

(118) A. Pasquier. R.D.F. 1958, blz. 319.

(119) Parl. Besch. Zitt. 57-58, N° 272. 3e verslag Mevr. G. Ciselet, blz. 2.

(120) Zie desbetreffende de zeer belangrijke verklaringen van de Minister van Justitie, A. Lilar, Parl. Besch. Zitt. 57-58, Zitt. van 19-11-57, blz. 51. — Zie ook Parl. Besch. Zitt. 57-58, N° 811/5. Verslag V. Tahon, blz. 6.

(121) Zie E. Staes. R.W. 1957-58, kol. 1887.

(122) Reeds ingevoerd door de wet van 13 februari 1958 (S.B. van 27-2-58).

(123) Over de betwistingen hieromtrent, Zie E. Staes. R.W. 1957-58, kol. 1887-1888, N° 21 en 22.

(124) Zie hierover Parl. Besch. Zitt. 57-58, N° 811/5. Verslag, Contra Parl. Besch. Zitt. 57-58, N° 272 en verslag Mevr. G. Ciselet, blz. 4. E. Staes. R.W. 1957-58, N° 36 en 37 kol. 1891-1892. A. Pasquier. R.D.F. 1958, p. 322.

(125) P. Graulich R.C.J. 1952, p. 291. In dezelfde zin: R. Hayoit de Termicourt. P.P. 1939, blz.

H. De Page, I, N° 708bis, E. en Complément.

(126) Les Nov. Dr. Civ., I, V° Mariage, N° 1042.

(127) *Cl. Renard*. Cours donné à l'U.L.B. 1957-58, sous les auspices de la Fondation Francqui. «La réforme des régimes matrimoniaux en Belgique», 2ème leçon.

(128) J. Van de Velde-Wynant: «Les énigmes de l'art. 214 j. CC.» J. Trib. 1950, blz. 301-310.

(129) Voor de toepassing op de eigen goederen. Cass. 27-1-1949. Pas. 1949, I, 83.

(130) Zie P. Graulich. R.C.J. 1952, p. 291.

(131) «In het daatoo bestemde register» wil niet zeggen een bijzonder register.

(132) Dit zal uitzonderlijk het geval zijn, b.v. wanneer de verzoekende echtgenoot onder gerechtelijk raadsman staat of handelt zonder de bijstand van zijn curator.

(133) Zie Parl. Besch. Zitt. 57-58. Verslag V. Tahon, N° 811/5, blz. 9 en 10.

(134) Parl. Besch. 57-58. Amendement van dhr L. Rombaut, N° 811-4, art. 1-2.

(135) De gegrondheid van het eerste argument wordt terecht in twijfel getrokken door E. Staes. R.W. 1957-58, kol. 1889.

(136) Zie P. Graulich. R.C.J. 1952, p. 289 e.v.

(137) R. Donnay. R.G. 1958, N° 19979, blz. 305, nr 35.

(138) L. Cordy. T.N. 1958, blz. 117.

(139) Zie Prof. Dr Van Goethem. «Rechten en Plichten der echtgenoten. Losse kanttekening bij een jonge wet.» J.V.R., IV, 1958, blz. 38.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 12 september 1958.

Voorzitter : M. Vandermersch.
Raadsheer-verslaggever : M. Bayot.
Advocaat-generaal : M. Dumon.
Advocaten : Mrs Demeur en Simont.

Scheepvaart. — Verjaringstermijn van één jaar voor de vorderingen tot betaling van ladings- of stuwingswerken van een schip.

Krachtens het bij de wet van 12 augustus 1911, art. 4 gewijzigde artikel 270, lid 8 van de samengeschaelde wetten op de scheepvaart, Boek II, W.v.Kph., verjaren de rechtvorderingen tot betaling « wegens loon van de arbeiders en wegens gedane werken » door verloop van een termijn van een jaar « na de opneming der werken ».

Door « gedane werken » moet worden verstaan niet alleen de werken, die op een door arbeiders of patroons verwerkte zaak betrekking hebben, doch ook de lading of stuwingswerken.

N.V. Maritime Stevedoring t/ Rederij A/B Asta.

Gelet op het bestreden arrest, op 27 juni 1957 gezezen door het Hof van Beroep te Brussel ;

Over het middel afgeleid uit de schending van artikelen 270, zoals het gewijzigd werd bij de wet van 12 augustus 1911, inzonderheid lid 8 (« Wegens loon van de arbeiders... »), van de samengeschaelde wetten op de scheepvaart, die boek II van het Wetboek van Koophandel vormen,

doordat, om te beslissen dat de vordering van aanlegster verjaard was, het bestreden arrest aanneemt dat de kwestieuze bepaling elke soort van « loon van arbeiders of gedane werken », en onder meer ladings- en stuwingswerken, bedoelt, — dan wanneer deze bepaling enkel die soort van werken bedoelt welke begrepen zijn in het begrip, dat, zowel in de scheepvaartwet als in het Burgerlijk Wetboek, uitgedrukt is door het Franse woord « ouvrages », van een door arbeiders of patroons vervaardigde of verwerkte zaak, met uitsluiting van verstrekkingen van diensten welke enkel verplaatsingen of op orde schikkingen, zoals ladings- en stuwingswerken, tot voorwerp hebben :

Overwegende dat, naar luid van artikel 270, lid 8 der samengeschaelde wetten op de scheepvaart (wat van 12 augustus 1911, artikel 4) de rechtvorderingen tot betaling « wegens loon van de arbeiders en wegens gedane werken », binnen de termijn van een jaar « na de opneming van de werken » verjaard zijn ;

Overwegende dat het bestreden arrest er op wijst dat de vordering strekt tot betaling van ladings- en stuwingswerken van een schip ;

Dat het beslist dat die werken binnen het toepassingsveld van voormelde wetsbepaling vallen, daar geen enkel onderscheid in de verklaring van de woorden « gedane werken » kan gemaakt worden en niets toelaat te zeggen dat zij alleen de werken aan het schip zelf bedoelen ;

Overwegende, enerzijds, dat deze interpretatie van het arrest met de geest van de wet overeenstemt ;

Dat lid 8 van artikel 270 de bewoording overneemt

van artikel 433, lid 4 van het Frans wetboek van Koophandel, bepaling gevestigd tot verwezenlijking van een vlugge regeling van al de erin bedoelde schuld-vorderingen ;

Overwegende dat die interpretatie steun vindt in de bewoordingen zelve van dat artikel ;

Overwegende dat door gedane werken niet alleen dient te worden verstaan, zoals de voorziening het staande houdt, de werken welke « op een door arbeiders of patroons verwerkte zaak betrekking hebben », doch ook de ladings- of stuwingswerken ;

Dat het middel naar recht faalt ;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 1 juli 1957.

Voorzitter : M. Vandermersch.
Raadsheer-Verslaggever : M. Delahaye.
Advocaat-Generaal : M. Depelchin.

Familieverlating. — Natuurlijk kind. — Veroordeling van een man krachtens artikel 340 b B.W. tot uitkering van levensonderhoud. — Ingebreke zijn om aan die veroordeling te voldoen. — Latere erkenning van het kind door een andere man. — Toepasselijkheid van artikel 391 bis W.v.S.

De bepaling van het tweede lid van art. 391bis W.v.S. waarbij is strafbaar gesteld de niet-nakoming onder de in het vorige lid gestelde voorwaarden, van de verplichtingen, die het voorwerp uitmaken van de artt. 340b en 340c B.W., is niet gegrond op het bestaan van een familieband tussen de schuldenaar en de schuldeiser van de krachtens laatstgenoemde artikelen toegekende bedragen.

De gegrondheid van de krachtens de artt. 340 b en 340 c gewezen beslissing is niet voorwaarde voor het bestaan van het in art. 391 bis W.v.S. omschreven strafbare feit, dat in hoofdzaak en uitsluitend bestaat in de vrijwillige niet-nakoming van dergelijke beslissing gedurende meer dan twee maanden, indien zij niet meer voor verzet of hoger beroep vatbaar is.

Hieruit volgt dat het bestreden arrest wettelijk en zonder strijdigheid in zijn motieven aan de ene kant heeft kunnen beschouwen, dat de erkenning van een natuurlijk kind in principe een verklarende uitwerking heeft en aan de andere kant, met betrekking tot de toepassing van art. 391 bis W.v.St., ten aanzien van het tijdperk, dat aan een door een derde gedane erkenning van het natuurlijk kind heeft kunnen ontzeggen.

De Cock t/ De Naeyer b.p.

Gelet op het bestreden arrest, op 31 december 1956 door het Hof van Beroep te Gent gezezen ;

Over het middel : schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 391bis van het strafwetboek, 340b en 340c van het Burgerlijk Wetboek, doordat het bestre-

den arrest aanlegger veroordeelt om, zoals bepaald in artikel 391bis voornoemd, vrijwillig in gebreke te zijn gebleven a) de termijnen van een onderhoudsgeld ten voordele van het kind De Naeyer Maurice te kwijten; b) de kraamkosten te betalen aan de moeder van dit kind, tot welke betaling hij door een arrest dd. 23 april 1955 van het Hof van Beroep te Gent veroordeeld werd, niettegenstaande de burgerlijke partij op 4 mei 1956 in het huwelijk getreden is met de genaamde D.W., die voormeld kind erkend en gewettigd heeft, dan wanneer de erkenning en wettiging door een derde, andere dan de persoon die op grond van artikel 340b en c van het burgerlijk wetboek aangesproken wordt, een verklarend uitwetsel heeft, waardoor het vaderschap over het kind vanaf de geboorte vaststaat in hoofde van degene die het kind erkende en elke ten laste van een derde op grond van artikel 340b en c van het burgerlijk wetboek uitgesproken veroordeling ab initio ongedaan maakt, zodat geen rechterlijke uitspraak in de zin van artikel 391bis van het strafwetboek meer bestaat en derhalve geen strafbare inbreuk meer voorhanden is, en dan wanneer het bestreden arrest op strijdige motieven steunt waar het beslist enerzijds dat de erkenning van een natuurlijk kind door een derde een verklarende uitwerking heeft en anderzijds dat zij slechts vanaf de datum van de erkenning haar uitwerksels kan hebben:

Overwegende dat aanlegger bij het bestreden arrest en bij toepassing van artikel 391bis van het Strafwetboek veroordeeld wordt om, tussen 23 mei 1955 en 4 mei 1956, na door een gerechtelijke uitspraak, gevelde bij toepassing van de artikelen 340b en 340c van het burgerlijk wetboek en waartegen geen verzet of hoger beroep meer openstond, te zijn veroordeeld geworden:

a) om een uitkering tot onderhoud voor het kind D.M., en b) om de door de bevalling veroorzaakte kosten aan verweerster te betalen, meer dan twee maanden vrijwillig in gebreke te zijn gebleven de termijnen ervan te kwijten en de kosten van bevalling uit te keren;

Dat, volgens de vaststellingen van het arrest, de datum van 4 mei 1956 de datum is waarop het kind D.M. door een genaamde D.W. erkend werd;

Overwegende dat de bepaling van het tweede lid van artikel 391bis van het strafwetboek, waarbij de niet uitvoering, onder de in het vorig lid gestelde voorwaarden van de verplichtingen welke het voorwerp van de artikelen 340b en 340c van het Burgerlijk Wetboek uitmaken strafbaar gesteld wordt, niet gegrond is op het bestaan van een familieband tussen de schuldenaar en de schuldeiser der bij toepassing van laatstgenoemde artikelen toegekende sommen;

Overwegende anderzijds, dat de gegrondheid van de beslissing, gewezen bij toepassing van de artikelen 340b en 340c van het burgerlijk wetboek, geen voorwaarde is tot het bestaan van het misdrijf omschreven in artikel 391bis van het strafwetboek; dat dit misdrijf hoofdzakelijk en uitsluitend bestaat in de vrijwillige niet-uitvoering, gedurende meer dan twee maanden, van dergelijke beslissing: indien zij niet meer voor verzet of hoger beroep vatbaar is;

Overwegende dat hieruit volgt dat het bestreden arrest wettelijk, en zonder strijdigheid in zijn motieven, enerzijds, heeft kunnen beschouwen, dat de erkenning van een natuurlijk kind in principe een verklarende uitwerking heeft en, anderzijds, met betrekking tot de toepassing van artikel 391bis van het strafwetboek, ten aanzien van het tijdperk dat aan de ter zake door een derde gedane erkenning van het vaderschap voorafging, aan gezegde erkenning uitwerking heeft kunnen ontzeggen;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

II. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke vordering gewezen:

Overwegende dat aanlegger geen bijzonder middel doet gelden;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening.

NOOT: Zie in dit nummer het bestreden arrest van het Hof van Beroep te Gent dd. 31 december 1956.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 3 oktober 1958.

Voorzitter: M. Devaux.

Raadsheren: MM. Somerhausen en De Bock.

Auditeur: M. Lenaerts.

Advocaat: Mr Putzeys.

1. **Instituut der bedrijfsrevisoren. — Bevoegdheden. — Ontvankelijkheid van verzoekschrift strekkende tot nietigverklaring van onregelmatig benoemingen.**
 2. **Rechten der leden van het Instituut der bedrijfsrevisoren. — Ontvankelijkheid van verzoekschrift, strekkende tot nietigverklaring van onregelmatige benoemingen.**
 3. **Benoeming van personen tot revisor in instellingen van openbaar nut, die geen leden van het Instituut der Bedrijfsrevisoren zijn. — Overschrijding van bevoegdheid. — Vernietiging van benoemingsbesluiten.**
1. *Het Instituut der bedrijfsrevisoren, opgericht bij de wet van 22 juli 1953 is een instelling met rechtspersoonlijkheid, die tot doel heeft te waken over de opleiding en te voorzien in de bestendige organisatie van een korps specialisten, die bekwaam zijn de functie van bedrijfsrevisor te vervullen met al de vereiste waarborgen inzake bevoegdheid, onafhankelijkheid en beroepseerlijkheid. Het Instituut is derhalve bevoegd om aan de toepassing van de bepalingen omtrent de benoeming van zijn leden tot de bij art. 3 der wet opgesomde ambten, de hand te houden, en bijgevolg ook de nietigverklaring te vorderen van iedere onregelmatige benoeming in revisorsambten, die voor zijn leden mochten zijn weggelegd.*
 2. *Een lid van het Instituut der bedrijfsrevisoren is, zelfs indien het wegens zijn hoedanigheid niet kan solliciteren, rechtens kandidaat voor alle betrekkingen, die voor leden van het Instituut zijn voorbehouden; het heeft er derhalve belang bij de nietigverklaring van onregelmatige benoemingen te vorderen.*
 3. *Krachtens art. 13, § 4 van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut wijzen de betrokken minister en de minister van financiën in onderlinge overeenstemming in de bij art. I der zelfde wet opgesomde instellingen van openbaar nut (zie opsomming in het arrest) één of meer bedrijfsrevisoren aan; zij worden in de mate van het mogelijke gekozen onder de leden van het Instituut der bedrijfsrevisoren. Blijkens deze*

bepaling en de wordingsgeschiedenis der wet is de regering verplicht, telkens wanneer dit mogelijk is, leden van het Instituut der bedrijfsrevisoren tot revisor te benoemen. Het is derhalve de taak van de benoemende overheid na te gaan of er al dan niet onmogelijkheid tot benoeming van een lid van het Instituut der bedrijfsrevisoren bestaat. Door bij bedoelde instelling revisoren te benoemen, die niet tot het Instituut der bedrijfsrevisoren behoren, zonder na te gaan of er geen leden van dit Instituut konden worden gekozen en zonder die onmogelijkheid te constateren, is de overheid haar bevoegdheid te buiten gegaan.

Instituut der bedrijfsrevisoren Van Iper t/
Belgische Staat — Nr 6584.

Gezien de op 1 maart 1957 ingediende verzoekschriften, waarbij het Instituut der bedrijfsrevisoren van René Van Iper de nietigverklaring vorderen :

1) van het ministerieel besluit van 8 januari 1957, waarbij Edmond Petitjean tot revisor bij de Rijkskas voor jaarlijks verlof, Michel Wallin tot revisor bij de Rijksdienst voor samenordering der gezinsvergoedingen, Raymond Latin tot revisor bij de Nationale Verrekenkas voor gezinsvergoedingen en bij de Nationale Onderlinge Kas voor gezinsvergoedingen, en Marcel Patte tot revisor bij de Hulpkas voor gezinsvergoedingen worden benoemd;

2) van het ministerieel besluit van 7 februari 1957, waarbij Joseph Lemaire en Philippe Carton tot revisor bij het Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit worden benoemd;

3) van het ministerieel besluit van 13 februari 1957, waarbij Emile De Nauw en Marcel Van Campenhout tot revisor bij de Hulp- en Voorzorgskas voor zeevarenden onder Belgische vlag worden benoemd;

Gezien de regelmatig gewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Overwegende dat de eerste tegenpartij de ontvankelijkheid van de beroepen betwist; dat zij betoogt, dat het Instituut der bedrijfsrevisoren « zijn beroepen noch op grond van zijn bevoegdheid, noch op grond van enig belang kan verantwoorden... dat het niet tot opdracht heeft de plaatsing en de beroepsbelangen van zijn leden te vertegenwoordigen en te verdedigen »;

Overwegende dat het Instituut door de wet van 22 juli 1953 als organisme met rechtspersoonlijkheid is opgericht; dat artikel 2 van die wet zegt, dat de instelling tot doel heeft: « ... te waken voor de opleiding en te voorzien in de bestendige organisatie van een korps specialisten die bekwaam zijn de functie van bedrijfsrevisor te vervullen, zoals deze bepaald wordt in artikel 3, met al de vereiste waarborgen in zake bevoegdheid, onafhankelijkheid en beroepseerlijkheid »; dat de activiteit van het Instituut samenhangt met de inachtneming van de wets- en verordeningbepalingen die de in artikel 3 omschreven ambten inrichten en voor zijn leden voorbehouden; dat het krachtens de wet bevoegd is om aan de toepassing van die bepalingen de hand te houden en dus ook om de nietigverklaring te vorderen van iedere onregelmatige benoeming in revisorambten die voor zijn leden mochten zijn weggelegd;

Overwegende dat de eerste tegenpartij nog betoogt, dat het beroep van René Van Iper niet ontvankelijk is omdat verzoeker « geenszins doet blijken van het nadeel dat het bestreden besluit hem persoonlijk kan berokkenen, aangezien hij geen kandidaat is geweest »;

Overwegende dat René Van Iper lid van het Instituut der bedrijfsrevisoren is; dat hij, ofschoon hij

wegens zijn hoedanigheid niet persoonlijk kan solliciteren, rechtens kandidaat is voor alle betrekkingen die voor leden van het Instituut zijn weggelegd, en er belang bij heeft de nietigverklaring eventueel van onregelmatige benoemingen te vorderen;

Overwegende dat artikel 13, § 1, van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut, bepaalt: « de betrokken Minister en de Minister van Financiën wijzen in onderlinge overeenstemming bij de in het eerste artikel opgesomde organismen één of meer revisoren aan... Zij worden, in de mate van het mogelijke, gekozen onder de leden van het Instituut der bedrijfsrevisoren »; dat de wetgever door een bepaling als deze aan de Regering opdracht geeft de revisoren te kiezen uit de leden van het Instituut, behalve wanneer dit onmogelijk mocht zijn; dat uit de parlementaire voorbereiding blijkt, dat de Regering met nadruk heeft verklaard, krachtens deze bepaling verplicht te zijn om, telkens wanneer dit mogelijk is, leden van het Instituut der bedrijfsrevisoren tot revisor te benoemen;

Overwegende dat de instellingen: « Rijkskas voor jaarlijks verlof », « Rijksdienst voor samenordering der gezinsvergoedingen », « Nationale Verrekenkas voor gezinsvergoedingen », « Nationale Onderlinge Kas voor kindertoeslagen », « Hulpkas voor gezinsvergoedingen », « Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit » en « Hulp- en Voorzorgskas voor zeevarenden onder Belgische vlag », voorkomen onder de instellingen van openbaar nut die zijn opgesomd in artikel 1 van de wet van 16 maart 1954, gewijzigd bij artikel 7 van de wet van 11 juli 1956 tot wijziging van de besluitwet van 7 februari 1956 betreffende de maatschappelijke veiligheid van de zeelieden ter koopvaardij;

Overwegende dat het zaak van de benoemende overheid is, te oordelen of er al dan niet onmogelijkheid bestaat, maar dat de bestreden benoemingsbesluiten die onmogelijkheid niet constateren en dat het dossier geen enkel gegeven bevat waaruit blijkt op welke gronden de Minister over die onmogelijkheid heeft geoordeeld; dat uit het dossier zelfs niet blijkt, dat de mogelijkheid om leden van het Instituut tot revisor te benoemen, is onderzocht; dat de bestuurs-overheid haar bevoegdheid te buiten is gegaan door bij de betrokken instellingen revisoren te benoemen die niet tot het Instituut der bedrijfsrevisoren behoren, zonder dat werd nagegaan of geen leden van dit Instituut konden worden gekozen, en zonder dat de onmogelijkheid werd geconstateerd,

Besluit :

Artikel 1.

Vernietigd worden :

1) het ministerieel besluit van 8 januari 1957, waarbij Edmond Petitjean tot revisor bij de Rijkskas voor jaarlijks verlof, Michel Wallin tot revisor bij de Rijksdienst voor samenordering der gezinsvergoedingen, Raymond Latin tot revisor bij de Nationale Verrekenkas voor gezinsvergoedingen en bij de Nationale Onderlinge Kas voor gezinsvergoedingen, en Marcel Patte tot revisor bij de Hulpkas voor gezinsvergoedingen worden benoemd;

2) het ministerieel besluit van 7 februari 1957, waarbij Joseph Lemaire en Philippe Carton tot revisor bij het Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit worden benoemd;

3) het ministerieel besluit van 13 februari 1957, waarbij Emile De Nauw en Marcel Van Campenhout

tot revisor bij de Hulp- en Voorzorgskas voor zeevarenden onder Belgische vlag worden benoemd.

Artikel 2.

De kosten, bepaald op 1.500 frank, komen ten laste van de Staat tot een bedrag van 750 frank voor het ministerie van Financiën en tot een bedrag van 750 frank voor het ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.

HOF VAN BEROEP TE GENT

6e Kamer. — 31 december 1956.

Voorzitter : M. Van Mallegheem.

Raadsheren : MM. Santenaire en Buysse.

Substituut-Procureur-Generaal : M. De Geest.

Familieverlating. — Natuurlijk kind. — Veroordeling van een man krachtens artikel 340 B.W. tot uitkering van levensonderhoud. — In gebreke zijn om aan die veroordeling te voldoen. — Latere erkenning van het kind door een andere man. — Toepasselijkheid van artikel 391 bis W.v.S.

Zo dient te worden aangenomen, dat de erkenning van een natuurlijk kind terugwerkt tot op de dag van diens geboorte en dat van de dag af van de erkenning door een ander man geen uitkering tot levensonderhoud meer verschuldigd is door hem, die krachtens art. 340b, B.W., vroeger veroordeeld is tot zodanige uitkering, verhindert zulks niet de toepasselijkheid van art. 391 bis, W.v.S. voor de tijdsruimte, die aan de erkenning is voorafgegaan.

De titel, waarop de strafvervolgung steunt, moet inderdaad niet ab initio doch eerst vanaf de dag der erkenning als onbestaande worden beschouwd.

De Cock b.p. t/ De Naeyer.

Overwegende dat de beklaagde en het Openbaar Ministerie tijdig en regelmatig beroep hebben ingesteld;

Overwegende dat zo met de beklaagde dient aangenomen dat de erkenning van een natuurlijk kind terugwerkt tot aan de geboorte en dat na de erkenning op 4 mei 1956 door De Decker Willy van het kind geboren uit De Nayer Simonne de 18 december 1952 geen uitkering tot onderhoud door beklaagde meer verschuldigd is, ondanks een in kracht van gewijsde gegane gerechtelijke beslissing, waarbij hij veroordeeld werd om voor dit kind, tot zijn achttiende jaar, een uitkering tot onderhoud te betalen, zulks de toepasselijkheid van artikel 391 bis van het Strafwetboek niet verhindert voor de tijdsruimte die de erkenning voorafging;

Overwegende inderdaad dat de titel waarop de huidige vervolging is gesteund niet ab initio doch slechts vanaf de erkenning als onbestaande moet worden beschouwd;

Overwegende dat waar het vaststaat dat beklaagde vóór 4 mei 1956 meer dan twee maand in gebreke is gebleven het arrest van dit Hof dd. 23 april 1955, dat hem op 23 mei 1955 betekend werd, uit te voeren, hij het wanbedrijf voorzien door artikel 391 bis pleegde;

Dat eenmaal voltrokken een misdrijf niet kan uitgewist worden door een naderhand tussenkomende gebeurtenis, al heeft deze zekere gevolgen van juridische aard die in het verleden terugwerken;

Dat immers de enige kwestie hier is te weten of de verdachte binnen de dagtekening van de telastlegging ja dan neen nagelaten heeft het onderhoud uit te keren dat hij te betalen had wat heel iets anders is dan de kwestie te weten of hij nu nog het onderhoud moet uitkeren dat hij vroeger betalen moest;

Overwegende derhalve dat beklaagde ook niet kan worden gevolgd waar hij, in ondergeschikte orde, vordert dat de huidige strafzaak zou worden uitgesteld tot na de beslissing van de door hem ingestelde burgerlijke vordering, waarvan hij trouwens de draagwijdte niet preciseert en waarvan hij het exploit van rechtsingang niet overlegt; dat de oplossing welke aan deze vordering zal worden gegeven zonder invloed zal blijven op een voltrokken misdrijf;

Overwegende dat de telastlegging dienvolgens beezen is gebleven zoals aangenomen en beoordeeld werd door de eerste rechter;

Dat de door deze uitgesproken straf rechtmatig voorkomt en dient behouden;

Dat er echter termen zijn om de gunst der schorsing toegestaan voor de uitvoering van de hoofdgevangenisstraf uit te breiden tot de ganse straf, ter uitzondering der kosten;

Overwegende, ten aanzien van de eis van de burgerlijke partij, dat de eerste rechter oordeelkundig heeft beslist;

Om deze redenen,

Gelet op de wetsbepalingen in het beroepen vonnis aangehaald en gelet daarenboven op artikel 24 der Wet van 15 juni 1935, artikel 211 van het Wetboek van Strafvordering, alle wetsbepalingen door de Voorzitter ter terechtzitting aangeduid.

Het Hof,

Recht doende, op tegenspraak :

Alle andere of strijdige besluiten als ongegrond verwerpend :

Ontvangt de ingestelde beroepen en erover beslissend :

Bevestigt het bestreden vonnis mits deze enige wijziging dat de schorsing van drie jaar voor de uitvoering der straf uitgebreid wordt tot de ganse straf, de kosten uitgezonderd.

NOOT : Zie in dit nummer het cassatie-arrest van 1 juli 1957, waarbij de voorziening tegen bovenstaand arrest is verworpen.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

Kortgeding. — 10 juli 1958.

Voorzitter : M. Van Camp.

Advocaten : Mrs De Baeck en Mathei.

Burgerlijke rechtsvordering. — Tenuitvoerlegging van vonnissen. — Niet-toepasselijkheid van artikel 554 Rv., wanneer vonnis uitvoerbaar is verklaard bij voorraad.

Art. 554/2° juncto art. 554 Rv. kan blijkens art. 554/2° slot R.W. geen toepassing vinden, wanneer het vonnis, waarvan beroep, uitvoerbaar is verklaard bij voorraad niettegenstaande de aanwending van enig rechtsmiddel. De uitvoerbare kracht is een essentieel bestanddeel van het vonnis en kan slechts geschorst worden door :

1° de wettelijke beletselen, d.w.z. de rechtsmiddelen tegen het vonnis; en

2° de voorlopige beslissing van de rechter in kortgeding in spoedeisende gevallen, behoudens in die, waarin de uitvoerbaarheid niettegenstaande verzet of hoger beroep is toegestaan.

De rechter in kortgeding is niet bevoegd tot schorsing van een bij voorraad uitvoerbaar verklaard vonnis.

X t/ Y.

Overwegende dat de eis strekt tot toepassing van artikel 554/2° of artikel 554/1° van het B.W.R., terwijl verweerder een tegeneis instelt wegens tergend en roekeloze proceduur ;

Hoofdeis :

a) *Toepassing van art. 554/20 W.B.R. :*

Overwegende dat aanlegger bij vonnis van 13 mei 1958 der 3° kamer dezer Rechtbank veroordeeld werd in betaling : 1) definitief 1.100 frank voor niet geleverde telescopische stuurkolom, 2) provisioneel 35.000 frank wegens levering van een voertuig Triumph 1957 met trommelremmen en aanstelling van een deskundige voor het overige ;

Overwegende dat beroep tegen dit vonnis werd ingesteld door aanlegger ;

Overwegende desniettemin het vonnis uitvoerbaar werd verklaard trots alle verhaal en zonder borg en spijs cantonnement ;

Overwegende aldus, ingevolge deze bepaling, verweerder de uitvoering van het vonnis vervolgt ;

Overwegende dat het artikel 554/2° W.B.R.P. ingeroepen door aanlegger uitdrukkelijk bepaalt dat de schuldenaar tegen wie executoriaal beslag werd gelegd hetgeen de oorzaken van het beslag overschrijdt, kan bevrijden door storting in handen van een aangesteld sekwester « ... indien het beslag werd gelegd krachtens een vonnis waartegen beroep of verzet werd gedaan, en behoudens daarmee strijdige beschikking in het vonnis » ;

Overwegende aldus de wet zelf zich verzet tegen het door aanlegger gevraagde voordeel en het derhalve verder geen nut heeft te onderzoeken of de Rechter ten gronde al dan niet met reden deze beschikking toestond vermits de uitvoering op risico van verweerder gebeurt ;

b) *Toepassing van art. 554/10 W.B.R.P. :*

Overwegende dat aanlegger zich steunt op een rechtspraak volgens dewelke de Rechter in Kortge-

ding steeds bevoegd is tot schorsing van de tenuitvoerlegging van een vonnis dat hetzij kracht van gewijsde verworven heeft, hetzij uitvoerbaar werd verklaard spijs alle voorziening (Kortgeding Kortrijk, 4 december 1952, R.W. 25 januari 1953, kol. 811 e.v.) ;

Overwegende dat deze thesis ten onrechte aanvaardt dat de schorsing van de wettelijke uitvoerbaarheid geen hervorming van het vonnis zou betekenen ;

Overwegende immers dat een vonnis, zodra het uitgesproken is, verscheidene uitwerkselen heeft, bepaald door de wet, of voortvloeiende uit de toepassing van de algemene rechtsprincipes, namelijk : 1) het beëindigt het geding en ontlast de rechter en 2) het vernietigt de vraag en 3) het verleent aan de beslissing uitvoerbare kracht ;

Overwegende dat deze uitwerkselen onherroepelijk zijn behoudens de mogelijkheid van partijen de wettelijke middelen van verhaal aan te wenden (Rép. P.D.B., V° jugements et arrêts, n° 523) ;

Overwegende derhalve dat het duidelijk is dat de uitvoerbare kracht een essentieel bestanddeel is van het vonnis en slechts geschorst kan worden door : 1) de wettelijke beletselen, t.t.z. de middelen van verhaal tegen het vonnis en 2) de voorlopige beslissing van de Rechter in Kortgeding gezien de hoogdringendheid behoudens de gevallen waarin de uitvoerbaarheid werd toegestaan, niettegenstaande beroep of verzet (zie art. 159 in fine, 435, 457 W.B.R.P.) ;

Overwegende dat aldus de wet zelf de door het vonnis toegestane uitvoerbaarheid handhaaft niettegenstaande verzet of beroep ;

Overwegende derhalve dat de thesis van de bevoegdheid van de Rechter in Kortgeding tot schorsing van een uitvoerbaar vonnis erop neerkomt deze een grotere rechtsmacht toe te kennen dan de Rechtbanken en Hoven van Beroep en hem toe te laten desnoods hun actie te verlammen ;

Overwegende dat zulks in strijd is met artikel 809 W.B.R.P. volgens dewelke zij geen nadeel mogen toebrengen aan de grond der zaak, t.t.z. dat de bevoegdheid van de Rechter in Kortgeding ophoudt daar waar zijn beslissingen noodzakelijkerwijze hetzij de erkenning hetzij de ontkenning van een door partijen betwist recht zou medebrengen (Rép. Prat. Dr. B., V° Référé, n° 276) ;

Overwegende a fortiori dit nog meer waar is wanneer zijn beslissing een actueel en vaststaand recht van een partij ontkent, t.t.z. het recht tot uitvoering niettegenstaande alle verhaal ;

Overwegende uiteindelijk bovenstaande thesis bezwaren zou opleveren voor een billijke rechtsbedeling, wanneer ze niet met de nodige scherpzinnigheid, voorzichtigheid en eerbied voor de rechten van partijen zou worden uitgeoefend ;

Overwegende dat het derhalve juridisch verantwoord voorkomt ons in casu onbevoegd te verklaren ;

Tegeneis :

Overwegende dat wij bij toepassing van artikel 809 W.B.R.P. eveneens onbevoegd zijn ons uit te spreken over de gegrondheid van de tegeneis, vermits deze eis medebrengt dat wij de eventuele fout van aanlegger, verweerder op tegeneis, zouden moeten onderzoeken waartoe alleen de Rechter ten gronde bevoegd is (Brussel 24 december 1901, Pas. 1902, II, 195) ;

Overwegende dat men trouwens moeilijk de hoogdringendheid van dergelijke vraag kan bewijzen ;

Om deze redenen,

Verklaart zich onbevoegd om kennis te nemen van de eis en tegeneis ;

Stelt de kosten ten laste van aanlegger.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

Ie kamer. — 9 juni 1958.

Voorzitter : M. Kranzen.

Rechters : M.M. Périlleux en Jans.

Advocaten : Mrs. Jenné en Knapen.

Gemeente. — Vergoedingsplicht van de gemeente jegens de eigenaars van aan gemeentewegen belendende bebouwde percelen.

Tussen de gemeente en de inwoners, die langs de gemeentewegen gebouwd hebben, bestaat een rechtsverhouding jure civitatis, waardoor de gemeente ertoe verplicht is het recht op toegang tot de weg te eerbiedigen en, in geval van wijziging in de gevoeglijke uitoefening van dit recht, de inwoners te vergoeden.

Zelfs zonder dat de gemeente bij de uitvoering van werken een fout begaat, is zij jure civitatis verplicht tot vergoeding, wanneer door werken, die door de gemeente zijn uitgevoerd, de toegang tot een erf belemmerd of verhinderd wordt.

Het betreft hier een vergoeding, die toekomt aan alle belendende eigenaars, te wier nadele de hinder wordt geschapen, of zij onteigend werden of niet; het gaat hier dus geenszins om een vergoeding wegens onteigening.

Het recht op vergoeding ontstaat eerst op het ogenblik, dat de hinder of de belemmering tot stand komt.

Renson-Adons t/ Gemeente Kerkom.

Gelet op het bestreden vonnis van de Vrederechter van het kanton Herk-de-Stad, van 3 januari 1958, regelmatig in vorm van uitvoerbare uitgifte voorgebracht ;

Gelet ook op het vonnis van deze rechtbank van 25 februari 1957, en op het deskundig onderzoek gedaan in uitvoering van dit vonnis ;

Overwegende dat het beroep regelmatig en ontvankelijk is ;

Overwegende dat geïntimeerde overging tot de onteigening van een stuk grond van appellanten om de buurtweg n° 17 te verbreden ; dat ingevolge de uitgevoerde werken de weg hoger kwam te liggen, zodat de toegang tot de eigendom van appellanten niet gevoeglijk meer kan geschieden ;

dat laatstgenoemden dienvolgens vergoeding vragen ;

Overwegende dat de Rechtbank in haar vonnis van 25 februari 1957 het recht op vergoeding voor dit ongenot afhankelijk maakte van de kwestie of appellanten al dan niet wisten door de neerlegging van de plannen bij gelegenheid van de onteigeningsprocedure, dat de weg derwijze zou verhoogd worden, in welk geval, volgens de Rechtbank, appellanten hun vordering tot vergoeding wegens het ongemak hadden moeten voegen bij de vordering tot vergoeding wegens onteigening ;

dat de deskundige opdracht kreeg dit geschilpunt te onderzoeken en de eerste rechter, als gevolg van de betwistingen van de deskundige, de eis afwees ;

Overwegende dat de Rechtbank, wanneer zij onderzoeksmaatregelen beveelt, voor de verdere loop van het geding niet gebonden is door de beweerdeden, die haar hebben aangezet deze onderzoeksmaatregelen te bevelen ;

Overwegende dat tussen de gemeente en de inwoners die langs de gemeentewegen gebouwd hebben er een rechtsverhouding bestaat jure civitatis, waardoor de gemeente gehouden is het recht op toegang tot de weg te eerbiedigen en in geval van wijziging in de gevoeglijke uitoefening van dit recht de inwoners te vergoeden ;

dat dit reeds duidelijk werd uiteengezet in het arrest van het Hof van Cassatie van 6 mei 1848, dat beslist dat het door de toelating tot bouwen, waarbij de rooilijn en de andere verplichtingen van de aangrenzende eigenaar worden bepaald, er wederzijdse verplichtingen ontstaan tussen deze laatste en het openbaar bestuur ;

dat enerzijds de aangrenzende eigenaar verplicht is zich te houden aan de rooilijn en de voorgeschreven voorwaarden ;

dat anderzijds het openbaar bestuur niet mag, zonder de aangrenzende eigenaar te vergoeden, het gebruik van de weg verhinderen of belemmeren, wanneer dit nodig is voor de uitbating van de gebouwen opgericht op grond van de verleende toelating ;

dat het Hof van Cassatie deze rechtspraak bevestigde in zijn arrest van 26 januari 1899 (Pas. 1899, I, 94) wanneer het besliste : « dat wanneer een gemeentebestuur een rooilijn en een niveau aan de particulieren die langs een openbare weg bouwen, oplegt, dit bestuur hun impliciet toestaat de mogelijkheid van toegang tot hun goed en alle andere gemakken, waarvan zij jure civitatis genieten ; dat wanneer de gemeente het niveau van haar wegen wijzigt en toegang moeilijk of onmogelijk maakt, zij verplicht is de aangrenzende eigenaars, die op de rooilijn gebouwd hebben te vergoeden ;

Overwegende dat geïntimeerde niet voorhoudt dat appellanten eertijds zouden gebouwd hebben zonder de gemeentereglementen op het bouwen in acht te hebben genomen ;

Overwegende dat uit het voorgaande volgt : 1° dat zelfs zonder dat de gemeente een fout begaat bij de uitvoering van de werken, zij jure civitatis gehouden is tot vergoeding wanneer, zoals in casu, door werken door haar uitgevoerd de toegang tot een goed belemmerd of verhinderd wordt ;

2° dat het hier gaat om een vergoeding welke toekomt aan alle aangrenzende eigenaars, ten nadele van dewelken de hinder wordt geschapen, of zij onteigend werden of niet en dat het hier dus geenszins gaat om een vergoeding wegens onteigening (Rép. prat. du droit belge, V° Expropriation pour cause d'utilité publique, n° 823) ;

Overwegende dat een recht op vergoeding slechts ontstaat op het ogenblik dat de hinder of de belemmering tot stand komt ;

dat bijgevolg het feit dat appellanten gedurende het administratief onderzoek naar het de commodo et incommodo van de ontwerpen werken geen bezwaar hebben doen gelden, geen stilzwijgende afstand van recht op vergoeding uitmaakt voor een hinder of belemmering welke eerst later geschapen werd ;

Overwegende dat de materialiteit van de hinder of belemmering niet wordt betwist en dat uit het voorgaande blijkt dat de appellanten in princip nu nog aanspraak kunnen maken op vergoeding uit dien hoofde ;

Overwegende dat de aangestelde deskundige, als

schatter van onroerende goederen, voldoende bevoegd is om aan de Rechtbank een oordeelkundig advies te geven van de waarde van de bedoelde geringe aanpassingswerken ;

dat geïntimeerde in de gelegenheid was het deskundig onderzoek te volgen en haar opmerkingen te maken ;

dat zij zulks niet deed en zich nu nog vergenoegt het door de deskundige in geweten vooruitgezette cijfer te betwisten, zonder enige aanduiding te verschaffen over de maat waarin de deskundige zich volgens haar zou hebben vergist ;

dat het bedrag van 7.500 frank voor kosten van de strikt nodige aanpassingswerken aan de Rechtbank voorkomt als zijnde oordeelkundig bepaald ;

Gelet op de voorschriften van de artikelen 2, 30 tot 37 der Wet van 15 juni 1935 die nageleefd zijn geweest ;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Uitspraak doende widersprekelijk, alle andere en tegenstrijdige besluiten als ongegrond verwerpend, verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond ;

Dienvolgens doet het bestreden vonnis te niet ;

Verklaart de oorspronkelijke eis van appellanten gegrond binnen de aangehaalde perken ;

Veroordeelt geïntimeerde aan appellanten te betalen een vergoeding van 7.500 frank met de gerechtelijke intresten ;

Legt al de kosten van eerste aanleg en van beroep ten laste van geïntimeerde.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE SINT-NIKLAAS

1e kamer. — 5 november 1957.

Voorzitter : M. Dirix.

Rechters : M.M. Blauwaert en Maes.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs. Claus en Joos.

Faillissement. — Te laat ingediende vordering. — Kosten van verificatie en aanneming ten laste van de schuldeiser.

Krachtens artikel 508 Fw. moet de schuldeiser, die zijn vordering indient na afloop van de door de Rechtbank daartoe bepaalde termijn, de kosten dragen, waartoe de verificatie en de aanneming van zijn vordering aanleiding geven.

R.M.Z. t/ Mr. Joos (curator in het faillissement P.V.B.A. Werkhuizen Fixit).

Overwegende dat de vordering oorspronkelijk tot de opneming strekt van eiser in het bevoorrecht passief van het faillissement van de p.v.b.a. Fixit, voor de volgende bedragen : 361 frank voor bijdragen, bijslagen en intrest betreffende het derde kwartaal 1956, 600 frank voor gerechtskosten ;

Overwegende dat de aanvraag als rechtmatig en bewezen voorkomt wat betreft de bedragen ;

dat zij integendeel niet gegrond is in zover zij een voorrecht inroept voor de gerechtskosten ;

dat eiser trouwens verklaard heeft onder het beding aan elke aanvraag van erkenning van een voorrecht op dit punt, te verzaken ;

Overwegende dat eiser ten onrechte vraagt dat de massa in de kosten van de dagvaarding zou verwezen worden ;

dat inderdaad, luidens artikel 508 van de faillissementwet, de schuldeiser die zijn schuldvordering indient na de termijn daartoe door de Rechtbank gesteld, de kosten dient te dragen waartoe de verificatie en de aanneming van zijn schuldvordering aanleiding heeft gegeven ;

Overwegende dat eiser ten onrechte staande houdt dat hij geen verklaring kon indienen bij gebrek aan aangifte door de p.v.b.a. Fixit, van de inlichtingen betreffende zijn personeel ;

dat eiser inderdaad alleszins ten bezwarende titel, een verklaring kon indienen voor één frank ;

Om deze redenen :

De Rechtbank, makende melding dat artikelen 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 nageleefd werden ;

Gehoord de heer Louis Blauwaert, rechter-commissaris in zijn verslag ter openbare zitting uitgebracht ;

Verklaart de vordering ontvankelijk en rechtdoende ten gronde, zegt voor recht dat de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid in het passief van het faillissement van de p.v.b.a. Fixit zal ingeschreven worden voor de volgende bedragen, te weten : 361 frank in het bevoorrecht passief en 600 frank in het gewoon passief.

Laat de kosten van onderhavig geding ten laste van eiser.

BOEKBESPREKING

F. R. Böhtlingk. — De rechtsstaat Nederland. — N. Samsom n.v., Alphen aan den Rijn, 20 p.

Ik had juist de lectruur beëindigd van deze voortreffelijke inaugurale rede, waarmede Prof. Böhtlingk op 6 oktober 1958 zijn ambt als hoogleraar in het staats- en administratief recht aan de universiteit te Amsterdam had aanvaard, wanneer ik het bericht vernam van zijn tragisch overlijden op 3 januari 11. in Zwitserland. Dit bericht is des te pijnlijker omdat de hier besproken uiteenzetting aantoonde hoeveel de wetenschap van deze jonge geleerde nog had kunnen verwachten.

Prof. Böhtlingk was nog maar 33 jaar oud. In 1954 had hij bijzonder de aandacht op zich getrokken door het proefschrift dat hij verdedigd had voor de universiteit te Leiden over « Het leerstuk der vertegenwoordiging ». Dit boek was in de eerste plaats bijzonder oorspronkelijk en het gaf het bewijs van de buitengewone kennis en van de verbluffende belesenheid van zijn auteur. De schrijver stelde hier een onderzoek in naar het wezen van de rechtsfiguur der vertegenwoordiging, zowel in het privaats als in het publiek recht en hij deed dit op een wijze zoals dit nog door geen enkel ander jurist was ondernomen geworden. Het was er hem om te doen zowel psychologisch als juridisch tot het wezen zelf van de vertegenwoordiging door te dringen en hij wendde hierbij al de middelen aan van zijn scherpe geest. Soms wel gewaagd, doch steeds in de hoogste mate interessant waren zijn beschouwingen over de aard van de rechtspersoonlijkheid, van de ambtsdrager en van de ambten-

groep en de onderzoeken die hij hieraan wijdde bleken uiterst vruchtbaar zowel in de sfeer van het burgerlijk recht als in deze van het staatsrecht.

Na het verschijnen van dit proefschrift was het wel te verwachten dat een professorale loopbaan aan Böhlingk de gelegenheid zou geven zich volledig te wijden aan de wetenschap. Ten gevolge van het zo vroeg en zo onverwacht verscheiden van Prof. Vegting had dan ook de universiteit van Amsterdam op hem beroep gedaan om nederlands en vergelijkend staats- en administratief recht te doceren. Dat hij slechts drie maanden na deze benoeming aan de wetenschap is ontvallen is een zeer groot verlies.

Als onderwerp van zijn inaugurale rede had Prof. Böhlingk gekozen «De rechtsstaat Nederland», een onderwerp waarvan de algemeenheid een zeer originele behandeling door de auteur niet in de weg stond. Het is een uiterst actuele vraag in hoeverre, tengevolge van de uitgebreide staatstussenkomst op alle mogelijke gebieden, onze tegenwoordige staatsorganisatie nog als rechtsstaat kan aangemerkt worden. Dit is het probleem dat hier door de schrijver onderzocht wordt. Door rechtsstaat begrijpt hij deze staat «waarin de wilsvrijheid van gezagdragers beperkt is door grenzen van recht». Voor de rechtsmachten en de administratie is dit steeds vanzelfsprekend geweest, voor hen gold in de rechtsstaat de heerschappij van de wet. Wil men echter met een volledige rechtsstaat te maken hebben dan dienen ook de wetgevers aan grenzen van recht gebonden te zijn. Bij Montesquieu gebeurde zulks door beperking van hun bevoegdheid door de scheiding der machten; bij Rousseau door middel van democratisering der samenstelling van het wetgevend orgaan. Beide beginselen zijn echter met elkaar in strijd. Immers, wanneer de wil van het volk het recht is, zoals bij Rousseau, bestaat er geen aanleiding op welke wijze ook de bevoegdheid van de wetgevers te beperken.

Het nederlands grondwettelijk recht nu verstaat onder wetgeving de macht om de burgers enkel door algemene regels te binden. Met dit klassieke begrip zijn nu meerdere praktijken, die in de tegenwoordige welvaartsstaat onvermijdelijk zijn, volkomen in strijd. Dit is het geval met de rechtsfiguur der delegatie van wetgeving en met de uitbreiding van het «freie Ermessen», dat in de welvaartsstaat niet kan gemist worden. Er kan niet meer gezegd worden dat de burgers nog beheerst worden door algemene regelen van wetgeving in abstracto, die onpartijdig en voor allen gelijk zijn. Meer en meer stellen de wetgevers enkel vage algemene normen zonder bepaalde inhoud en wordt de werkelijk concrete regeling aan de administratie overgelaten. Deze «clandestiene» wetgeving, zoals Van Vollenhoven ze noemde, acht schrijver een gevaarlijk verschijnsel voor de beginselen van rechtszekerheid en rechtsgelijkheid. De staat optredend als overheid beheerst meer en meer de bedrijfs- en levensbehoeften van de burgers, zonder hen ten slotte aan algemene regelen te binden.

En heel deze wetgeving van de welvaartsstaat is daarbij meestal zo ingewikkeld en zo ondoorzichtig dat ze niet enkel het kenmerk van wet mist, maar daarbij zowel voor de particulieren als voor de rechters zeer dikwijls onbegrijpelijk is. Schrijver betreurt dat het materiële wetsbegrip van de grondwet werd weggeredeneerd om vervangen te worden door een niet passend formeel wetsbegrip.

De klassieke elementen in het oude rechtsstaatsbegrip van Montesquieu zijn volledig verdrongen geworden door het democratisch element waarin wordt aanvaard dat de staat, mits democratisch ingericht

door middel van het algemene kiesrecht, pas de echte rechtsstaat zal zijn. Men verzaakt er aan te aanvaarden dat er ook dingen zijn die de wetgever niet doen mag. De grondwet acht men hinderlijk en wanneer men haar afschaffing niet bepleit wil men toch haar bepalingen op dusdanige wijze interpreteren dat de wetgever er zo weinig mogelijk last van heeft.

In verband hiermede onderlijnt de auteur dat dit «democratisch bijgeloof» toch stilaan overwonnen wordt. Men ziet in dat de volksvertegenwoordiging niet kan geïdentificeerd worden met het volk zelf en dat vele besluiten van een parlementsmeeerderheid ten slotte in buitenparlementaire groepen worden genomen. Het dient dan ook aanvaard te worden dat de rechtsstaat in gevaar verkeert en hij dient in de tegenwoordige werkelijkheid opnieuw gedacht te worden.

Is het nu juist, zoals Hayek het proclameert, dat deze welvaartsstaat geen rechtsstaat kan zijn? Met deze conclusie is Böhlingk het niet eens. Hij acht de welvaartsstaat in de tegenwoordige omstandigheden onvermijdelijk. Hij komt tot de conclusie dat rechts- en welvaartsstaat niet onverenigbaar hoeven te zijn. Om de rechtsstaat in het tegenwoordig tijdperk opnieuw te grondvesten moet men allereerst aanvaarden dat de volkswil niet onfeilbaar is. De schrijver meent dat «voor wat de staat betreft democratie betekent: aanwijzing van de gezagdragers, afbakening van hun taak en bevoegdheid en effectieve controle op hun arbeid door of althans door tussenkomst van de kiezers».

In de rechtsstaat moeten dus ook de volksvertegenwoordigers onderworpen zijn aan regelen die hun bevoegdheid begrenzen. Beperking van het «freie Ermessen» en van delegatie van wetgeving acht de auteur onvoldoende. De administratie, wil zij haar taak vervullen, kan brede handelingsvrijheid niet ontberen en delegatie van wetgeving is in de welvaartsstaat onvermijdelijk.

Prof. Böhlingk ziet wel een oplossing in de veruiming van het materieel wetsbegrip tot alle algemene regels en in de oprichting van een verbeterd stelsel van rechtsbescherming door administratieve rechtspraak.

Ook ten opzichte van de beslissingen der volksvertegenwoordiging zou in zekere mate een rechterlijk toezicht noodzakelijk zijn. Werkelijke volksinvloed door instellingen als referendum en volksinitiatief wordt ook aanbevolen. In laatste aanleg is er de taak der opvoeding tot medeverantwoordelijk staatsburger, die voorzeker belangrijker is dan deze van de jurist.

In een zeer beknopt bestek heeft de auteur vele en belangrijke ideeën weten te ontwikkelen. Het komt ons voor dat de diagnostiek zeer juist gesteld is; wat de therapeutiek betreft is de uiteenzetting natuurlijk al te beknopt om een verantwoord oordeel toe te laten.

Wij zouden enkel willen wijzen op de belangrijke lezing die door Prof. Jean Rivero uit Parijs in 1957 gehouden werd voor de rechtsfaculteit der universiteit te Luik over het onderwerp «L'Etat moderne peut-il encore être un état de droit?» (verschenen in *Annales de la Faculté de droit de Liège*, 1957, blz. 65 vlg.). Deze studie, die hetzelfde behandelt als de inaugurale oratie van Prof. Böhlingk, was deze laatste voorzeker niet bekend. Vele beschouwingen van de beide geleerden zijn gelijkaardig en het is interessant beide teksten te vergelijken.

Het geeft een bittere stemming te beseffen dat deze openingsrede, waarmede Prof. Böhlingk zijn zo veelbelovende academische loopbaan begon, helaas het laatste zal zijn dat wij van hem zullen lezen.

René Victor.

BIBLIOGRAPHIE

Nederland

- Asser, C. — Handleiding tot de beoefening van het Nederlands burgerlijk recht. Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink. - 3. Verbintenisrecht. - Eerste stuk. De Verbintenis. Bew. door F. A. J. Losecaat Vermeer en L.E.H. Rutten. 2e dr. bew. door L.E.H. Rutten.
- Banning, J.P.D. van. — De politiewetgeving en de positie van de burgemeester. — Vuga-Boekerij (Arnhem; G.W. van der Wiel & Co).
- Boer E.P.D. en J.M.G. Kruin. — Hoe is het ook weer? Populair wegwijzer door de sociale verzekeringen. 3e dr. Amsterdam, FED.
- Eggens J. — Verzamelde privaatrechtelijke opstellen. 2e dr. Haarlem, De Erven F. Bohn.
- Engelman A.A. W. Th. van der Meer en L. van der Meijden. — Voornaamste bepalingen der sociale wetgeving. 3e dr. — Vuga-Boekerij (Arnhem, G.W. van der Wiel & Co).
- Eijkern W.J. van. — Wet assurantiebemiddeling. Voorzien van commentaar. — Alphen aan den Rijn, N. Samsom.
- Geelen A.A.B. van. — Geschiedkundige aantekeningen ten dienste van de studie in het staatsrecht. Voor studerende in de gemeente-administratie, Deventer E.E., Kluwer.
- Hallemma, A. — Geschiedenis van het gevangeniswezen, hoofdzakelijk in Nederland. — 's Gravenhage, Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf.
- Pitlo A. — Het personenrecht naar het Nederlands burgerlijk wetboek. Met medew. van G. Meijling. — Haarlem. D.H. Tjeenk Willink & Zoon.
- Stapel, P. en J.J.A. de Koning. — Leerboek voor de politie. — Zutphen J.B. van den Brink & Co.
- Versteeg Th. A. — Overzicht van privaatrechtelijke uitspraken van de Hoge Raad, 's Gravenhage, A. Jongbloed en Zoon.
- Wijk H. D. van. — Formeel en vaag. Nadere opmerkingen over de leer van de onsplitsbare wilsverklaring. - Inaug. rede. — Alphen aan den Rijn, N. Samsom.

Frankrijk

- Andrieu - Filliol Cl. et Lacoste R. — Code annoté de la Sécurité Sociale. — Sirey.
- Barraine Raymond. — Procédure civile. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Brouhot Jean, Gazier Jacques et Brouhot François. — Analyse et commentaire du code de procedure pénale. — Lib. Techniques.
- Chatelain Jean. — La Nouvelle Constitution et le régime politique de la France. — Berger-Levrault.
- Dalsace André et Lebègue Lucien. — Introduction à l'étude du bilan et de la comptabilité. — Lib. Techniques.
- Deschamps Jacques. — L'agent général d'assurances. — Lib. Technique.
- Dor Léopold et Villeneuve Jacques. — Le Remorquage en droit maritime. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Gerbet Pierre. — Les Organisations internationales. — Presses universitaires de France.
- Lambert Louis. — Précis de police judiciaire selon le nouveau code comparé à l'ancien. — J. Desvigne.

- Lepointe Gabriel. — Droit romain et ancien droit français. — Montchrestien.
- Locard Ed. — Les Faux en écriture et leur expertise. — Payot.
- Mehl Lucien. — Science et technique fiscales. T.I. — Eléments de science fiscale. — Presses Universitaires de France.
- Michenet R. — Précis-formulaire du mandat et des procuration. — Lib. Techniques.
- Rapin A. Dupoucy C. et Poly J. — Précis de droit commercial. — Dunod.
- Rouyer - Hameray, Bernard. — L'Entreprise industrielle et les relations humaines. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Vergnaud Philippe. — Les Contracts conclus entre peintres et marchands de tableaux. — Lib. Chauny et Quinsac.

Engeland

- Archbold J.F. — Pleading Evidence and Practice in Criminal Cases : 15h Cum. Suppt. Sweet & M.
- Benson M. — Marriage at Risk. P. Davies.
- Bradway J.S. — The History of a Lawsuit Duke U.P. Camb U.P.
- Calvert F. — Powers of Arrest and Charges. Butterworth.
- Cameron Sheila. — Equity Leading Cases in a Nutshell, S. Sweet & M.
- Chedlow B. — Company law in a Nutshell. — S. Sweet & M.
- Cowan L.G. — Local Government in West Africa. — Columbia U.P. Oxf. U.P.
- Davenport W.H. — Voices in Court. Macmillan. N.T.
- Furneaux R. — Famous Criminal Cases, Wingate.
- Higbed R.J. — British Sunday Observance Law. Lord's Observance Soc. 55 Fleet St. E.C. 4.
- Houts M. — From Arrest to Release. Blackwell Sci.
- James J.D. — Housing. The Acts of 1957 and 1958. Butterworth.
- King J.F.S. — The Probation Service. Butterworth.
- Lawrance D.M. & M. Chavasee. — Compulsory Purchase and Compensation. Estates Gazette.
- London. — County Council. General Election of County Councillors. L.C.C. County Hall.
- London. — County Council. Standing Orders of the Council. County Hall.
- Polaschek R.J. — Government Administration in New Zealand. Oxf. U.P.
- Rowan D. — Famous American Crimes. — Panther Hamilton Staf.
- Scandinavian. — Studies in Law. Almqvist.
- Schmidhauser J.R. — The Supreme Court as Final Arbiter in Federalstate Relations. N. Carolina U.P. Oxf. U.P.
- Schofield A.N. & J.F. Garner. — Housing Law and Practice. Shaw & Sons.
- Vold G.B. — Theoretical Criminology N.V. Oxf. U.P.

Zwitserland

- Bachofner, Hans. — Die militärische Stellung des Schweizlers im Ausland. — Wintherthur, Schellenberg, 1958.
- Bindschedler, Ursula. — Die Dispensation unter besonderer Berücksichtigung der Dispensation von öffentlichrechtlichen Pflichten im Verwaltungsrecht des Kantons Zürich. — Winterthur, Keller 1958.
- Egger, Hans. — Einführung in das zürcherische Bau-

- recht. Hrg. vom Verein zürcherischer Gemeinderatsschreiber und Verwaltungsbeamter. Wädenswil, Stutz (1958).
- Gadient, Ulrich.* — Der Heimfall im Wasserrecht des Bundes und der Kantone. — Zürich Juris-Verlag 1958.
- Geiser, Bruno.* — Das Internationalprivatrecht der Verrechnungsabkommen. — Freiburg/Schweiz. Universitätsverlag 1958.
- Guldener, Max.* — Schweizerisches Zivilprozessrecht, 2. verb. und vermehrte Aufl. — Zürich, Schulthess, 1958.
- Huber, Roland.* — Die ehemaligen Schifffahrtsrechte auf Zürichsee, Lint und Walensee. — Zürich, Juris-verlag 1958.
- Jagmetti, Carlo.* — Die Nichtigkeit von Massnahmen der Verwaltung in der Aktiengesellschaft. — Winterthur, Keller, 1958.
- Lienhart, Eugen E.* — Entwurf zu einem zürcherischen Tierschutzgesetz. — Zürich, Rechtshilfe-Verlag, 1958.
- Kopp, Hans W.* — Inhalt und Form der Gesetze als ein Problem der Rechtstheorie mit vergleichender Berücksichtigung der Schweiz, Deutschlands, Frankreichs, Grossbritanniens und der U.S.A. — Zürich, Polygr. Verlag 1958.
- Kunz, Heinrich.* — Das öffentliche Baurecht im Kanton St. Gallen. — Zürich, St. Gallen, Polygr. Verlag 1958.
- Niehans, Hürg.* — Probleme einer konjunkturgerechten Steuerpolitik. — Basel, Verlag für Recht und Ges., 1958.
- Meili, Christoph.* — Das öffentliche Dienstverhältnis, insbesondere dessen Beendigung nach zürcherischem Recht. — Zürich, Juris-Verlag 1958.
- Mettler, Max.* — Zürcherisches Gemeinderecht. Hrg. vom Verein zürcherischer Gemeinderatsschreiber und Verwaltungsbeamter. — Wädenswil, Stutz, 1958.
- Oppikofer, Ulrich.* — Der Schutz der schweizerischen Auslandsinvestitionen. Zivilrechtliche Schutzmassnahmen schweizerischer Unternehmungen mit Auslandsinteressen für den Fall internationaler Konflikte. — Zürich, Polygr. Verlag, 1958.
- Ramser Urs Peter.* — Das Bild des Menschen im neuern Staatsrecht (Die Antinomie des Westens und des Ostens). — Winterthur, Keller 1958.
- Romang, Werner.* — Zuständigkeit und Vollstreckbarkeit im internationalen und schweizerischen Luftprivatrecht. — Winterthur, Keller 1958.
- Roulet Jean-David.* — Le caractère de la théorie de l'abus de droit en droit international public. — Neuchâtel, La Baconnière, 1958.
- Schmid, René.* — Die Bilanzierung des Anlage- und Umlaufvermögens nach schweizerischem Aktienrecht. — Zürich, Polger Verlag, 1958.
- Senn, Bruno.* — Standort und Steuern, mit besonderer Berücksichtigung der schweizerischen Verhältnisse. — Winterthur, Keller 1958.
- Spoerri, Robert.* — Der Investment Trust nach schweizerischem Recht. — Basel, Helbing & Lichtenhahn, 1958.
- Stauffacher, Werner.* — Schweizerisches Zivilgesetzbuch vom 10. Dezember 1907. Mit einschlägigen Nebengesetzen und Verordnungen. (10. überarb. Aufl.) - Schweizerisches Obligationenrecht. Die Bundesgesetze über das Schweizerische Zivilgesetzbuch 5. Teil, vom 30. März 1911, und über die Revision der Titel 24-33 des Obligationenrechts vom 18. Dezember 1936 und einzige einschlägige Verordnungen, 13. rev. Aufl. Mit Anmerkungen und Sachregister hrg. von W.S. — Zürich, Orell Füssli, 1958.
- Thalmann Antenen, Helene.* — Ist die Schweizer Frau rechtlich schlechter gestellt als die Frauen anderer Staaten? Vortrag. — Winterthur, Schweizer Frauenblatt, 1958.
- Tobler, Richard E.* — Das Berner Handelsgericht und sein Verfahren. — Winterthur, Keller 1958.
- Wartmann, Karl.* — Der Dienstvertrag nach Bundeszivilrecht und das kantonale öffentliche Recht in der neueren Rechtsprechung des Bundesgerichts. — Winterthur, Schellenberg 1958.

Oostenrijk

- Ermacora Felix.* — Das österreichische Wehrrecht. Mit Erläuterungen u. d. einschläg. Rechtsprechung d. Gerichtshöfe öffentl. Rechtes unter Berücksichtigung d. Bundesverfassung u. internat. Verträge, Mit einer Einl. hrsg. v. Felix Ermacora unter Mitv. v. Edwin Loebenstein. — Wien; Manz. 1958.
- Festschrift Artur Steinwenter.* Zum 70. Geburtstag. — Graz, Köln; Böhlau 1958.
- Hamilton Alexander.* — Der Föderalist (The Federalist. (Deutsch). Von Alexander Hamilton, James Madison u. John Jay. (Übers. v. Kamilla Demmer). Hrsg. u. mit einer Einl. versehen. v. Felix Ermacora. — Wien, Manz 1958.
- Hans Josef.* — Wegweiser durch Österreichs Bundesgesetzgebung 1945-1958. 12. Aufl. Stand vom 1. Okt. 1958. — Klagenfurt, Ausstellungsstr. 3 Hans, 1958.
- Kimmel, Josef.* — Österreichische strafrechtliche Nebengesetze. 2. erw. Aufl. — Wien, Hollinek (1958).
- Linseder, Lorenz.* — Die Sozialversicherung der in der gewerblichen Wirtschaft selbständig Erwerbstätigen. GSPVG u. die anderen einschlägigen Vorschriften. Mit erläuternden Bemerkungen hrsg. v. Lorenz Linseder u. Hellmut Teschner (Loseblattausg.). — Wien, Manz 1958.
- Moser, Berthold.* — Probleme und Grenzen der Atomgesetzgebung. — Wien, Springer 1958.
- Rinfelen Max.* — Urheberrecht und Urhebervertragsrecht nach österreichischem, deutschem und schweizerischem Recht. — Wien, Springer 1958.
- Schwarzer, Alfred.* — Österreichisches Währungs- und Devisenrecht samt Notenbankrecht und Vorschriften über Gold- und Valutaklauseln. Gesetze, Verordnungen, Zahlungsabkommen, Kundmachungen, Mitteilungen, Entscheidungen, Erläuterungen u. Sachregister. — Wien, Kristall. Verl. 1958.
- Stoll, Gerold.* — Die steuerliche Behandlung der Renten nach den einschlägigen Vorschriften auf den Gebieten d. Einkommensteuer, d. Gewerbesteuer, d. Umsatzsteuer u. d. Vermögensteuer. — Wien, Manz 1958.
- Tschadek Otto.* — Der Beweis, Eine Betrachtung über Beweismittel u. Beweiswürdigung. — Wien, Manz 1958.
- Verdross Alfred.* — Abenländische Rechtsphilosophie, Ihre Grundlagen u. Hauptprobleme in geschichtl. Schau. — Wien, Springer 1958.

Duitsland

- Ber, Egon.* — Gemeinden und Wirtschaft, Ein Vortrag, geh. auf d. Mitgliederversammlung d. Niedersächs. Städtebundes am 18. juni 1958 in Hitzacker. — Stade (Elbe, Köln). Verl. f. Recht, Wirtschaft, Werbung 1958.
- Brahms, Claus.* — Das hamburgisch Strafrecht im 17. Jahrhundert, Der Uebergang vom städtischen zum gemeinen Strafrecht. — (Hamburg) Appel 1958.
- Butz, Hans Heinz.* — Der Arbeitsvertrag in seiner zweckmässigsten Form. Eine Anleitung zur Gestaltung von Einzelverträgen mit Munsterbeisp. — Ludwigshafen a. Rh. Kiehl 1958.
- Deichmann, Rudolf.* — Haftpflichtschäden, Schadenbearbeitung u. -regulierung in d. Praxis. — Köln: O. Schmidt (1958).
- Drewes, Günter.* — Die Gewerkschaften in der Verwaltungsordnung. — Heidelberg; Verl. Recht u. Wirtschaft (1958).
- Eiser, Ernst.* — Energiewirtschaftsrecht. Energiewirtschaftsgesetz mit d. Durchführungsbestimmungen, Nebengesetzen, Verordnungen u. Erlassen. Bearb. von Johann Riederer unter Mitarb. von Frank Sieder. 2. Aufl. — München, Beck 1958.
- Fischer-Dieskau, (J. Hans, Günther) Pergande (U. Heinz Werner) Schwender.* — Das zweite Wohnungsbaugesetz (Wohnungsbau- und Familienheimgesetz vom 27. juni 1956). Kommentar. — Köln, R. Müller 1957-'58.
- Föhr, Ernst.* — Geschichte des Badischen Konkordats. — Freiburg, Herder 1958.
- Forsthoff, Ernst.* — Fragen der Zuständigkeit des Bundes auf dem Gebiet des Wasserrechts Rechtsgutachten. — (Köln Habsburgerring 2-12, Arbeitsgemeinschaft zur Förderung d. Industrie-Wasserwirtschaft, im Bundesverb. d. Dt. Industrie (1956) 58.
- Fricke, Gustave, Josef Wiefels.* — Zivilprozess. I. — Düsseldorf; Schwann; Stuttgart; Kohlhammer (1958).
- Glade, Anton.* — Angemessene Vergütungen an Gesellschafter-Geschäftsführer von Kapitalgesellschaften. Eine steuerrechtl. u. betriebswirtschaftl. Untersuchung. — Stuttgart. Fachverl. f. Wirtschafts-u. Steuerrecht Schäffer 1958.
- Gonsbruch, Johannes u. Annemarie Möller.* — Gesetz über das Kreditwesen mit verwandten und zugehörigen Vorschriften. Textsammlung mit zahlr. Verw. u. Sachverz. 3. durchges. Aufl. — München, Beck 1958.
- Gneist, Rudolf.* — Der Rechtsstaat und die Verwaltungsgerichte in Deutschland, 3. unveränd. Aufl. Fotomechan. Nachdr. d. 2. umgearb. u. erw. Aufl. — Darmstadt; Wissenschaftl., Buchgesellschaft, 1958.
- Greco, Paolo.* — Die Filmwerke, ihre Struktur und ihre Stellung im Urheberrecht, Eine rechtsvergleichende Studie, Uebers. d. Geirg Roeber. — Baden-Baden, Verl. f. Angewandte Wissensch. 1958.
- Grundfragen des Vertragssystems zum Gesetz über d. Vertragssystem in d. sozialist. Wirtschaft vom 11. Dez. 1957.* Hrsg. von e. Kollektiv unter d. Leitung von Joachim Hemmerling. — Berlin; VEB Dt. Zentralverl. 1958.
- Haas, Gerhard, und Lothar Oechsler.* — Der Jahresabschluss nach Handels- und Steuerrecht. Handbuch f. d. Aufstellung u. Prüfung d. Jahresabschlusses in d. Praxis. Hrsg. vom Ausschuss f. Wirtschaftl. Verwaltung (AWV) Bd. 1.2. — Wiesbaden: Betriebswirtschaftl. Verl. Gabler 1958.
- Haegels, Karl.* — Das eheliche Güterrecht nach Inkrafttreten des Gleichberechtigungsgesetzes. — Stuttgart, Boorberg (1958).
- Heagle, Karl.* — Verjährungs-Tabelle, Ausg. 1958 2. Aufl. — Bonn; Stollfuss (1958).
- Hellwig, Karl-Heinz.* — Der Schaden, Begriffe, Probleme; Tabellen aus d. Schadens- Haftpflicht, Privat- u. Sozialversicherungsrecht. (Lose sebl. Ausg.) Erg.-Lfg. Iff. — Regensburg, Walhalla, u. Praetoria Verl. 1958.
- Heuck, Götz.* — Der Grundsatz der gleichmässigen Behandlung im Privatrecht. — München, Beck 1958.
- Hinüber Oskar Leuer v. und Josef Wiefels.* — Handelsrecht T.I. — Düsseldorf; Schwann, Stuttgart, Kohlhammer (1958).
- Klein, Franz.* — Zeit- und Geistesströmungen im Prozesse, 2. Aufl. — Frankfurt a. M. Klostermann (1958).
- Kossov, Edward.* — Haubuch zum Entschädigungsverfahren. Unter Mitarb. von Eberhard Hammitzsch. Mit Vorw. von Klaus Werner. Neuaufl. 1. — (Tel-Aviv) Selbstverl. (München) 1958.
- Krüger, Herbert.* — Grundfragen einer rechtsstaatlichen Wassergesetzgebung. Rechtsgutachten. — (Köln, Habsburgerring 2-12) Arbeitsgemeinschaft z. Förderung d. Industrie - Wasserwirtschaft im Bundesverband d. Dt. Industrie (1957).
- Neesse, Gottfried.* — Schadensverhütung und Schadenshaftung im gemeindlichen Bereich. Stand: August 1958 — München: Boorberg (1958).
- Merkel, Adolf.* — Strafrecht, und Kulturentwicklung 1873/89. 2. Aufl. — Frankfurt a. M. Klostermann (1958).
- Model, Otto.* — Testament und Güterstand des Unternehmers. Ratschläge f.d. Abfassung letztwilliger Verfügungen u.d. Wahl e. Ehel. Güterstandes in persönlicher, familiärer, wirtschaftl. gesellschafts u. steuerrechtl. Sicht unter Berücksichtigung d. Gleichberechtigungsgesetzes vom 18.6.1957 2; erw. u. überarb. Aufl. — Köln O. Schmidt 1958.
- Reble, Georg.* — Von den Rechtsverhältnissen des Lehrers. Gültig f. Baden-Württ- Buhl/Baden; Verl. Konkordia 1958.
- Ridder, Helmut.* — Kirche, Staat, Rundfunk; Grundsatfragen ihrer Rechtsbeziehungen in d. Bundesrepublik Deutschland. — Frankfurt a. M. Knecht (1958).
- Rutkowski, Heinz u. Max Resseläger.* — Der Hausjurist für alle Rechtsfragen des täglichen Lebens, Steuerberatende Mitarb; Toni Breuer Bd. 1.2 — Darmstadt, Juris. Verl. (1958).
- Sauerwein, Georg.* — Das Sozialgerichtsgesetz vom 3. september 1953 in der Fassung der Bekanntmachung vom 23. August 1958 (B.G.B.L. I.S. 613) und seine Anwendung. Mit Anm. I. bis 2. Aufl. (Losebl.-Ausg.) Lfg. 3. — Essen; Haarfeld (1958).
- Schallehn, Ernst.* — Garantien und Bürgschaften (der Bundesrepublik Deutschland zur Förderung der deutschen Ausfuhr) (Losebl.-Ausg.) Erg. Lfg. 25. — (Köln Dt. Wirtschaftsdienst) 1958.
- Schoele, Werner.* — Die Sozialversicherung. Versicherungspflicht u. Beitrageswesen. — Stuttgart; Boorberg 1958.

Schmudt - Weyland Günther. — Das neue Ehegüterrecht (Hrsg.) Dreschner Bank. — Berlin, Frankfurt a. M. Titz (1958).

Schwab Karl Heinz. — Ehe und Familie im Lichte des Gleichberechtigungsgesetzes. Rektoratsrede, geh. bei d. Jahresfeier d. Friedrich-Alexander-Universität Erlangen am 9 November 1957. — Erlangen. - Universitätsbund, Palm & Enke 1958.

Sigl, Richard. — Gesetz über die Berufsausübung im Einzelhandel. Kommentar mit System. Einf. — Köln O. Schmidt (1958).

Spanner, Hans. — Grenzen zwischen öffentlichem und bürgerlichem Recht im Wegerecht. — Bielefeld; Kirschbaum 1958.

Spörlein, Hans. — Die Inventur nach Handelsrecht und nach Steuerrecht 3 Aufl. — Stuttgart; Boorberg (1958).

Stein Lorenz von. — Verwaltungslehre und Verwaltungsrecht. 2 aufl. — Frankfurt A.M.; Klostermann (1958) 46.

Vogt, Fritz Johanne. — Die steuerliche Betriebsprüfung und ihre Grenzen. Wie verhalten sich der Steuerpflichtige u. sein Berater, wenn d. amtl. Betriebsprüfer komm. 4; völlig neu bearb. Aufl. — Köln; O. Schmidt (1958).

Wiefels Josef. — Bürgerliches Recht. Allgemeiner Teil d. BGB. 152-156 durchges u. erg. Aufl. — Düsseldorf; Schwann; Stuttgart; Kohlhammer (1958).

Willecke, Raimund. — Grundriss des Bergrechts — Berlin, Springer 1958.

Wilson, Oscar und Günther Blanke. — Apotheken- und Arzneimittelrecht. Textsammlung (Losebl.-Ausg.) Erg. — Lfg 9. Frankfurt a. M. Govi-Verl. (1958).

Winkler, Kurt. — Entscheidungen zum Abzahlungs-gesetz (Losebl.-Ausg.) (Grundwerk) — Frankfurt a. Main; Verl. Kommentator (1958).

Würdinger, Hans. — Rechtskontroll der Verfügungen der Kartellbehörden durch die Gerichte (& 70 Abs. 4 GWB). Vortrag geh. vor d. Jurist; Studiengesellsch. in Karlsruhe am 18. April 1958. — Karlsruhe C.F. Müller (1958).

Zur Reform des Genossenschaftsrechts. Referate u. Materialien Hrsg. vom Bundesjustizministerium; Bd 1.2 — Bonn Dt. Bundesverl. 1956-1958.

BALIELEVEN

Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel.

Het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel zal zijn openingszitting houden op zaterdag 7 februari a.s. om 15 uur in de zaal der plechtige zittingen van het Hof van Verbreking.

De openingsrede zal uitgesproken worden door Mr. Ignace De Greef, die als onderwerp koos: «Historische Variaties op het Pleitthema».

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 november - 30 november 1958)

I. Staats- en Administratief Recht.

1. *Landbouw.* — Het K.B. van 20 oktober 1958 (S. 1 november 1958, 8077) reglementeert de handel in zaai-lijnzaad en wijzigt het K.B. van 25 maart 1952 tot inrichting van de keuring van zaaizaad en pootgoed voor land- en tuinbouw.

2. *Vervoer en verkoop van ammoniumnitraat.* — Het K.B. van 3 september 1958 (S. 1 november 1958, 8079) reglementeert het vervoer, de berging en de verkoop van ammoniumnitraat en van de mengsels daarvan.

3. *Ministerie van Openbaar Onderwijs.* — Het K.B. van 30 september 1958 (S. 1 november 1958, 8085) wijzigt het K.B. van 30 april 1957 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het hoofdbestuur van het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

4. *Onderwijs.* — Het K.B. van 7 oktober 1958 (S. 1 november 1958, 8086) wijzigt het K.B. van 22 april 1958 tot uitvoering van de wet van 17 maart 1958 waarbij de artt. 7, 46 en 79 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs worden gewijzigd.

5. *Landsverdediging.* — Het K.B. van 5 november 1958 (S. 6 november 1958, 8150) wijzigt het K.B. van 6 oktober 1951 betreffende de benoeming tot de graad van onderluitenant der rijkswacht en de inrichting van de applicatieschool der rijkswacht.

6. *Onderwijs.* — Het K.B. van 16 september 1958 (S. 6 november 1958, 8152) wijzigt het K.B. van 1 juli 1957 houdende algemene regeling van de studiën in het secundair technisch onderwijs, gewijzigd bij K.B. van 30 januari 1958.

7. *Middenstand — Verkoop bij Opruiming.* — Het K.B. van 31 oktober 1958 (S. 6 november 1958, 8154) stelt de periode voor de verkoop bij opruiming vast.

8. *Financiën — Lijfrentekas.* — Het K.B. van 28 oct. 1958 (S. 7 november 1958, 8176) wijzigt de artt. 3 en 4 van het K.B. van 31 december 1920, betreffende het bedrag der renten bij de lijfrentekas te vestigen onder het regime der wet van 16 maart 1865.

9. *Verkeerswezen — Postdienst.* — Het K.B. van 29 oktober 1958 (S. 7 november 1958, 1178) wijzigt het K.B. van 26 december 1956 houdende in werkingtreding van de wet van 26 december 1956 op de postdienst en opheffing van de postbestelling op zon- en wettelijke feestdagen.

10. *Ministerie van Economische Zaken en Middenstand.* — Bij K.B. van 20 oktober 1958 (S. 7 november 1958, 8183) wordt het K.B. van 10 april 1954 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand aangevuld.

11. *Rijkspersoneel.* — Het K.B. van 15 september 1958 (S. 8 november 1958, 8202) wijzigt het K.B. van

30 maart 1939 omtrent de indeling in categorieën van het rijkspersoneel en tot regeling der toelatingsvoorwaarden in de betrekking van archief-hersteller bij het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

12. *Verkeerswezen*. — Het K.B. van 14 oktober 1958 (S. 12-13 november 1958, 8244) voorziet maatregelen betreffende verificatie van de regelmatige aanwezigheid van motorrijtuigen voor wegvervoer.

13. *Financiën*. — Bij K.B. van 4 november 1958 (S. 12-13 november 1958, 8248) wordt de Minister van Belgisch Kongo en van Ruanda Urundi gemachtigd in België in de door hem bepaalde voorwaarden een lotenlening, nominaal groot 2 miljard frank genaamd « lotenlening 1958 » uit te geven.

14. *Financiën*. — Het M.B. van 4 november 1958 (S. 12-13 november 1958, 8250) stelt de uitgifte modaliteiten van de lotenlening van 1958 van Belgisch Kongo vast.

15. *Landbouw*. — Het M.B. van 31 oktober 1958 (S. 14 november 1958, 8272) stelt het bedrag der premieën toegekend aan de instellingen, die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen vast.

16. *Ministerie van Economische Zaken en Middenstand*. — De K.B. en van 23 oktober 1958 (S. 14 november 1958, 8279) wijzigen het K.B. van 10 april 1954 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand.

17. *Financiën*. — Het K.B. van 29 oktober 1958 (S. 15 november 1958, 8294) en het M.B. van 29 oktober 1958 (8297) stellen de voorwaarden en modaliteiten vast betreffende de omruiling van de obligaties der lotenlening in 1921 uitgegeven door het verbond der Samenwerkende Vennootschappen voor oorlogsschade.

18. *Waterwegen — Scheepvaart en Politie*. — Het K.B. van 22 oktober 1958 (S. 16, 17 en 18 november 1958, 8319) wijzigt art. 79 van het K.B. van 15 oktober 1935 houdende reglement betreffende de politie en de scheepvaart der bevaarbare waterwegen onder beheer van de staat.

19. *Ministerie van Economische Zaken en Middenstand*. — Bij K.B. van 3 november 1958 (S. 20 november 1958, 8382) wordt het K.B. van 10 april 1954 houdende vaststelling van de schalen voor de bijzondere graden bij het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand aangevuld.

20. *Ondergrondse werken — Gebruik van springstoffen*. — Bij M.B. van 31 oktober 1958 (S. 20 november 1958, 8382) worden de types van springstoffen in de ondergrondse werken van mijnen alsmede de voorwaarden waaronder zij worden toegelaten vastgesteld.

21. *Ondergrondse werken — Gebruik van springstoffen*. — Bij M.B. van 4 november 1958 (S. 20 november 1958 (S. 20 november 1958, 8384) wordt de indeling vastgesteld der schietwerkplaatsen en van het springwerk, alsmede de voorwaarden waaronder het springwerk mag worden uitgevoerd.

22. *Scheepvaart*. — Het M.B. van 5 november 1958 (S. 22 november 1958, 8441) stelt de vrachten voor elk door bemiddeling van de dienst voor regeling der binnenvaart gesloten bevrachtingscontract vast.

23. *Ministerie van Justitie*. — Het K.B. van 31 oct. 1958 (S. 22 november 1958, 8445) stelt het organiek kader van het meesters-, vak- en dienstpersoneel van het hoofdbestuur van het Ministerie van Justitie vast.

24. *Diensten van de Eerste Minister*. — Het K.B. van 20 november 1958 (S. 23 november 1958, 8456) bakent de resp. bevoegdheden van de Eerste Minister en van de Minister belast met het algemeen bestuur af.

25. *Ministerie van Financiën*. — Het K.B. van 17 november 1958 (S. 23 november 1958, 8458) wijzigt het K.B. van 30 maart 1955 tot vaststelling der schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Financiën.

26. *Landbouw*. — Het K.B. van 5 november 1958 (S. 23 november 1958, 8462) wijzigt het K.B. van 10 februari 1954 betreffende de verbetering van het rundveeras.

27. *Verkeerswezen — Posttarieven*. — Het K.B. van 31 oktober 1958 (S. 23 november 1958, 8463) wijzigt het K.B. van 5 april 1957 houdende vaststelling van bijzondere posttarieven.

28. *Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg*. — Het K.B. van 6 november 1958 (S. 24-25 november 1958, 8482) stelt het organiek kader van de nationale kas voor bediendenpensioenen vast.

29. *Uitvoer*. — Het M.B. van 20 november 1958 (S. 26 november 1958, 8505) wijzigt het M.B. van 11 september 1957 houdende schorsing van de verplichting tot overlegging van een vergunning bij de uitvoer van bepaalde goederen.

30. *Ondernemingsraden*. — Bij K.B. van 4 november 1958 (S. 26 november 1958, 8508) wordt het Regentsbesluit van 13 juli 1949, waarbij de verkiezing der afgevaardigden van het personeel bij de ondernemingsraden wordt ingericht, gewijzigd.

31. *Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg*. — Bij K.B. van 6 november 1958 (S. 27 november 1958, 8587) wordt het organiek kader van het verzorgingsfonds ten behoeve van de door beroepsziekten getroffen en vastgesteld.

32. *Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg*. — Het K.B. van 6 november 1958 (S. 29 november 1958, 8537) stelt het organiek kader van de bijzondere compensatiekas voor kinderbijslag voor de gemeenten, de openbare inlichtingen, die er van af hangen en de verenigingen van gemeenten vast.

33. *Verkeerswezen — Posttarieven*. — De K.B. en van 25 november 1958 (S. 29 november 1958, 8589-8591) wijzigen de K.B. en van 27 september 1957 waarbij de posttarieven in binnen- en buitenlandse dienst werden gewijzigd.

34. *Ministerie van Volksgezondheid*. — Het K.B. van 22 augustus 1958 (S. 29 november 1958, 8594) stelt het tijdelijk kader van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin voor de jaren 1956 en 1957 vast.

II. Rechterlijke Inrichting.

35. *Justitie — Dienstreglement — Rechtbank van Koophandel te Leuven*. — Bij K.B. van 3 november

1958 (S. 12-13 november 1958, 8247) wijzigd het dienstreglement der Rechtbank van Koophandel te Leuven.

III. Arbeidsrecht en Maatschappelijk Hulpbetoon.

36. *Arbeidsbescherming*. — Het K.B. van 24 oktober 1958 (S. 1 november 1958, 8082) wijzigd, wat ammoniumnitraat betreft, titel I, hoofdstuk II A, van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming.

37. *Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid*. — Bij K.B. van 27 oktober 1958 (S. 1 november 1958, 8083) wordt het K.B. van 30 september 1958 tot wijziging van het Regentsbesluit van 16 januari 1945 betreffende de rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid aangevuld.

38. *Hulp- en Voorzorgskas voor zeevarenden*. — Het M.B. van 28 oktober 1958 (S. 1 november 1958, 8084) wijzigd het M.B. van 10 april 1958 tot uitvoering der statuten van de hulp- en voorzorgskas voor zeevarenden onder Belgische vlag.

39. *Arbeid in ondergrondse werken*. — Het K.B. van 29 oktober 1958 (S. 6 november 1958, 8151) vult het K.B. aan van 8 augustus 1958, waarbij sommige ondergrondse werken in de mijnen, graverijen en groeven verboden worden aan arbeiders beneden 21 jaar.

40. *Ouderdomspensioen der zelfstandigen*. — Het K.B. van 29 oktober 1958 (S. 6 nov. 1958, 8153) wijzigd bij wijze van overgangsmaatregel art. 11 van het K.B. van 29 november 1956 houdende algemene verordening betreffende het ouderdomspensioen der zelfstandigen.

41. *Arbeidsbescherming*. — Het K.B. van 29 oktober 1958 (S. 7 november 1958, 8182) wijzigd het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming voor wat de gasreceptanten aangaat.

42. *Steun- en voorzorgskas ten behoeve van door arbeidsongevallen getroffen*. — Bij K.B. van 31 oct. 1958 (S. 8 november 1958, 8201) wordt het K.B. van 10 oktober 1890 betreffende de steun- en voorzorgskas ten behoeve van door arbeidsongevallen getroffen gewijzigd.

43. *Arbeidsveiligheid*. — De K.B.en van 19 november 1958 (S. 22 november 1958, 8438-8439) wijzigen het K.B. van 22 april 1958 betreffende de aanwijzing der afgevaardigden van het personeel der comités en arrondissementscomités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen.

44. *Kinderbijslag voor loonarbeiders*. — Het M.B. van 24 november 1958 (S. 28 november 1958, 8566) wijzigd dit van 27 september 1958 tot uitvoering van art. 62, 2° lid der gecoördineerde wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders.

IV. Fiscaal Recht.

45. *Accijnzen*. — Het M.B. van 3 november 1958 (S. 9 november 1958, 8213) wijzigd het reglement betreffende de accijnsheffing op gefabriceerde tabak, vastgesteld bij M.B. van 22 januari 1948.

46. *Invoerrechten*. — Het K.B. van 3 november 1958 (S. 9 november 1958, 8215) stelt een bijzonder recht in op de invoer van sommige zuivelprodukten.

47. *Invoerrechten*. — Het M.B. van 3 november 1958 (S. 9 november 1958, 8217) stelt het bijzonder recht vast op de invoer van sommige zuivelprodukten.

48. *Met het zegel gelijkgestelde taxes*. — Het K.B. van 22 november 1958 (S. 30 november 1958, 8624) wijzigd het wetboek en de algemene verordening op de met het zegel gelijkgestelde taxes.

49. *Invoer*. — Het K.B. van 24 november 1958 (S. 30 november 1958, 8626) wijzigd het K.B. van 11 maart 1958, houdende verhoging der overdrachtstaxes bij de invoer.

50. *Accijnzen*. — Het K.B. van 27 november 1958 (S. 30 november 1958, 8626) stelt het accijnsregime van minerale olie vast.

51. *Accijnzen*. — Het M.B. van 28 november 1958 (S. 30 november 1958, 8628) bepaalt de uitvoeringsmodaliteiten van het K.B. van 27 november 1958 betreffende het accijnsregime van minerale olie.

H. Boonen.

MEDEDELINGEN

8e Congres van de Internationale Vereniging voor Strafrecht.

In het nummer van het Rechtskundig Weekblad van 4 januari 1959 werd de mededeling ingelast betreffende het aanstaande congres van de Internationale Vereniging voor Strafrecht, dat zal plaats hebben in de maand september 1961.

Er werd medegedeeld dat de preadviezen over de verschillende onderwerpen, die aan de dagorde staan van het congres, dienen toegezonden te worden aan Professor Bouzat.

De belangstellenden worden er op gewezen dat deze preadviezen in de Franse taal dienen opgesteld te worden.

BELGISCH-LUXEMBURGSE UNIE VOOR STRAFRECHT

De Belgisch-Luxemburgse Unie voor Strafrecht zal haar aanstaande vergadering houden te Antwerpen op zaterdag 31 januari 1959 te 14.30 uur in het Gerechtsgebouw, zaal der 2° kamer van de Rechtbank van eerste aanleg.

De dagorde van deze vergadering behelst de bespreking van het verslag uitgebracht door de heer Substituut van de Prokureur des Konings Marc De Smedt te Antwerpen over « Zedenschennende publicaties en vrijheid der drukpers ».

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen, jrg. 1958 - n° 12 :

Rechtspraak. — Parlementaire Kroniek. — Notariaat. — Alfabetische Inhoudstafel.

Algemeen Fiscaal tijdschrift, jrg. 1958 - n° 3-4 :

Artikel 52 in het kort door A. Tiberghien. — Algemeenheden. — Inkomstenbelastingen. — Taxes met inkomstenbelastingen gelijkgesteld. — Indirekte staatsbelastingen. — Gemeentelijke belastingen. — Internationale overeenkomsten. — Kongolese en buitenlandse belastingen. — Varia. — Bibliografie. — Personalialia. — Wat een fiskalist lijden kan. — Lezers schrijven ons.

Tijdschrift van de Vrederechters, jrg. 1958 - n° 11 :

Bibliografie. — Chronique des Justices de Paix. — Jurisprudence.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1959 - n° 2 :

Ankum J. A. : De Pauliana in het nieuwe B.W. — Logemann J. H. A. en Böhtlingk F. R. † : Opmerkingen en mededelingen. — De Rijk J. W. : De rechtspersoonlijkheid van het Koninkrijk volgens het Statuut. — Het maandblad Arbitrale Rechtspraak. — Nieuwkerk H. G. : Arbitrage en Pactum de Compromittendo.

Tijdschrift voor Strafrecht, jrg. 1958 - n° 4 :

Bemmelen J. M. : Nieuw kinderstrafrecht. — Drabbe L. W. M. M. : Ambtelijke verdediging in het vooronderzoek van strafzaken.

Journal des Tribunaux, jrg. 1959, n° 4219 :

La Haye M. et Vankerckhove J. : Le louage de choses. — Wouters A. : Rentrée de la Conférence du Stage des Avocats à la Cour de Paris.

Revue de droit pénal et de criminologie, jrg. 1959 - n° 4 :

Bekaert H. : Les fonctions judiciaires du Bourgmestre. — Dumont E. : L'ivresse barbiturique et la synergie entre l'alcool et les barbituriques.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jrg. 1958 - n° 9 :

Fonteyne M. J. et Marchal M. : La réparation des dommages et l'action publique.

Recueil Général, jrg. 1959 - n° 20041-20050 :

La notion de tiers en matière de transcription hypo-

thécaire. — Transcription. — Taxe de transmission. — Taxe de facture sur les contrats d'entreprises. — Taxes assimilées au timbre. — Enregistrement.

Recueil Dalloz, jrg. 1959 - n° 1 :

P. F. Gonidec : Introduction à l'étude de la Communauté. — Vellieux P. : La référence verbale à la marque de fabrique d'un tiers, non constitutive du délit de contrefaçon ou d'usage illicite. — Braibant G. : L'inapplicabilité des délais de distance aux recours devant les tribunaux administratifs. — Rouast A. : Le droit de visite du père adultérin participant à l'entretien de l'enfant. — Le Galcher-Baron M. : Le sort, à la dissolution d'une communauté réduite aux acquêts, des parts d'une société à responsabilité limitée acquises par le mari avec des deniers communs.

Northwestern university law review, jrg. 1958 - n° 4 :

Hill A. : The Erle Doctrine and the Constitution - Part I. — Chenoweth G. : A Judicial Balance Sheet for the Federal Gambling Tax. — Dix M. : Adequate Risk Capital : The Consideration for the Benefits of Separate Incorporation.

Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft, jrg. 1958 - n° 4 :

Dickinson Z. : The Library and Works of Karl Heinrich Rau. — Schweitzer A. : Die wirtschaftliche Wiederaufrüstung Deutschlands von 1934-1936. — Scheid R. : Zur Problematik der weltwirtschaftlichen Kostenwirkungen diskriminatorischer Zollsensenkungen. — Merk G. : Hängt die Investitionshöhe vom erwerteten Gewinn ab ? — Abb F. : Der Einfluss der Aussenwirtschaft aus das ökonomische Wachstum unter Berücksichtigung empirisch gewonnener Werte.

Revue internationale de criminologie et de police technique, jrg. 1958 - n° 4 :

Glueck S. : Techniques de prévision dans la prévention et le traitement de la délinquance. — Ghesni Y. : A propos des limites d'âge dans le code pénal suisse. — Paillard R. : Le témoignage de l'enfant et de l'adolescent. — Jacomelle S. : La valeur psychologique de la peine. — Maurel E. : Examen de quelques conséquences de l'évolution sociale sur la pratique judiciaire. — Mellor A. : Le problème des guérisseurs. — Pouthéon S. : L'étude des colorants des rouges à lèvres par la chromatographie sur papier. — Gallet P. : L'emploi de la sélection mécanographique dans les archives de la police judiciaires parisienne. — Mathyer J. : Notes de police scientifique. — Bachet M. : A propos de l'argot et du tatouage à Paris. — Berger B. : Rapport sur l'activité de la Chambre pénale de l'enfance en 1957.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"